

Distinctio **S**eptima

Iohannes in Apocalypsi vidit mulierem amictam sole: et lunam sub pedibus eius. et coronam duodecim stellarum: in capite eius. atque in utero habentem. que clamabat parturientem. et cruciabatur ut pareret. et c. **M**ulier hec per Iohannem uisa uirgo est sancta Maria: sole lucidior fulgore caritatis. luna superior id est mundo contemptu glorie secularis. omniumque virtutum stellis tanquam dyademate gemato coronata. et quod illis dignum est diuino partu secundata. **H**anc designant per exemplum mons. castellum. aula. templum. thalamus. et ciuitas. palma. cedrus. vitis. rosa: et cum istis innumerosa nominum nobilitas. **M**iror in huius gloriose uirginis designatione virgam floridam et rubum inter flammam videntem. vellus madidum. **B**edeominis. thronum eburneum. ac deauratum. **S**alomonis fontem. signatum ortum clausum. et alia quamplurima: que breuitatis studio sunt omittenda. **S**icut enim in creaturis vniuersis mater creatoris nihil est sanctius: nihil dignius: nihil precellencius: ita eius visione nulla sanctorum visio dignior: nulla iocundior nulla eminentior. **C**uius pre-

De sancta **M**aria

ces ut quidam ait uita. cuius nomen tristitia. cuius odor lilia et cuius vincunt labia fauim in dulcedine. **S**uper nucem sapida. et super muem candida. super rosam rosida. super lunam lucida veri solis lumen. **A**pollonius. **B**eati vero a ter beati qui tante uirginis visione digni habiti fuerint letificati. et sermone iocundari. oratione consolari benedictione confirmari. **C**elarius. **H**oc plenus nosces per exempla. **A**udisti iam ex parte figuras et emigmatas. vis nunc scire qualia et quanta mundus per ipsam osequatur beneficia. **A**pollonius. **N**ihil plus sitio. **C**elarius. **I**psa est orbis conseruatric. et tribulatozum consolatrix. fida sibi famulancium defensatrix. **P**er ipsam peccatores illuminantur. desperati ad confessionem reparantur. apostata a deo per ipsam deo mirabiliter reconciliantur. iusti reuelationibus consolantur. **E**lomen eius et memoiale eius morbos sanat. demones fugat. vincula soluit. timores pellit. tentaciones compescit. **P**er ipsam pusillanimes confortantur. torpentes excitantur. electi autem misericorditer rumpantur

Distinctio

Diligentes se diligite: prouidendo prouident et boni continententes se: qui est: punit et humiliat. ipsam electuaria: sunt tamen uiguentia sanata. et super mel dulcor: et super mel et fauim. **M**us. **L**icet omnia hec credula: uelle tamen imbecilla: pluri deludat. **C**elarius. a uiris audiu religiosis feraciphi? ut spero orationis. **Q**uero mundus eius peribusque seruet: bene pandat exemplis. **C**an. **H**ic huiusmodi: quoniam illi fuerunt atque tota: quorum mentionem feci in dictione quarta capitulo. uice huiusmodi: i quadam ecclesia per die nostre populus staret: na sacerdos celebraret: ego dei genitricis tam uelut subare cepit ut astante: ret et mirarentur: atque ipsi gutte populi matrona tergerent. **P**utidus oblatio bona affuit: quoniam causa hoc rudit. **Q**uid si ammiratores? **F**ili? **M**aiem considerat ad ferendum. **Q**uam ipsa tenuissimam: mundus iam n

Diligentes se diligit: pmo dili-
gendo preuenit et honorat. et
contemnetes se: quia iusta
est: punit et humiliat. **A**pud
ipsam electuaria: sunt confor-
tatio: vnguenta sanatio. **Rom**
ei⁹ sup mel dulce: et hereditas
ei⁹ sup mel et fauuz. **O**rienti
bus assistit: et mortuoz aias
ad vitā pducit et nā. **A**pollōi
us **L**icet omnia hxc credam de
illa: vllē tamē mibi eadem exē-
plis delucidat. **C**esai⁹ **Q**ue
a viris audiui religiosi tibi re-
ferā: iph⁹ ut spero oratione ad-
iutus. **Q**uero mūdus ei⁹ meri-
tis p̄cibusq; deseruet: b̄mis tibi
pandā exēplis. **C**a ij

Ante hos ānos: qñ validi
illi fuere vti atq; comitru-
a: quoz mēcionē feci in disti-
ctione quarta ca.º. vicesimo p̄-
mo: cū i quadā ecclesia prouī-
cie nostre populus starz: et dī
na sacerdos celebraret: p̄ma
go dei genitricis taz vlxmēter
sudare cepit ut astantes nota-
rēt et mirarentur: atq; ip̄e sudo-
z gutte p̄plis matronaruz ex-
tergerent. **M**utu dei obsessus
eadē hora affuit: requisitus de
causa hoc r̄ndit. **Q**uid statis
ammirātes? **F**ili⁹ **M**aie manū
extēderat ad feriēdū **Q**uā si nō
ipsa tenuiss; mūdus iā minie

sublisteret. **E**cce hxc est causa
sudoris: et teriti sūt oēs audiē-
tes verba taz stupida. **D**ec m̄
relata sunt a quodā abb̄e reli-
gioso ordinis nostri: tūc tēp̄is
recenter gest a. **C**apitulū. iij

PAruo post hxc emenso tē-
pore: āno videlicet gratie
M. cc. xviii. mare in p̄tib⁹ fri-
sie et minos suos egrediēs: mē-
tarū puinciaz tras occupauit
villas deleuit: ecclesias lapide-
as deiecit. tantā extinguens hōi-
nū multitudīnez: ut summa cē-
tum milia trāscēderz. **I**ta exalta-
ti sunt fluctus ei⁹: ut turriū alti-
tudīes op̄iē viderētur: et p̄cella
p̄cellam impellens generale di-
luuiū minaretur. **E**t sic dictum
fuit abb̄i nostro: cū eo dē anno
visitacōis grā fr̄iā itass; fluctus
furētes etiā vsq; **C**oloniāz
puenissent: si nō is qui eos exci-
tauerat: genitricis sue ut poste-
a dīcetur p̄cib⁹ compescuisset.
Apollonius. **P**osti cāz tāte
plage. **C**esai⁹ **P**roui. fr̄i loq;
dam arte pugil in eadē prouī-
cia extitit: qui quotiēs de taber-
na ebrius rediit: totiēs vxores
verberib⁹ et plagis satis tribu-
lauit. **T**ēpore qdā timore mai-
ti ifirmitatē simulans: ne simu-
lacio eadem posset notari: cor-
p⁹ domini sibi dari postulauit.

1170

Pantaleonia.

1218

Malienda

In fm l. 10

cap. 41.

Distinctio **S**eptima

Veniēti sacerdoti pugil cum
cipho ceruicis ebris occurrens
bibere monuit. Et cum ille respo
deret: corpus domini porto: no
modo bibam. iratus friso cum
cipho **P**ixidem percussit. et omnes
hostias de illa excussit ita ut p
pauimentum dispergeretur. **M**a
trone vero que consolacionis gra
tia ouenerant. super singulas ho
stias tanquam stellas radiantes vi
derunt. **Q**uas sacerdos gemens
ac dolens in pixide recollegit et
abiit. **F**riso vero a decano pui
cie citatus excoicatus est: sed non
curauit. **Q**ui tandem ad hoc opul
sus est ut cruce pro tanto sacrile
gio signatus: cum iam dicto sac
dote etiam cruce signato venir
Romam. **C**ui dominus **D**onoius
Papa culpam confitenti pro peni
tencia iniunxit: ut mare transiret
ibi que tribus annis in armis christo
seruaret. **Q**uid plura? **M**are
transierunt ambo: et ante **D**amia
tam mortui sunt ambo. **Q**uibus
defunctis: cum anno eodem dominus
provincia terribilis ut su
pradicum est plagassit: et causa
plage populum latet matrone
cuiusdam valde religiose domo
in ieiuniis. orationibus. vigilis
et elemosinis fuenti: mater te
re videlicet domini **V**imboldi ab
batis sancti **B**ernardi: beata dei

De sancta **M**aria

genitrix lacrimis eius mota: po
puli que miserta apparet sic ait
Propter iniuriam filii mei in sa
cramentum corporis eius sanctam: sub
mersa est **F**risia. et adhuc am
plius plagabitur: si condigna
penitentia non fuerit subsequuta. **E**x
quibus verbis colligitur: quod non
solum pugilis. sed communibus
populi peccatis exigentibus hoc
euenerit. **M**oxque adiecit mater
misericordie: leua oculos tuos
contra mare. **Q**uod cum fecis
set. contemplata est pixidem a
pugile percussam in summitate
fluctuum natantem. **Q**uecumque
in tantum approximasit ut pos
set agnoscere ait. **E**cce corpus fi
lii mei. **I**n loco enim ubi dispersus
est. edificanda est ecclesia. **E**t debet
ei tanta exhiberi reuerentia: quo
modo sepulchro domini. **N**ec
ecclesia noueris: quod ambo mortui
sunt. **P**ugil scilicet et sacerdos. sed
Pugil eo quod sine contricione ob
ierit: sepultus est in inferno. sac
dos vero tenet adhuc in purga
torio. **R**etulit tamen nobis **T**heo
dericus prior de **V**esse eundem **P**ugi
lem quantum ad signum exteriora cum pro
ficisceret satis magnam habuisse
oracionem: sed credendum est beate dei ge
nitrici. **H**ac visione cognita: dominus
Theobaldus episcopus **M**onasterien
sis et **D**ioecesis **M**aria pro **F**risie p
tina

Distinctio

millis litteris suis p
sancti **B**ernardi cell
cut ipse nob retulit
umtialibus pnia: m
inuffines fuerit ex b
q ano pnto denuo
Frisia mltis milibus
mundationes submer
trona quedā pcedue
di pugilis domo eccle
cauit. **E**t hñs que dñ
fidemare potes: q soli
ca hominū salutē beat
Maria. cui tāta cura
penitēcia. **Q**uo tñ
sit solatit. sequen
nabunt. **C**a. iiii.

Retulit quidā m
de cedme nostr
do **T**homa cāmarier
nostns tēpōribus mar
est qdā satis electa
nec in ei pñhoe legiti
libis miraculor. ei reg
cēt i cūis dioceſi sacer
p dōta. nullam ſciēti
niſi de dōmīna noſtra
quod die celebraret.
ei de hoc accuſaret. a
est ob honore ſacran
ato epiſcopo. de ceter
miſſas. **Q**ui cū eſſet in
tione egeret. ſtatim
ingiter inuocaret illa
ait. **V**ade ad **E**piſcopo

missis litteris suis per **V**idam
sancti Bernardi cellerarium. si
cut ipse nobis retulit: solene; p
umtialibus pnia; inuixit. **Q**uod
inuffitens fuerit ex hoc pbat
q' ano pteito denuo pumta e
frisia mltis milibus per aquar
mundationes submersis. **M**a
trona quedam predices ex p'di
cti pugilis domo. ecclesia edifi
cauit. **E**x hys que de ca fut con
siderare potes. q' sollicita sit cir
ca hominu salutem beata virgo
Maria. cui tata cura extitit de
penitencia. **Q**uod vero tribulatoru
sit consolatrix. sequentia decla
rabunt. **Ca. iiii.**

Retulit quidam mihi abbas
de ordine nostro. de san
cto Thoma cantuariense. qui
nostris teporib' martirisatus
est. q'dda satis delectabile qd
nec in ei' passioe legitur. nec i
libris miraculoz ei' repit. **Cu**
eet i eius diocesi sacerdos q'da
p'dota. nullam sciens missam
nisi de domina nostra. et illam
quotidie celebraret. atq; ap'd
eu de hoc accusaret. p'hibitus
est ob honore sacrameti a be
ato episcopo. de cetero dicere
missas. **Q**ui cu esset in tribula
tioe egeret. beataq; virginem
iugiter inuocaret. illa ei appn
sit. **V**ade ad Episcopum. et

dic ei ex parte mea. q'tinus tibi
restituatur offitium tuum. **R**espondit
sacerdos. **D**ona ego pauper sum.
et persona despecta. non me audi
et. neq; mihi patebit accessus
ad eu. **B**eata virgo subiunxit.
Vade. et ego tibi viam ppara
bo. **E**t ille. **D**ona non credit verb
meis. **R**espondit ei. **D**ices ei pro
signo. q' cu tali ho' a' in tali lo
co alitum suu dissutu refartiret.
ego illud ex parte vna tenebam
adiuuas eu. statimq; credit tibi
Mane sacerdos sine impedimen
to intras ad Episcopu beate de
i genitricis referes nutu cu ille
diceret unde credam te ab ea
missum predictu signum de ali
tio subiunxit. **Q**uo audito bea
tus potifex stupens fil ac pauens
Rndit. **E**cce redco tibi officiu
tuu. et precipio tibi. ut tantum
missam de d'na nra cates ac fre
quentes. oresq; p me. **C**ap
lomis **S**atis miroz pietatez
domine nostre. ut p'dotam de
positioe dignum sic defenderet
et ministerio tanto dignum iu
dicar. **C**esarius. **N**oc actu
est ex ineffabili eius misericor
dia. sicut i seqnti capitulo am
plius mirari poteris. **Ca. v.**

Anoie q'da sancti Bere
onis in Colymia. **V**arde
fardus nomine. vir nobilis.

Vide Brown
Hist. Trevir.
pag. 952
ubi memorat
4 Hurtados
Nirenbergius

Distinctio Septima

orum dñs de **Mérenberch**: pastor eát cuiusdā ecclesie super fluvium logocia; site: vocabulo **Derlar**. Cum eēt libralis et multa cōsumeret: nec annui ei redditus sufficerēt. putans iā; dicte sue eccie vicarium mltā habere pecuniā. cogitare cepit qualiter aliquid extorqueret ab illo. **Sciens** proefus hominē illitratū; assumpto secu decano **Limburgēsi**. in ipā dñica infra **Epiphanię** octauā; cuius offitū difficilimū est: cū se sacerdos preparasset. eccia; tanq̃ missam auditurus intrauit. **Expauit** ille visis tātis viris. et facta tñ confessiōe. eo q̃ ignoraret officium diei. introitum de sancta **Maria**: scilicet **Vultū** tuum deprecabuntur. inchoauit. **Rue; Hardeardo** cōfundere volens. auctoritate cure pastoralis officium diei cepit id est **In excello throno** Cui cum sacerdos resisteret. cessit ille confusum se simulans **Finita** missa cum illum dure satis argueret. diceretq; quales missam dixisti bodie; et ille responderet de domina nostra. nē bona fuit; et adiecit **Hardeardus**. **Videte** ne ynq̃ de cetero missam dicatis in ecclesia mea. **Sicq; recessit**. alio sacer.

De sancta Maria

dote substituto. Et cum eger; pauper ille amotus. compassa est ei mater misericordie. nocte quadam **Hardeardo** dñs matutinis in eccia sancti **Bereonis** soli apparens. durius alio cuta est dicēs. **Vt** quid repulisti capellanum meum. auaricia tua ad hoc te instigante; **Si** non celerius eum restituēris. lingue officio a me priuaberis. Ille ad pedes eius corruens et veniam postulans. onē satisfactōnem promisit. **Mox** mane directo nūcio amotum restituit. mandans sicut sup̃ dictum est de scō **Thoma**. vt missa; de scā **Maria** q̃cūq; die vel; celeb̃r; ipaq; p̃ suis peccatis interpellar; **Adhuc** ei idē; sacerdos viuit et preē eundā mō sticio scimomialū. cui ip̃ e mciator extitit. **Apollonius**. Bonum ē tali viuere domine: q̃ sic sibi seruētib; sbueit. **Ce** sari; **Nō** solū eos a q̃bus affligūt; mon; et corripit ymo ecā q̃ illoz sūt potēt defendit **cavi** **T**pe illo. q̃ **Baldemū** co mes **flādrice** cū cruce sigtis **Cōstātiopoli** expugnit dñs **Papa Innocēci** ordi lris suis mādaueāt vt q̃dr̃ ge hā; p̃tē oī um rerum suarum mobilium in succursū terre scē tñsmittet;

1203

partale
enim.

Distinctio

septima.

Ordo vero privilegii sibi ab eius predecessore indultis immittens ne libertate concessam vertere videretur in servitutem. tam grandi exactio subiaceret non acquiesceret. Unde Innocentius furor. in tunc ordinis indignabatur. ut dignitatibus secularibus indulgeret. quantum possessiones ordinis sibi usurpareretur. In primo vero generali capitulo abbatibus qui confluxerant: spem suam in beata dei genitrice que ordinis patrona est et aduocata ponentes. scientes sententiam male conceptam eius precibus facile posse revocari: spem pro eadem necessitate usque ad proximum capitulum orationes iniunxerunt. Hoc etiam adiacentes: ut a capite quadrigemine nudis pedibus de capitulo exeuntes: septem psalmos cum letania cantarent. Quod et fecerunt. Interim beata dei genitrix virgo Maria: cuiusdam religiosi nomine Reynero iam dicti Innocentii confessori apparet: in hec verba eum mandavit. Tu ordinem Cisterciensem cuius aduocatus sum ego: destruere conaris: sed non prevalebis. Et nisi cito de tuo malo proposito resipiscas: ego te et omnem potestatem tuam coteram. Divinus nuntius dominus Innocentius auditus: sciens Reyn-

De sancta Maria

nero vir esse sanctum ac veracem: tunc ita tamen de conceptu peccati penitens ut ordinis privilegia roboraret hoc adiungens: ut primo omnium negotia ordinis in curia expedirent. Quam indulgentiam cum tam fuisset a bulla quam omnium cardinalium subscriptionibus confirmari: et unus tamen ingri ordinis cardinalis contradiceret: ita illi exarsit: ut statim eum amovere minaretur. Cumque primo capitulo patribus nostris intuisset: Christum eiusque genitricem de tam impmota immutatione glorificantes: orationes iniunctas cum gratiarum actione dimiserunt. Apollonius. Non miror: si aduocacia suam tam potens regina defendit. Cesarius. Verum dicitur licet enim sit mater misericordie non tamen obliviscitur circa misericordies videtur. Ca. vii.

Dum nobilis femina domina Alepdis de Molsberg: cum consensu mariti sui Euerardi Burgravii quedam alodia sua per inspirationem divinam ad novam abbati ordinis nostri construendam manum domini Henrici abbatis nostri libere et sine omni contradictione tradidisset et ante ipsius mortem domus quam vocat locum Marie constructa fuisset: viri quidam nobiles ex

Manentius
A. 1215
Vale Brown
Trenor. pag
874

Distinctio Septima

ei⁹ cognatis. post ei⁹ mortem
contra iusurā dum venientes.
eāde nouellā plātaconem que
rimonh's. minis. rapinis. mltis
q; alijs incōmodis molestare
ceperūt. **S**cā vero dī genitrix
virgo **M**aria eiusde; cenobi
domina a aduocata: sicut a mlt
tis dicebatur. hoc apud filium
egit. vt **H**enricus de molsbg.
qui precipuus videbatur obli
deretur. vt supra vires damni
ficatus de p̄prio castro elimina
retur. **D**e **S**egēbergh vir no
bilis. a quo multū domus pre
dca vxabat: a seruo suo satis
miserabiliter occisus est. alijs q̄
dam ad eius dep̄dacionē prop̄
rās. in via crepuit medi⁹. **Q**uā
vindictā cū audiss; alijs q̄dā
nobilis vn⁹ de coheredibus ve
nit ad locū timore corrept⁹ di
cens. **D**ñā mea scā **M**aria sint
tua tibi parti ego mee renūcio
Vuillxlmus miles de **H**elpen
stem ab vxore instigatus. que
se heredem possessionū collata
rum dicebat. curtim meliorem
inuades. fratres mltis expensis
gauabat. **I**nterim sacerdos q̄
dā religiosus cōfessor eius no
cte quadā in loco scē **M**arie se
p visu; trāspōitū vidit. et cum
quidā ex sacerdotib⁹ celebrā
r⁹ eēt missaz. et a sup̄d cō **V**uil

*Selpenstain
fuit castm
sub Eren
breitstain
ex oppidū
confluentio.*

De sancta **M**aria

Helmo ip̄diētur vir q̄dā niger
rim⁹ fuisse illū p̄cussita occidit
Quē visu; cū ei r̄citasset. asserē
eū in breui moritur⁹ n̄ a veracō
ne mōchōz cessaret. ille stimu
lis q̄tidiais vxoris sue se vige
ri conquerēs. n̄ acq̄uit osulēti
Citatus litteris papalibus cū
eēt in uiolēta possessiōe. a iudi
ces cū aduocatis iam negociū
diuici⁹ p̄tractassent. tādē p̄b⁹
duos dies p̄fixerūt. vnū amica
bilem ad cōponēdū. alterū ad
litigādū. **Q**uī cū op̄onē nō pos
sent. diesq; tres adhuc sup̄eēt
ad litigādū. **J**ohannes de **N**o
richim in vetē monte conuer
sus. proxima nocte vidit se in
sommis eē in loco sancte **M**arie
audiens v̄ginem gloriosā; cla
ra voce dicente; . **O**portet me
recedere a loco isto. **D**icente cō
uerso quo ibi⁹ domina; **R**espo
dit **A**d filium meum conqueri
de **V**uillxlmō de **H**elpenstem
quī me nō finit quiescē in loco
isto. **M**ane vero visionem re
ferens cellerario iam memora
ti **V**uillxlmī subiunxit. **S**cia
tis p̄ro certo. q̄ aduersarius
noster cito morietur. p̄p̄t ouē
tū loci scē **M**arie **C**uī ille s̄bridē
dō r̄ndit. **N**on curetis. tñ velle
m⁹ eē absoluti ab eo. **Q**ui post
dies paucos pede truncatus.

Sepia

*p̄na soluit irr̄fō
die cum willxlm⁹
spatiaret. mltū
pugnū. a duob⁹
sep̄nēis qui tōm
captiui ducebāt q̄
tre m̄sus ē. lanca
amīa p̄otin⁹. et al
horribilla q̄dā in
dicē a castro help
rimota. Ita cepit sal
q; cum cachinnos
vir a duodecim pos
terrogata quid ha
dit. **Q**uī in hac tō
meus acq̄uirit tr
Pouertis willxlm
steynā occisum.
Sue fuerunt ille tr
Moach⁹. **O**ccisi
um. sicut cōm̄tio. eo
mōtū habuit in re
as in sp̄. **N**ō multo p̄
gatus dyabol⁹ in br
ma eiusdē willxlm
us femie r̄ndit. **M**
usabat eā q̄ p̄ter n
spoliauerat p̄ce a f
lā infudit. v̄lq; ad h
plens. **V**ox v̄ro q̄
lū instigauerat eū p̄
tepus a p̄ugno de a
libris electa est. **R**ae
epugnabile eū scal
utans. illā turpē a*

penā soluit irrisiōis. **E**adē vero die cum wilhelm⁹ circa nemus spatiares. mīsum portās super pugnū. a duob⁹ suis comitib⁹ sepnēsis qui hominēz sui iuris captiuū ducebāt quē ipse excutere mīsus ē. lancea transfoſsus animā protin⁹ exalauit. **E**adē hora obſeſſa qdā in villa q̄ trīs dieb⁹ a caſtro helpinſtey ſatis rēmotā Ita cepit ſaltare. man⁹ qz cum cachinnos ploadere. vt vix a duodecim poſſet tenei. **I**n terrogata quid haberet. **R**ndit. **N**ō in hac hora magiſter meus acquiſiuit tres animas. **R**ouertis wilhelmū de helpinſteyn iā occiſum. **N**ouiti⁹ **Q**ue fuerunt ille tres anime. **M**ōach⁹. **O**cciſi a occidētū. ſicut conſtitio. eo q̄ animā mortuū habuit in re. alias duas in ſpe. **N**ō multo poſt int̄rogatus dyabol⁹ in briſeke de anima ei⁹ dē wilhelmi p os alci⁹ ſemie rēdit. **M**agiſter meus habet eā a ppter mōch⁹ ſq̄s ſpoliauerat pice a ſulphure illā inſudit. vſqz ad ſummū re plens. **V**xor vērō q̄ ad tm̄ malū inſtigauerat eū poſt breue tēpus a pūigno de caſtro eūz liberis eiecta eſt. **N**ā cum ſit in expugnabile eūz ſcalis nocte intrans. illā turpit̄ eiecit. mīu

riā beate dei genitricis vīdicās. **A**b illo tempe vſqz hodie mōſteriu curū eandē quiete poſſidet meritis glorioſe v̄ginis adiutū. **N**ouiti⁹. **S**atis mībi iā probatū eſt. q̄ ipſa totius ſit orbis cōſeruatric. tribulato rū cōſolatric. fida ſibi famulātiū deſenſatric. **Q**z autēz peccatores per ipſa; illūmentur qd̄ hīs omnib⁹ ſalubrius iudico aliquo mībi oſtēdi p̄cor exem plo. **M**onach⁹. **C**ū homo hominī ſepe p̄mā obtineat gratiam multo āplius hoc credendū eſt de mīre dñi. **C**a. viii. **A**nonicus quidā ſancti **C**um tertiū Colonia nomine **H**ericus vita ſatis ſecularis. cū die quadā ſolus equitaret nuxcula lucida viā ipſam eo intueſte tranſuolauit v̄cēqz clariffimā; de ipſa nube audiuit. **F**iat volūtas tua. ſicut in celo a in terra. **E**ratqz v̄x eadem tante dulcedis vt quotiēs ei⁹ poſtea recordaret̄ lacrimis in funderet̄. **C**unqz vocem hāc celitus demiffa; mīnus attēderet vel potius nō intelligēt nocte quadā p viſum ſe ſtare vidit in capella domus ſue añ altare corā p̄magine beate dei genitricis. **Q**uā cū verbis angelicis ſolito ſalutaret rēdit illa.

1202
menol.
Cister.
17. Dec.

Distinctio Septima

Ut quid me salutas? Homo
peditus es. et nisi vitam tuam em-
daueris. citius peribis. Ego enim
et benedictus intercessimus pro
te. Qui cum secundam hanc animo-
rationem dulcedine vite secularis
abstractus negligeret. circa tem-
pus sex ebdomadarum tam graui
infirmirate correptus est: ut in-
ungere. nec ulla esset spes vite
eius. Tunc demum ad cor reuersus
et quid audierit. quid viderit
recordatus. fratribus quibus-
dam **S**urgensibus ordinis **Ci-**
sterciensis ad se vocatis se reddidit
qui in proximo pascha mona-
chus factus est. meritisque et
precibus beate virginis se illu-
minatus usque hodie gloriatur.
Apollonius Cuius fuit vox
illa facta de nube. et quis scius
eius? **C**esarius. Quantum
ex iam dictis colligitur. beate
Marie et sancti **B**enedicti. O-
rabant enim **C**hristum. ut sic vo-
luntas eius est in celo id est i-
iusto. ita et eius voluntas que
semper bona est fieret in terra. hoc
est in illo iuvene tunc peccatore.
Nec mirari debes si peccatores
per eam illuminantur. quia sicut
nomen eius: ita et laus eius in fi-
nes terre. **M**aria enim interp-
tatur stella maris siue illumina-
trix. **Q**uod vero de spatio et con-
oem

De sancta Maria

gram indurati: per ipsam ad confes-
sionem et veniam reparatur: pro-
sto sunt exempla. **C**a. ix.

In provincia Partica do-
mus ordinis **C**isterciensis
sitae est. que **T**rappa vocatur.
In hac sicut mihi retulit domi-
nus **H**enricus abbas de finem
asserens sibi recitatum ab abbate
predictae domus. contigit quod
dicturus fui tunc temporis recent-
gestus. Infirmatus est ibi mo-
chus usque ad mortem. Deputati
fuerunt ei duo monachi ad curandum.
Qui dum filii exissent et eger solus
iaceret. ingressi fuerunt duo tetri spi-
ritus in angulo domus stantes. **C**on-
plocati autem manibus cachinnantes
dicebant ad invicem. **C**ras hora
etiam deducemus cum magno gau-
dio animam huius ad infernum. **M**ox
infirmus tremens cepit atque pal-
lescere. maxime propter remorsum consci-
encie. **C**onmiserat enim animam confessionem
peccata quodam grauius. quod vetus-
te erubescencia confiteri non potuit
neque clericus in seculo. neque no-
uicius. neque monachus in mo-
nasterio. **P**auens vero et circum-
spiciens contemplatus est in an-
gulo opposito matronam pul-
cherrimam. in hec verba de mo-
nacho cachinnantibus respondente.
Nolite mihi gaudere: ego illi da-
bo osiliu quod dicitur vestrum quod erat

Distinctio
sep

Post quod verbum visio
mistris intantibus: dispo-
sitioni autem intelligi ge-
matrona vero sancta
et tunc: quam in tam pro-
prie: mox caueat: per
et fecit: cum omnia sua pre-
nans beate virginis ad-
ne ac deuote confitens: et
abbati qui tunc presens non
laret: supplicans: oleum
unctus et dñici corporis
to munus? hora a dem-
dicta sub spe vite spiri-
uit. **C**a. ix.

Simile beneficium
fuerunt duo pauperes
a beata virgine: sicut in
lit. **A**mbertus monachus
corde: tunc ibidem die se stu-
Cumque collecti fuissent
pitati: quod situm est ante ei-
torum in paradiso viro cuius-
oso eiusdem hospitalis. in
ipsa virgo benignissimum
ra est de omnibus: appare-
ta est dicens. **H**one vi-
gilia ac custodia ad
ill duobus? quod in piculo
fuerunt et demones cum in
circumstantie circumstant quod
noceant. **Q**uod cum indicat
tunc et ille eos ad emue-
stione hortaretur semel
ne phoret: tamen ful-

Post qđ verbu; visio om̃is m̃i
m̃istris intratib⁹: disparuit **Cō**
filii autē intelligēs ofessione
matronā vero sanctam dei ge
nitricē: quā in tāto piculo ut o
p̃mox inuocauerat: p̃ore; wca
ri fec: cui om̃ia sua peccata me
ritis beate virginis adiut⁹ ple
ne ac deuote cōfites: a ut eadē
abbati qui tūc p̃ns nō eāt r̃ue
laret: supplicans: oleq; sacro in
unctus a dñici corpis sacram
to munit⁹: hora a demonib⁹ p̃
dicta sub spe ṽie spiritū exala
uit. **Ca. xi.**

Simile beneficiū consecuti
sunt duo paupes **Paishi⁹**
a beata virgine: sicut mibi r̃tu
lit **Lambertus** monachus: q̃
eodē tpe ibidē dic se studiuisse.
Cunq; collecti fuissent in hos
pitali: qđ sitū est āte ei⁹ ora
toriū i paradiso viro cui dā r̃ligi
oso ei⁹dē hospital' ministro
ipsa virgo benignissima cui cu
ra est de oib⁹: apparere digna
ta est dicēs. **B**one vidē ut dili
gētia ac custodia adhibeatur
ill' duob⁹ q̃ in piculoso statu
sunt a demones cū multa soli
tudine circueunt quomō eis
noceant. Qđ cū indicasset sac
doti. a ille eos ad emūdacōne;
oscētie hortaret⁹ semel ac scđo
nec p̃ficeret. tādē subiuñxit.

Miseri ego notū vs eē in p̃c
catis grauissimis. cito q; in orie
minū. a m̃si cōfessi fueritis intra
bitis gehēnam. penis eternalē
b⁹ cruciadi. Illi vero territi. et
qđ credibilius ē precib⁹ beate
dei genitricis illuminati. pecca
ta sua ofessi sūt. moxq; **Chri**
stiano decedētes. demonib⁹ luc
tū a sanctis āgelis gaudiū; fe
cerūt i celo. **A**pollonius **V**al
de letificat ista. **C**esari⁹ **N**ō
solum peccatores fidē sine op̃i
b⁹ habētes. p̃ ipsā ut p̃batū ē
illuminatur ymo etia; apost a
te a fidē qđ signū est maioris
miserisericordie. per eam **Chri**
sto recōciliantur **D**e hoc habes
manifeste exēplū i distīctōe
scđa capitulo qđ r̃ge hō scđo
de iuvene qui iuxta **Florētiā**
Christū abnegās a dyabolo
se redēs. ei⁹ p̃cibus puenit ad
indulgētiā. **A**pollonius **S**i
m̃le legist⁹ de **Throphilo** alex
andrino **Q**uia iam fmo satis
p̃tract⁹ est de beneficijs ei⁹
circa peccatores. p̃cor ut exēpl'
mibi oñdas quātis a qualib⁹
per eā iusti reuelacōnib⁹ conso
lent⁹. **C**esarius. **Q**uā mirifi
ce iustos sibi fūientes scā dei
genitrix osoleť expaucis que
subiñtiā. cognoscere potēs exē
plis. **Ca. xi.**

Causa extitit. ut quidā ex
abbatib⁹ ordinis nostri
pro negotio ordinis ad Hen-
ricū impatorem filiū Frederici
mitteretur. int⁹ quos p̄cipuus
videbat tā s̄tate q̄ dignitate
dñs Petrus monocul⁹ abbas
clareuall⁹: cui⁹ mēho habita ē
in distincione sexta. ca. xi. Et
q̄ dñs Cisterciens⁹ ip̄p̄a p
sona venire n̄ potuit: p̄orem p
se misit. Venientibus eis sp̄ira
cū in ecclia beate dei genitricis:
cui⁹ structura stupēde magnitu-
dinis ē: orassent. cunctis oci⁹
ab oracōe surgentibus a ei⁹ de
ecclie edificia circūlustrādo cōsi-
derantib⁹. iā dñs Petr⁹ cui⁹ co-
gitat⁹ a delcāto nō fuit i edifi-
cijs corruptibilib⁹: s; i structu-
ra. Ibi in celestis i orōe pseue-
rauit. Tādē oibus egressis cū
i porticu ecclie a canonicis hōi-
fice fuissent salutati: a cū instā-
cia multa ad prādū inuitati: r̄-
q̄sitū est a qdā abbe: i cui⁹ ho-
nore ecclia eēt cōsecrata. Rñ
dētib⁹ clericis i honore domi-
ne nostre: abbas Clareuall⁹ in
cōsideratē sbiunxit. et ego scie-
ba; Qd verbum prior Cister-
cij cōsiderans. tunc quidē ta-
cuit. s; mox ut eḡssi sunt ciuita-
tē eiusdē wrbi recordatus ait
abbi. Dñe abbas dicite mibi

Nñ sciebatis Sp̄irēse mōste-
riū i honore dñe nostre fuisse
cōsecratū. Ille de vbo plato co-
lens: Rñdit. visus est mibi bñ
decere: ut tā misce structuē pa-
trona foret mater dei celoz;
regia. Prior bñ cognoscēs ei⁹
sanctitatem: a quia aliquid
sibi in ecclia reuelatu; fuisset
ex responsione conijciens adie-
cit. Ego in hac via vic; gero
domini abbatis Cisterciensis:
in cui⁹ auctoritate vobis preci-
pio: ut nō mibi dicatis nisi vi-
tatē. Tunc ille obediēcia arta-
tus cum verecundia respondit.
Quando prostratus coram al-
tai pro peccatis meis i vie neg-
ligencijs attentius orauit: ip-
sa beata virgo Maia mibi ap-
parēs: benedictione; quam or-
do noster super redeuntes de vi-
a dicere cōsueuit: super me de-
dit in hec verba. Omnipotens
sempiternus de⁹. miserere huic
famulo tuo: a quicquid ei vi-
a sbr̄puit: visus aut auditus
male rei aut ociosi s̄monis: to-
tu; ineffabili pietate ppiciat⁹
indulge: per Christu; dominū
nostru. Nec in relata sūt a qdā
abbe religioso ordinis nr̄i in cui⁹
domo idē Petr⁹ sepi⁹ visita-
uit. Ex bñdōe ei⁹ itellerit eam
ibi fuisse patrōnā Apollōi⁹

Felix oratio. p̄ quā tā-
meretur benedictio. **C**
Nō solū orātes. s; enā
tes sua benedictōe co-
fuerunt. **Ca. xi.**
Henric⁹ ouerfus
merode. cui⁹ men-
tione q̄nta capitulo cō-
quē de de moib⁹: sepi⁹
lōm̄tib⁹ maxime gl
virginē inter p̄sallētes
cōsueuit. Que nocte q̄
ip̄o intueēte de cloro m
ri veniens. dei filiū ex
bi dñs gestās in cloro
sa ē ouerfor. ex more
fratres exatādo circūe
dam qui in oracōe vigi-
a duos ḡdū sint. filiū
des ac benedictōe deuoā
in agatūdo. **Capitū.**
a dom̄tes celerius p̄
m̄ solatōis tis imp̄
Singulos vxo cōsulo
celesti circūcōe visita-
non a neglectos p̄di-
uersus diligēter nō
los dom̄no Herman
dm̄ priorū: nūc loā se
abbati nominatim exp̄
De ab eius oē audiu
p̄llom̄us. Simile rea-
dūse in p̄ma distinc-
tulo tricesimo quinto de
fido m̄ochp̄ylanēsi

Felix oratio. p qua tate virgis
meretur benedictio. **C**esai9
No solu orates. h etia psallen
tes sua benedictoe consolai co
sueuerat. **Ca. xii.**

Henric9 ouersus in **H**em
merode. cui9 memi in dis
tinctoe qnta capitulo qnto lo
ques de demoib9: sepius in so
lemnitatibus. maxime gloriosa
virgine; inter psallentes videre
cosueuit. **Q**ue nocte quadam
ipo intuete de choro monacho
ru veniens. dei filiu ex se natu i
brebhs gestas in choz egres
sa e ouersoz. ex more abbatis
fratres excitado circueis. an qf
dam qui in oraco vigilantes erat
a deuoti gdu fixit. filiu eis oste
des ac benedices. deuo com illo
ru congratulado. **T**epidos autem
a dormientes celerius ptrahuut
nil consolationis eis impendens.
Singulos vero couisos in illa
celesti circuiacioe visitatos. nec
non a neglectos pdictus con
uersus diligeter nouit: singu
los domino **H**ermāno tuc ibi
dem prioru: nunc loci sce **M**aie
abbati nomiatiim expzimedo.
Nec ab eius oē audiui. **A**
pollomius. **S**imile recordez te
dixisse in pma distinctoe capi
tulo tricesimo quinto. de **H**ode
frido mōcho pilariēsi. **C**esai9

Tanta caritate virgo sibi deuo
te famulantes cōplectit: ut n
solu; oratib9: nō solū psallen
tibus: sed etia dormientib9 bñ
dicat. **Ca. xiii.**

Nocte quadā cū ouers9 p
fat9 sedes i lecto suom ifiz
matorio: a ceteris dormientibus
dicēs orationes suas. vidit do
minā; nrā; eandē cellula; i mē
na claritate intntē. monacho
quodā que; nominare nolo p
cedēte. matronis duab9 subse
quentib9. **S**up cui9 caput euz
manū posuiss9. lectos infirmo
rū plustrans. a dormientibus
benedices. itez ad eū rediens
māuq; super caput eius sedo
posita. sic ait. **D**eus benedicat
quicqd hic manet. sicq; egres
sa ē. **A**pollomius. **S**i sic dor
mientes noctibus a speculo to
tius castitatis visitant. valde
deceat ut taz. ordinate tā com
posite religiosi in lectis suis ia
cere studeāt. ut virgine9 aspe
tus in eis nō offēdatur. **C**e
sari9. **I**uste moueris. **R**efera;
tibi de hoc exēpluz. qd me au
disse rēolo a magistro meo in
pbatōne. **Ca. xiiii.**

Monachus quidā; sic fre
quenter cōtigit cū nocte
quadā dormire nō poss9 dicēt
q; oratiōes suas contemplatus

Distinctio **S**eptima

est in dormitio femina; miri
decoris. **Q**ue dum dormientiū
lectos circuiret singul' benedi
xit vno tantum monacho neg
lecto. quē nō respicere curauit
Hunc vigilās diligentiū no
tās cum visio ei fuisset intimata
mane confessus est in eadem no
cte inordinate iacuisse aliqd si
bi de rigore ordinis relaxando
Non mihi dicere potuit magi
ster me? vtrū cingulū deposui
erit vel caligas dimiserit siue
tunicam denodauerit **A**pol
lonius **S**i pro culpa tā modi
ca monachus iste gratia bene
dictiois priuatus est puto eū
dignum eē pena quā inordinā
teā impudice iacere dormiens
confueuit. **C**esarius **D**e hoc
terribile satis habes exēplum
in distinctione quinta capitu
lo tricesimo quinto. de conuer
so que; dyabol' impudice dor
miente; in forma mortalis de
osculabatur quī mox infirma
tus infra tridūū mortuus est.
Dormientes enī peccāe possu
mus et mereri. **Q**ue enī vigilā
do cogitamus: siue ad que mo
uemur siue bona sint siue ma
la. eadē nobis sepe per somnia
occurrūt sicut cathena du; tra
bitur et iactatur. puls' pulsus;
ipellit. ita in dormiente preces

De sancta **M**aria

cogitatio. motus siue consen
sus opus bonum vel malū du
cit **A**pollōi' **P**lac; qd dicit
prede nūc de solacib' iusto
rū. **C**apitulū xv **C**esai'.
Supradictum conuersū
Henricū monachū q
dam vite laudabilis nomen
prodere non licet obmīxius ro
gauit vt beata dei genitricē; in
terpellaret cum ab illa visita
tur. **Q**uod cum promississet a
die quadā dicto completorio
in oratorio **B**rangie cui' ma
magister erat pro ipso preces
funderet apparuerūt orāti tres
matrone mirē pulchritudinis
Ad quarum decorem dum stu
peret. et que nam essent vel vn
de venirent. int' se miraret vna
ex eis cogitacōibus suis respo
dit. **E**go sum **M**aria magda
lena. hec est vniūsalīū dñā dei
genitrix virgo **M**aria digito
eam demonstrās. **T**ertia vxo
Elisabeth. **E**t adiunxit. **T**u o
ras pro monacho illo nome;
eius exprimens magis enī i
diges vt ipse oret pro te **S**ic
q; disparuerūt. **S**uper eiusdē
mōchi caput cū adhuc cētdia
con' et euāgelīū legēt ad mis
sā idē oūl' colubā vidit desce
dē et vsq; ad finē lectionis ibi
dem manentē. **C**xxv

Septima
bista
Pro eo claustr
quidā fuit pō
Henrico cōtemporā
a ope **C**hrīstianus.
tis modis dñā nostra
confuēt secreta sua il
festans. Quis beati v
videlicet qualis ante a
nem fuerat vel post in
sare potui. succide tibi
gam. **P**on alia de illo r
ca que a religiosīs viri
viderūt et nouerūt mil
fuit. **C**ū adhuc esset sol
solas visitās per pūm
currer; nocte quadā
cuiusdam mulieris bol
tur. **C**uius filia cui ba
put scabiosū. et instaret
tūc si aliquid cōtra illū
nosceret sibi diceret. as
multa experimēta sol
et nīle negaret illaq; n
no credet; tāc impo
eius vidus ut se ab ea
fūdit. **A**ccipe barbā
lignē et sal et fac ex
tu. **D**e quo mox vt fi
put punxeris melius
Que cū eidē morbo cōn
fuit tñ mat' sicut eodē
apulla cit' n' p'p' me
f' p'p' scholaris simpli
et opimoz plene conua
hōtimpore in domo

In eodem clauſtro mōch⁹
quidā fuit p̄d cō conuſo
Henrico cōtemporaneus noīe
a ope **Christianus**. Iſtū mul
tis modis dñā noſtra cōſolari
conſuevit ſecreta ſua illi manī
feſtans. Cuius beati viri vitā
videlicet qualis ante conuſio
nem fuerat vel poſt in quātū
ſare potui. ſuccēde tibi p̄ſtrī
gam. Non alia de illo referā q̄
ea que a religioſis viris q̄ euz
viderūt a nouerūt mibi dictā
fuit. Cū adhuc eſſet ſcolaris. et
ſcolas viſitās per p̄uīntias diſ
curreret. nocte quadā in domo
cuiusdam mulieis hoſpitaba
tur. Cuius filia euz haberet ca
put ſcabioſū. a inſtaret ad oſcē
ti ut ſi aliquid cōtra illū morbū
noſceret ſibi diceret. aſſerens
multa experimēta ſcolares ſciē
ti p̄le negaret illaq; neganti
nō crederet. tādē impoertunitate
eius victus ut ſe ab ea liberaret
Rēdit. Accipe barbā Iouis ſu
liginē a ſal. et fac ex eis vnguē
tū. De quo mox vt filie tue ca
put punxeris melius habebit
Que cū eidē morbo eēnt cōnria
fecit tñ mat̄ ſicut edocta fuit.
a puella cit⁹ n̄ p̄t medicīam
ſed p̄pter ſcolaris ſimplicitatem
ut op̄moz plene conualuit. A
lio tempore in domo quadā

ſibi ignota dozmiret. a p̄pter
neceſſitatē nature ſolis ſemoā
libus indutus ſurgeret. dyabo
lus in ſpecie nude mulieris illi
accurrens dorſo eius nudo inſili
uit. Quā cū nullo conatu de dor
ſo ſuo excutere poſſet. ſicv ſq; ad
tps matutinaꝝ t̄cū eūdo mgnū
tā corpis q̄ m̄tiſi currit defectū
Ordinatus i ſacerdotē. factus
eſt capellan⁹ coitis **L**offenſis
in caſtro eius miſſas celebrās
Filius vero **Comitis** ſciēs illuz
virum eē ſimpli cē a timidum
ut eū treret. vñ pelle ſe circūde
dit a more beſtiē ſup pedes ma
nusq; incedens ad ſolum in ca
pella ſedentem ſic venit. rugī
tus cōtra illum emittēs. Quo
viſo **Christianus** territ⁹ a pe
ne ext̄r mentē factus arrepto
cultello tam valide illum collo
iūuenis inſixit. ut rueret pene
mortuus. Quī cū modicū reſ
piraret. timēs vite ſacerdotis
ait **F**ugite domine **Christiane**
quā filiū **Comitis** occidiſtis
Mox ille territ⁹ fugit a cum
vñſſet ad portā caſtri dixit ho
ſtiao. **A**peria ſine me fugere.
q; filiū **Comitis** occidi **V**i
des quanta ſimplicitas **S**tati
ut hec innotuerūt. parentes et
familie plāxerūt valde ad petico
nē tamen iūuenis **Christian⁹**

Distinctio **S**eptima

relocat culpa ignoscitur con
tra spem ualeat? citi? oualescat
Tpe qdā cū cōmēdationē hōi
nis facēt mortu? ille surrexit.
Fugientib? oib? q? aderāt: fugit
et ipse xpian? uicq? ad flumiū
q? nō lōge abeat. **Q**uē mortu?
sequens clamauit post tergū
eius dicens. **D**omine est mibi
domi aries optim? tollite illū
et orate pro me sicq? ad feretiz
de quo exilierat reuerfus mor
tuus est et sepultus. **H**abebat
autem preter predicta; capel
lam ecclesiam legitimam cui?
pastor erat ad quam quociēs
ire debuisset. flumiū quēdā;
transire habebat. **Q**ui cum mi
nor esset equo uictore illuz tñ
suadebat cum uero mundasset
nauigio transibat. **Q**uodam
igitur tempore cum ad flumiū
de more accessisset maiorem q?
crediderāt reppit. **P**ropt? quod
cum se et equū ei omittere nō
auderet. et nauicula deesset pau
lulumq? quid faciendum esset
deliberaret. ecce apparens ei be
ata **M**aria magdalena: appre
hendit euz de uelimento supra
collum. et in ulterio rem ripa;
deposuit ita ut erat in equo se
dentem lotus itaq? ad ecclesiā
puerit? diuina celebrare exor
tus est nullū habens adiutorē

De sancta **M**aria

nisi rusticū ecclē custodē. **B**ea
ta uero **M**aria magdalena q?
mirabiliter eum illuc perduxit
misse eius intereē non refugit.
Nam quociens se uidebat dice
do **D**ominus uobiscū uidit ma
tronam reuerēdissimā in ora
torio deambulātem. **I**n qua
nullum sciens eē mortaliū nisi
predicū custodē. eundē missa
finita cōuenit. interrogans si
aliquid uidisset. **I**pse aut ecia;
se eam uidisse asserbat. **Q**uia
teste scriptura dignū est ut ui
st? iustificet? adhuc. et scūs scī
fice? adhuc cōsiderans uenera
bil? sacdos mūdi picula. diabo
li tēta mēta carnis icētua dīna
grā ispirate mūdū de seruituti
gior? bitū in hēm rode suscepit
Die qdā i solai o pba cōisi ozo
ne iacēt? ade corpis sui ibc illita
te ordi? districtione pēis q? pur
gatorij tedē cepit et moē mira
bili qdā uirtute aia; suā a corpe
separā scit. **V**idit et sepulchrū p
pe misico corā se opōitū. **E**t ecce
scā dei geitrix in claitate maxia
cū mltā turba vgmū p fenest
rā eo uidēte igressa ē. **D**icū ē q?
ipā eēt mulier de **N**azareth q?
corpus exaie sacdotis a capite
leuās. **F**rederic? impator hui?
Frederici q? hodie impat a pte
pedū rueret? illud tumulauerit.

Distinctio **S**eptima

beata uirgo cui
dine angelorū obsequē
lestia redies animarū
demonū ceteris sequi
massas igneas post ea
tibus soti duxit. ille scā
diuit? ducta tñ ad qnā
maritū edocta ē ab ag
p? morte illic eēt redit
ne eūdē trāstina. **R**epit
pōi restitutā muenit **D**
lius trāstionis? a causa
aliquid dicere uoluit
tus ē autē animā suā v
ille occultata. et tātē
diu eruta fuit a corpe
fusus cōe; cōitāt? sue
miraretur. **I**nterrogat
mis angelorū siue dñi
mōit? agelos se uidisse
pulebrā magatū dñi
officie conuorū. **D**ie re
dicti cuiusdam cui? an
per educta fuit a corpe
uisa. **A**mma mōt? educt
equando nō est reuer
quas animas: siue
angelicos uidet. **C**
uero reuerfura est ad
adat? animas siue a
templari mī sū aliqua
dine q? linamētis p p
tis. **A**pollonius **S**
tur istud esse pbabile
signat q? pōitū sac

Deinde beata virgo cum multitudine angelorum obsequentium ad celestia rediens animas; tumulati demonum cateruis sequentibus; ac massas igneas post eam sufflatis secum duxit. illesamque custodiuit. Ducta tamen ad quandam ignem maximam educta est ab angelis quod pro morte illius esset reditura et ignem eundem transitura. Repente se corpori restituta inuenit. De modo illius transitionis et causa. nemini aliquid dicere voluit. Testatus est autem animam suam ubique fuisse occultatam. et tante scientie quod diu eruta fuerit a corpore ut post resurrectionem cecitatis sue caligine miraretur. Interrogatus de foris angelorum; siue demonum respondit angelos se vidisse in specie pulcherrimam autem deones vero in effigie corporum. Sic recorder dicti cuiusdam cuius anima nuper educta fuit a corpore et reuisa. Anima inquit educta a corpore quando non est reuertenda reliquas animas: siue spiritus angelicos videt. Quando vero reuersura est ad corpus non ei datur animas siue angelos contemplari nisi sibi aliqua similitudine et limamētis propter viuentes. Apollonius. Satis videtur istud esse probabile. Si quid signat quod predictum sacerdotem dei

na nostra cum impatore Frederico tumulauit. Cesarus. Sic mihi retulit prefatus. Vualter? qui huius tumulationis solutionem cum maximo labore et hoc secretissime ab eo elicere potuit quanta beata virgo illum dilexerit vel quanti meriti apud deum fuerit. per eandem ei visionem ostendit. Ac si diceret nullum in regno terreno Frederico cesare qui nunc imperat dignior est. nec ipse tam prestare obsequium sepulture tue dignus est. Ita ipse intellexit. Demones vero in diuisis foris sepissime vidit hominum; videlicet animalium reptilium sicut in quanta distinctioe memini me plenius dixisse capitulo sexto. Cum tempore quodam cum staret inter alios ad horam sextam. vidit mensas in medio chori stantes; decetissime me preparatas. Venientes autem tres viri decoris maximi indumenta sacerdotalia apportaerunt et explicantes ea super mensam ei presertauerunt. Alio itidem tempore cum initio laudum psalmus. Deus misereatur nostri decantaretur: Vidit dexteram dei super medium chori dante benedictione; super conuentum. Ob quam causam ocellus est fratribus conuersis in minoribus festis illum psalmum sepe audire. Apollonius. Miror quod

Distinctio **S**eptima

meritis vir iste ad tantam peruenit gloriam? **C**esari? **V**irtutibus? animi maxime caritate videlicet simplicitate. humilitate et hijs similibus? **I**n hijs enim consistit regnum dei non in sermone vel labore corporali. **P**redicare autem seu manibus laborare sine virtutibus ad modicum valet. **T**ante siquidem fuerat humilitatis: ut si aliquem monachorum ob id habuisset complicatis manibus se contraheret. et ne illum veste tangeret in parte declinaret. **R**equisitus de hoc respondit. **E**go sum peccator. et non sum dignus ut hos sanctos viros tangas; vel tangar ab eis. **D**uos siquidem filios ante conuersionem in iuuentute genuerat non tamen legitime. **D**enicum videlicet de **V**ilario viri sanctum de quo est dictum in quarta distinctio. capitulo tricesimo primo et **I**ohannem monachum de claustris qui adhuc superest. **A**pollonius. **Q**uid est quod maiorem in huiusmodi reuelationibus gratiam videmus impendi peccatoribus et lapsis post penitentiam? **C**esaris. **V**bi superabundauit delictum ibi frequenter superabundat et gratia fit hoc ex ineffabili misericordia dei. ne videlicet lapsi propter peccata omnia desperent

De sancta **M**aria

et ne innocentes de sua superbiat innocentia. **S**edete me tunc quando in ouentu sacramentalium ordinis nostri cum de huiusmodi visionibus conferremus vna ex virginibus dixit ad me. **V**idete quod de talibus secreta reuelat: et non nobis vna digito demonstrans quam non virginem venisse ad ordinem suspicabant. **C**ui ego respondi quod iam supradixi hoc adiciens vos forte eadem gratiam ascriberetis virginitati vestre. et vult de magis vos esse humiles quam virginem. **N**on intellexeram non sine superbia eadem verba protulisse. **Q**uod talium mentes quam virtus virginis extollat ex verbis cuiusdam alterius sancti monialis tibi plenius referam. **C**erte inquit non ero similis ego que virgo sum viduis quam filios et filias genuerunt. **Q**uantum cum deo humilis virginis placeat quam misericordia sua illi secreta reuelat; sequentia capitula declarabunt. **A**pollonius. **M**emini te superius dixisse meritum magis consistere in virtutibus animi quam in operibus exterioribus. **V**t quid ergo quotidie mortificam orando. legendo vigilando. ieiunando cantando et manibus laborando? **C**esaris. **N**ec omnia sine merito vite et ne fieri possint motus virtutis nunquam

Distinctio

Quid quod sine caritate virtutibus sit motus di ergo vult distinctio? **G**ulius theologus per quod cere poteris per nos consistat. **M**eritum vero nos gratia efficiat per arbitrium occasio al virtutes formales. **P**er virtutum essentia. **M**eritis operum virtutum ut aliqua paulo ante a te tam in se et aliter. **P**er hanc distinctionem ex si non ad eas que a per huiusmodi virtutes estimarem. **Q**uod autem uideri infirmaret a ut aliquando per gustaretur dixit quod septem diebus in quibus singulis videri dominus nostri a dulcissimis eius accepisset de quod tatione tam dulcis est quod nullum ibi vel potum appetit. **A**lio in die temporis infirmitate per huiusmodi per dicto Iohannem visiones recitaret. **Q**uod hoc dominus? **B**euardus inquit ibi dicit; postea a quo hoc audiui me currit et quod dominus quedam; misericordia filio suum nunciat. **N**on potest

Quicquid sine caritate et ceteris
virtutibus fit mortuum est. **Au**
di ergo utile distinctione ex re
gulis theologie per quam cognos
cere poteris penes quid meritum
consistat. Meritum vero consistit pe
nes gratiam efficaciter penes libe
rum arbitrium occasionaliter. Penes
virtutes formaliter. Penes mo
tus virtutum essentialiter. Pe
nes opera virtutum ut est oratio et re
liqua paulo ante a te enumera
ta instrumentaliter. Plenus tibi
hanc distinctionem exponerem
si non ad eas que adhuc su
per sunt huius beati viri visiones
festinarem. Quodam tempore cum
iuxta infirmaretur et a ministro
ut aliquantisper gustaret roga
retur dixit quod septem dies transis
set in quibus singulis visitatio
neque domini nostri et dulcissime ma
tris eius accepisset de quorum visi
tatione tam dulciter esset refectus
quod nullum cibi vel potus haberet
appetitum. Alio itidem tempore cum egro
taret infirmitate pemptoria et fi
lio suo predicto Johanni quasdam
visiones recitaret. agnoscens
hoc dominus. Beuardus tunc infir
marius ibidem postea abbas nos
ter a quo hec audiui ad pri
orem currit et quod dominus Christianus
quedam mirifica filio suo recita
ret nuntiavit. **Mox** prope ad illud

veniens et coram ipso sedens si aliquis
loqui vellet de confessione ex in
dustria interrogavit. Cui cum
responderet confessionem fecisset. **Sibi**
xit. Rogo ut aliquid mihi dica
tis ad edificacionem. Tunc ille.
Quid dicam vobis. **Iam** enim do
mina nostra fuit ante me cum fi
lio suo quia horas meas ob cor
pis infirmitate dicere non po
tuit. ipsi me iuenerunt. **Quasdam** ho
ras speciales dicere consueverat.
Vniuersa hec audiuit predictus
Beuardus post tergum prioris
ipse sedens. **Interrogatus** etiam quali
a haberet vestimenta respondit
Cucullas sicut et nos. **In** tali ei
habitu se ei ostendere digni sunt
qualis ille per eis suscepit. **Sic**
quod sine beato decedens ab ipsis re
ceptus est. a quibus moriens fue
rat visitatus et in eternis sedibus
cum gloria locatus. **ca. xvii.**

Nuper monachus quidam
ordinis nostri. **Ad**am nomine per
nos transiens inter cetera mirifi
ca quedam de domina nostra no
bis recitavit que in suo mona
sterio veraciter contigisse testa
batur. ex quibus autem duo per
feram reliqua locis oportet refer
uare. **Vocatur** autem domus eius
Lucha. et est sita in saxonia. **Et**
ibi custos vir bonus et religio
sus. **Qui** cum nocte quadam ora

coriū intraret an matutinas dō
minam nostram tan q̄ orato
riū patronam sup altare in ml
ta gloria residere cōspexit. De q̄
visione valde letificatus ē spe
rās mīnisteriū suū illi placere.
Alio vero tpe cum ostia orato
riū rektari; venissetq; ad cancel
los vbi hospitiū stare moīs
est diabolū sup feret; in effigi
e hōis mīgerrimū iacē vidit. Qui
cūle hīgr; nec ille fugēt mox t
api? accessit fantasia euāuit.
Tūc ad cōfusiōez dyaboli sup
ipm feret; se oposuit tā diu in
eo iacēs donec septē psalōs pe
nitēciales decātass. **Ca. xviii**

Alius quidā ex mōchis
eiusde; loci vir tāta gra
tia dign? nocte qdā dōminā;
nostrā vidit chor; psallenti;
circuire a singulor; monachor;
rū vltus detegere. duobus tñ
neglectis. ex quib; vnus mox
icurrit **Apostasiā**. de altero qd
ad hoc futur; sit ignoat. **Ca. xix**

In eodem cenobio mona
chus qdā nocte quadā
putā in oratorio nolā ad ma
tutinas eē pullatā cū multa fe
stīnacōe surgēs oratoriū intra
uit veniensq; an p̄sbyteriū
cīculū nimie claitatis adīstar
p̄is fōrtum in aere sup altare
cōspexit. In quo dei filiū salua

torē nostrū cum matre beatissi
ma cōtēplatus est. a circa ip
so sex oī parte mltitudīne san
ctor; illoz maxime q̄rū ecclia
reliquie cōtinebant. Nouerat
em illoz nomina. eo q; qnq;
ibidē fuisset sacrista. Nec mihi
cōstat si idem esset qui supra.
Stāte eo in loco p̄dco ait do
minā nōstra duobus angelis
Adducite eū ad me. **Quo** fco
cū litteras in circuitu corōe bea
te dei genitricis scriptas legere
iuberetur. nec poss; ait illa āge
lis. **Deponite** eū ad terrā ibiq;
petēs veniam dicat āgelicā; sa
lutacōez. a reducat. **Qd** cū
factum fuisset a adhuc easde;
litteras minime legeret. **Terci**
o eodem modo depōitus a redu
ctus litteras quidem legere et
intelligere potuit. h; ne scriptu
rām vlli hominū proderet iter
dictum accēpit. **Quo** ad terrā
ab angelis depōito disparuit
hec visio. **Apollonius**. **Vi**
ror si hic dōminā nōstra visitet
p̄fectas feminas quomodo vi
ros. **Cesarius**. **Non** est a
pud ipsam differēcia. femina
nata est. omniū viroz caput
xp̄m ex se gēuit. **Vtrūq;** serum
osolat. a visitat vtrūq; sua se cre
ta reuelat. **Hoc** eē vtr; mag; ti
bi p̄ndā exēplis q̄ v̄bis. **Ca. xx**

Ep̄ia **Regno** frācie
Quidē dicitur: v̄g
hū nobilis a religio sa
lica. **Quic** patr; fūis
vir magn? a diues sa
qui ei diuina celebrari;
mīnisteros ānuosq; red
ficiēt cōdinauit. **Que**
nibus ieiunijs a diuino
platiōi opam dar; ita
dulcedie est pasta ut oī
corpalis ei in nauleam
ē. nec aliquid ex eo fun
sit nisi fūcū modicū v
Hospitalis erat valde;
a sp̄itū meruit p̄phie.
nostrū fumo honore r
tur a hoc a sepissime co
ferē ut cū aliq; mōch
abbatū ad cōfūpitū d
re p̄ponerēt. illoz aduē
p̄firi; atq; in hūc modū
nis familie p̄diceret. **Tal**
li die illi a illi abbate; fi
nachōi ad nos v̄tū fun
rate necessaria. **Quod**
tū est. **Visionē** quā
cā de ordīne videre me
in ordīs amōe illa; p
accēdit. **Tempore** qu
pli general in ipso cap
lā mē pulchritudinis
tū vidit erectā dīm
um scale sup capm resp
nō latera a gradus tā

In regno Francie villa q̄
 quidē dicitur: v̄go q̄dā
 fuit nobilis et religioſa ſp̄ para
 litica. Dūc pater ſuus utpote
 vir magn⁹ et diues ſacerdotē
 quī ei diuina celebrari iſtituit:
 mīnīſtros annuoſq; reddit⁹ ſuf
 ficiēter ordinauit. Que cū ozo
 mibus ieiunijs et diuine contē
 plationi opam dar; ita illarū
 dulcedie eſt paſta ut oīs cib⁹
 corporalis ei in nauleam vertere
 t̄. nec aliquid ex eo ſumē poſ
 ſet niſi ſuccū modicū vuarum
 Hoſpitalis erat valde. per quā
 et ſpīrītū meruit ꝓphie. Ordīnē
 noſtrū ſūmo honore ruerēbā
 tur et hoc ei ſepiſſime contigſſe
 fert̄ ut cū aliq̄ mōchorū ſiue
 abbatū ad ei⁹ hoſpitiū diuertere
 ꝓponerēt. illoꝝ aduētū ip̄a
 ꝓſcīr; atq; in hūc modū hyla
 ris familie ꝓdiceret. Tali ac ta
 li die illi et illi abbates ſiue mo
 nachī ad nos vētū ſunt. ꝓpa
 rate neceſſaria. Quod ita fac
 tū eſt. Viſionē quandā mirifi
 cā de ordīne videre meruit que
 in ordinis amorē illa; pluriμū
 accēdit. Tempore quoda; ca
 pli general̄ in ipſo caplo ſca
 lā mīe pulchritudinis uſq; ad
 celū vidit erectā. dñm q; in mīx
 um ſcale ſup caplīm reſpicientē
 cū; latera et gradus tāti ſplen

dis erant: ut ſolares radios
 ſuperarēt. **A**pollom⁹ Quid
 tibi autē ſignificaffe videt̄ hec
 viſio. **C**elarius Licet om̄ia
 que in eo dē capitulo tractabā
 tur de abbatibus quī ex diuſis
 mūdi ptibus illuc cōfluxerant
 diuina inſpiracōe fierēt. Daud
 dubiū tñ qñ ſācti āgeli de ſcā dē
 tes et aſcēdētes eadē xp̄o ob cui⁹
 hōrem fiebāt nūtiarēt. **A**po
 lomius. Videtur mibi ſācta hec
 virgo in viſione hac ſācto Ia
 cob patriarche equalis quem
 ſimile; viſionem i Betel ſcrip
 turā vidiffē cōmemorat. **C**e
 ſarius. Iudicio humano vide
 t̄ hec viſio illa ſupior eo q̄ illa
 facta ſit in ſomnis iſta uigilan
 do in exceſſu mentis. Sequen
 ti capitulo eū; relata fuiſſ; hec
 viſio abbatibus exultātes in
 ſpīrītū ſācto aiebant. Vere ē
 ribilis eſt locus iſte: nō eſt h̄
 aliud niſi domus et porta celi.
 Alio tpe eū; die purificacōis
 dñe noſtre clericis alijsq; mī
 niſtris diuino nutu abſetibus
 ſola iaceret intra ſe triftis dice
 bat. Modo hīc ſola iaces. nec
 aliquid obſequij moē eccleſie
 vniuerſalis hodie beate dei
 genitrici impendis. Dū talia i
 mente volueret. ſpīritus eius
 mirabili dei virtute de corpore

Distinctio **S**eptima

eductus ab angelo in celestem
Iherusalem est deductus In q̄
maximam vidit processionem
ex diuersis ei⁹ de beate ciuitatis
ordinibus. patriarchis videli
cet prophetis. apostolis. martiri
bus. confessoribus. virginibus.
ceterisque fidelibus. Ex quibus
bini ac bini simul incedebant et
candelas ardetes in manibus ge
stabant. Antiphonas siue re
sponsoria ad diē pertinencia mo
re ecclē militantis omnes decanta
bant. Stationes debitas observa
bant. Angel⁹ vero virginis du
ctor. alteri cuiusdam virginis quā
nouerat esse consimilis meriti
illam sociauit. candelam porri
ges ardentem. Tātus erat decor
omnium tanta gloria. in dispari
tā claritate singulorum vt nul
la lingua fari sufficeret. Salua
tor vero qui caput est omnium
sanctorum splendor glorie. et
sol iusticie indutus pontificali
bus mirram gestans in capite
suo cum baculo cyrotheis. et
anulo. et reliquis ep̄alibus or
namentis. nouissimum locum
cum matre tenebat. Cui⁹ pul
chritudine omnis celestis ex
ercitus mirabatur. Qui cum
post terciā stationem incho
asset antiphonam: Hodie be
ata virgo Maria puerum Ihe

De sancta **M**aria

sum et cetera ingressi sunt tem
plum ex auro gemmis constru
ctum. Deinde inceptus est mis
se introitus ab omnibus simul
decantatus. Interim Christo
introeunte ad altare postq̄ ex
pletum est. Kirieleison a cho
ris alternatim post Gloria in
excelsis deo et cetera quod ipse
inchoauit: beatus prothomar
tir Stephanus epistolam le
git de libro Malachie p̄phe
te. Sanctus vero Iohannes
euangelista dalmatica idut⁹
legit euangelium secundū Lu
cam scilicet Postq̄ impleti sūt
dies purgationis Marie etc.
Quo perlecto dominus secun
dum morem ordinis nostri.
ad gradum rediit et ab offeren
tibus candelas suscepit. Prebi
ta autem virgo per spiritum
senciens se ad corpus reuersu
ram candelam suā; offerre no
luit etiam angelo suo precipi
ente volens illam secum ad ter
ras portare. Quod angelus confi
derans. candelam in manu eius
fregit superiorem partem au
ferens. et inferiorem illi relin
quens. Sicq̄ ad corpus re
uersa partem eandem manu
conclusam se retinuisse inuenit.
De qua autē plurime fiebāt et
forte vsq̄ hodie fiunt virtutes

Distinctio **S**eptima
Et aqua sup̄flua firm
et coalescit. Tam m
et sublimis erat visio
et minime intelligi
illud Apostoli cū de ea
garet. Siue corpe fi
corp⁹. nescio deus nesci
Eustachio abbate claus
tator noster. audies h
onem quibusdā abbas
bus desiderio veritatis e
tēde virginē p̄ncipalit
et ab eius ore que dicta
diuit. Apollon⁹. M
sum visionē; Apostoli
ferre. qui se vsq̄ ad ter
raptū fuisse testat⁹.
et⁹. Posthūc sit ter
Apollon⁹. Non. C
Primu celū visio est cor
scdm visio spiritualis. te
homēnalis. Hec vñs ē
raptu ap̄ls. sicut hēc v
Quod viderit. hoc et n
erūt. Si autē quis de le
mū celū intelligat sacre
sp̄derē. Tertiu emp
hoc corpa electorū et
surrectionē gloriosā
ad hoc celū nec ne cor
ta sit hēc virgo nescio d
Aliam vero de illi oñ
onem multo hac excell
Cū tē quodā cogitare
no ceterne p̄destinatio

Nā aquā supfusā ifirmī bibūt
et cōualescūt. **T**am manifesta
et sublimis erat visio ut modū
ei⁹ minime intelligenz. dicens
illud **A**postoli cū de ea interro
garet. **S**iue i corpe siue extra
corp⁹. nescio deus noscit. **D**ñs
Eustachi⁹ ab bē claustrō visi
tator noster. audiēs hāc visi
onem qbusdā ab bib⁹ rferenti
bus desiderio veritatis cognos
cēde virgīnē pncipalit⁹ adit.
et ab eius ore que dicta sūt au
diuit. **A**polloni⁹. **N**on pos
sum visione; **A**postoli hūc p
ferre. qui se vsq; ad tertiu celū
raptus fuisse testat⁹. **C**esa
ri⁹. **N**osti quid sit tertiu celū?
Apolloni⁹ **R**on. **C**esari⁹
Primū celū visio est corpalis.
scdm visio spītualis. tertiu vi
sionē talis. **H**ac vsus ē in suo
raptu apl⁹ s. sicut et hxc virgo.
Quod viderūt. hoc et intellex
erūt. **S**i autē qris de lo co pri
mū celū intelligas aerē. **S**cdz
sydereū. **T**ertiu empireū. **I**n
hoc corpa electorū erūt p⁹ re
surrectionē gloriosā. **V**erū an
ad hoc celū nec ne corpe rap
ta sit hxc virgo nescio deus scit
Aliam vero de⁹ illi oñdit visi
onem multo hac excellētiore;
Cū tpe quodā cogitaret de abi
sso eterne pdestinacionis et in

effabili sacramēto. atq; reme
dio diuine incarnationis. scētā
in excessu virgīnē corā se vidē
cristallinā id ē ad modū crist
alli plucidā in cui⁹ vtero con
tēplat⁹ est infāntē pulcherrī
mū: regio dyademate corona
tū. **H**abebat autē idē dyadema
quatuor flores emīnētes qui
ea intūete sursum ascēdentes et
virgīnis cerebrū excrescētes in
ramos arboreos pfererūt a mo
dico spatio tps emerso qtuor
mūdi partes impleuerūt. **Q**uo
rū flores erāt pulcherrimi o do
ris eximij miriq; saporis. **E**t ec
ce s b ramis eiusdē apparuit oē
gen⁹ hūanu; a pthoplausto
Adā vsq; ad vltimū qui in
fine mundi nasciturus ē. **S**o
li vero electi fruct⁹ arboris car
pebāt eisq; vescēbantur repbi
autē imbil ex eis contingere vel
vesci potuerūt. **I**n quavisione
tantā diuinit⁹ accepit scia; vt
postea loquēs de aliquo mox
intelligenz; vtrū cēt pdestinat⁹
vel pscit⁹. **S**i vtro pdestinat⁹
satis cū illo quasi cū ciue loq
delectabat⁹. **S**i autē pscitus
mox se ab ei⁹ colloquio libera
uit. **A**polloni⁹ **M**ira sunt
que dicis. **C**esari⁹ **S**i de⁹
tanta et talia iustis ostendit in
via: quanta putas illis pñdet

Distinatio Septima

in patria. Reuerēda que oculis nō vidit nec auris audiuit nec in cor hominis ascenderūt. Die q̄dam cū corpale qd̄ iam laueāt pāno mundissimo substrato radijs solaribus p fenestraz in missis super genua sua deficeret matrona: reuerendissimi vltus ad illam ingressa infantē pulcherrimum quem manibus gestabat eidem corporali supposuit et abiit. Quem cum amouere vellet ignorās quis eēt ait infantulus. Sine me sedere super linteamen meū sic q̄ in oculis eius disparuit. Et cognouit q̄ Christus eēt qui sub specie panis super sactum altare eidez lintexo inuolui cōfuerūt. Multa alia virginis reuelata sunt que mibi nō sunt reuelata que forte ab alijs sunt cōscripta. Non est diu q̄ ab hac luce migravit. labijs sui ac patēcie mēde receptuā. **Ca. xxi.**

In mōte sacte Vualburgis cenobio ordinis nōstri qd̄ duobz miliarijs distat a Colonia quedā sactimonia. virgo ante paucos ānos ē defuncta nomine Christina huic dñs et beata dei genitrix pluma de secretis suis reuelauerūt ex quibus aliqua non per ordinem s̄ sparsim tibi replicabo

De sancta Maria

Cum tempe quodam in festiuitate assumptionis gloriosissime domine nostre visitar; apud nos p̄dictus Eustacius pater noster et eēt cū eo plures abbates in ipsa sacratissima nocte iam dicta virgo de loco nostro visionem vidit huiusmodi. Cum abbas prefatus dicto euangelio ynum Te deū laudamus inchoasset illa stās in choro suo mētis excessu; passa est viditq; celum super congregationem nostrā aptum. Et cū illo in tpe oratorij nrm totū eēt ligneū vtrāq; ei⁹ frōtē auream eē cōspexit. Sustollens oculos cū celum intueret gloriosam dei genitricē totius ordinis nostri patronam in se de splendidissima vidit residētem et circa illam sanctorū multitudinē quorū etas circa viginti quinq; ānos eē videbat. Cū vero chorus monachorum inclinando deuote cantaret Sanctus sanctus sanctus dominus deus sabaoth ipsa virgo beatissima deuocōi eorū ogtulās coronā mē pulchitudinis q̄les in ecc̄ijs p̄dē solēt p cathenā aue ā sup ouētū deisit. Loco at nodi gēma eāt p̄ciosa nimis ac lucidam qua scriptum erat. O clemens. O pia. O dulcis Maria

1211

Distinatio

De ipsa genitricē p̄bacia que coronātem tenebat. Ex nō Maria radij quida nomina singulorū m̄ de bon in choro cōstet p circuli corone scribant illuminabat. In nomibus m̄gna erat itas tām p̄ne q̄ in claritē claritate mētoz nitas nomini. et quorū na que rectiori tpe videri; nomibz videri; priora qui diu in ordinauerūt. Ex quo colligitur rita dño famulātū nō p̄nes spatū tps. n̄ il. p̄tis s̄ magis p̄nes f̄ deuotionis. Cū autē videri; ad illū locū. In te dñe nō cōfudar in eternū: et retraxit in celū claratē. Sicut ego hodie fui; a mea ita isti mēu erūnum. Cū; mibi apud hac visione sciret. Tūreke monachus accēdes ad abbate nōminum Denricū; cōquā q̄ eadē sactissima nō il potuiss; habere deuocōi ventū fuisset ad locū p̄m scilicet. Sactus sanctus dñs de⁹ sabaoth

De ipsa gēma tria pcedebant
brachia. que coronā depēden
tem tenebāt. Ex nomine vero
Maria radij quidā exeuntes
nomina singulorū mōchōz ea
de hora in choro existētiū; que
p circuitū corone scripta vide
bant. illuminabāt. In eisdem
nomībus mīgna erat inequali
tas tā in pōne q̄ in claritate qz
scdm claritatē meiorū eāt cla
ritas nomīnū. et quorū dā noi
na que recētiōri tpe venerāt q̄
rūda; nomīnib⁹ videbātur su
periora qui diu in ordīne labo
rauerūt. Ex quo colligit⁹ qz me
rita dño famulatiū nō oñstāt
penes spatiū tps. n̄ in labōe cor
poris s; magis penes feruorem
deuotionis. Cū autē ventū eēt
ad illū locū; In te dñe speraui
nō cōfudar in eternū: coronā
retraxit in celū; clara voce dicēs
Sicut ego hodie suz in glori
a mea ita isti mecu erūt in eter
num. Cū; mībil apud nos de
hac visione sciret. Thex deic⁹
de Lureke monachus noster
accedēs ad abbātē nostrū; do
minum Henricū. cōquest⁹ est
ei qz eadē sanctissima nocte mīb
il potuiss; habere deuotionis
antēq̄ ventū fuisset ad p̄dictū
locū p̄m scilicet. Sāctus sāct⁹
sanctus dñs de⁹ sabapth. De

quo verbo postea satis miāba
tur cū ei visio recitata fuisset.
Anteq̄ eadē sc̄monial⁹ venīr;
ad ordīnē. eētqz nubil⁹ et adul
ta. die quadā stās ad missam
in ecclesia quadā cū lecto euā
gelio campanari⁹ exiss; putās
se posse redire añ scūs scūs et c̄
Et sāctos expletis secretis dix
iss; dñs vobiscū. Sursum cor
da. Que ibi sequūtur ymago
dei genitricis de super altae ad
singula respōdit. Illa novita
tē vobis oñderā; ut cāpanariū
abeē dep̄hendit defectū illum
gloriosā virgīnē suppleuiss; p
os sue p̄cone nō dubitauit. Ex
quo nobis verecūdia incutit⁹
si ibi desides et negligētes fuei
m⁹ cū circa illud ineffabile sa
crāmētū. tāta sint sanctōrū ob
sequia. Qz autē gloriosi nois
matris domini inuocatio erga
egros salus sit et medicina s; b
iecta p̄babūt exēpla // ca. xxi

IN Arnstburzch domo ordi
nis Cisterciens; fuit qui
dām frater deuotissimus erga
beatā virgīnem dei genitricē;
Mariam. Dic dū aliquātūz tē
poris in eius domo seruitiū p
egiss; estu cordis incredibili
cepit anxīari aliquā sibi specia
lem visitationem a matre mie
supiēs ipartiri. Igit⁹ itēpeste

quā dā noctis hō a dū in stratu
se ad requiescēdū collocass. o
culis somnum nō capientibus
toto cordis affectu fiducialit
mutare cepit beatam virgīnē
de alta sede poloz descēdere ad
se inuēdū **C**um repēte e lecto
philita pomeriū quod dā dor
mitorio otiguū igreditur. **I**n
quo aliquantū resedit oculis
cordis a corpis sursum arctis cū
ecce virgo pulchrīma igredi
tur hīs eū verbis alloquens.
Nunquid nō desideratū audire
cantū meum? **Q**uo rēdēte desi
dero tā dulcīt modulata est ut
vix aures humane sufferre pos
sent. **M**elodia autem illa tēmi
nata inclinauit se vgo a bñt
Et post pusillū vidit aliā vir
ginem ingredientē; ad instar
pōis nimio fulgore micātem
Que etiā dulce melos cecinit
a recessit **Q**uas intellexit fuisse
beatā **K**atherinā m a Agnetem
Et post puū interuallum ecce
gloriosissima mater misericor
die **M**aria p semetipsā visitaē
dignata est deuotū sibi famu
lum que etiā ōnes sibi in veri
tate seruientes neq; hic neq;
in futuro sua gratia destituet.
Venit ergo circūuallata agni
bus āgelorum omnē tētre no
ctis horrore vltus claitate ac

splendore lampadum fugāns
apiusq; accēdēs blandawce eū
cōpellare cepit **O** frat' caissime
si placuit qlitercūq; recōpēsa
to deuotissimū faulātū tuū dul
ci melodya beatitāq; v̄gine
melos p̄cinēte frat' ille q̄i in ex
tasi fact' i faciē corruit a ōnis
illa visio disparuit **I**nterī frēs
ex more ad matutinalē surgūt
Synaxim p̄dēti fratris absē
ciam v̄l xementer admiratēs qz
nunq; diuinis officiis se s̄btr
here solitus eāt n̄ graui ifirmi
tate dēp̄ssus vel quolibet v̄tili
negocio occupat'. **Q**uapropter
qz reuerēdus ōmibus habe
batur officias toci' mōstern
plustrātes tandē in p̄dicto
pomerio repperēt vlt' hntē
in terrā dēmissos. **Q**uē eleuan
tes a m̄ lēum dēponētes ōnem
diligēciā adhibuerūt **Q**ui sol
pitati rōdit' p p̄ceptū abbis
sui coact' ē ōem rei ordiem pā
dē **Q**ui p̄ tēa n̄ ingt' bñficiis
sibi collatis r̄liquū tps vite fer
uēci' in dei seruicō atq; ei' p̄ssī
me gēitcis p̄fēc. tādēq; sine b̄to
q̄euit **D**ec m̄ relata fuit a religio
savidua sororē ei' dē frīs q̄ oia
testata ē se v̄racit' intellexisse.

Nobil' vir **O**tto **C**arxii.
quandoq; **X**antenſis
p̄pōitus tempore quodam

Distinctio **S**eptima
abſeſcente ſue dupli
bat infirmitate. febre
acuta a fiſtula in lora
ſecretoribus **Q**uā m
ob verēdiā medicā
pro remedio ſanitat
noſtra; frequēter mu
bre inualeſcente deſpe
dēpōſitū cādelā mox ſe
manū ei' imp̄ſſa oit
aderāt viſus ē exp̄ſſe
ce beata virgo quā iu
ſpū ei' viſa eſt adēe
hīs verbis eū pro iu
p̄llas. **F**ili inquit da
ex iſtu. **Q**ui rōdit t
quod v̄bū mox cepi
vel ut circūſtāb' vi
tu' reſpirare atq; cōſe
tū ut in lectū ſuū ſe iube
m̄ **D**e febre p̄ interceſſu
ate virginis tūc plene
cū adhuc fiſtula labor
to m̄colo p̄ totā ciuita
iectele; miſſarū ſuffra
ime dē domina noſtra
lūm̄tate ſibi imp̄nd
uit **E**t qz medicā ſp
dinē corpali p̄poſui
ſe cēt p̄tate ſacran
fiſtula; dirupit a ſaies
Sicq; intēḡliē ſanat
naz actione cruce ſig
ſod t̄p̄ exēmiēs v̄relli
ordim̄ noſtri. **D**ñm

Distinção **Septima**

adolescentie sue duplici labora-
bat infirmitate. febre videlicet
acuta et fistula in locis nature
secretoribus. Quam infirmitate
ob verecundiam medicis celas et
pro remedio sanitatis dominam
nostram frequenter invocans fe-
bre invalescente desperatus et
depositus cadela more secularium
manuum eius impressa oibus qui
aderant visus est expirasse. Et ec-
ce beata virgo quam invocauerat
spiritui eius visa est adesse cum filio
hinc verbis eius pro iuvene im-
pellas. Fili inquit da mihi pu-
erum istum. Qui respondit tuus es. Ad
quod verbum mox cepit egrotus
vel ut circumstantibus visum est mor-
tuum respirare atque confortari in-
terim ut in lectum suum se iuberet repo-
ni. De febre per intercessionem be-
ate virginis tunc plene curatus
cum adhuc fistula laboraret taci-
to morbo per totam civitatem Tra-
iectensem missarum suffragia max-
ime de domina nostra per suam ico-
lumnitate sibi impendi postula-
vit. Et quod medicina spiritualis me-
dicine corporali preposuit. antequam mis-
se essent precatate sacramenti virtus
fistulam dirupit et saies erupit.
Sicque integre sanat. per gra-
tiam actione cruce signatus est.
Eodem tempore venerat vercellis domus
ordinis nostri. Dominum Vualte

De sancta Maria

rusque quique in gremio suo et tunc non
inter conversionem: modo abbatem
Vilariensem ibidem repit et saluta-
vit cui etiam ordinem sue miraculo-
se curationis recitavit hoc adhi-
ens. Utinam modo non esset si ve-
hil mare transire possemus. Que
cum interrogasset de quibusdam vi-
ris quibus illud aliquando scribere
nouerat. et si de illis se emendas-
set: et ille respondisset non: scribit. Cer-
te malas gratias curatori et cura-
trici vestre repeditis. Postea ve-
ro scisma propter ipsum in episco-
patu Traiectensi ortum est et exti-
tit cum multorum malorum. Dec nobis
predictum retulit abbas Vualter.
Cum medicinale sit nomen Ma-
rie quodam iocundissimo padam
tibi miraculo. Ca. xxiii.

Ante hos annos cum Catho-
lici omnes albienses hereticos
fuissent signati. et iam non modicum
ab eis deessent. Heretici exacer-
bati duo honesti clerici propter
illoque transientes cum etiam vi-
dissent in via desolatam ait unus
alteri. Sabbatum est. intremus
etiam hanc dicam missam
in honore domine nostre. Porta-
bant enim secum librum calicem et in-
dumenta sacerdotalia. Antequam esset
missa completa hereticis proditi
sunt. Qui armata manu intra-
tes a sacerdotem de ecclesia transierunt.

Ad an.
1214.
quo vult
terius
est Albi
justus.

1212
pantale
omita.
Mulenda

lingua; eius radicibus absce-
derunt. Quem socius cum multo
labore Cluniacum deducens mo-
nachis commendauit. Illi ve-
ro sicut viri catholici et religio-
si sacerdotem catholicum et
notum propter fidem Christi
et genitricis eius honorem tam cru-
deliter mutulatus deuote susci-
pietes. omnem ei humanitatem ex-
hibuerunt. In nocte vero Epi-
phanie cum solenes decantaretur
vigilie. baculo pietatem pulsas
ministros aduocauit. Qui cum
quereretur quid vellet et ille se in
oratorium deportari signari vo-
lentes ei prece non acquieuerunt.
Tandem importunitate eius te diat
in ecclesia eum ducentes ante alta-
re quoddam deposuerunt. Qui
cum mentis in tota mentis deuo-
tione inuocasset illa ei apparet et
carne lingue formam habentem man-
tenens respondit oranti. Quia propter
fidem filii mei et honorem michi ex-
hibitu lingua tua priuatus es.
Aperi ergo os tuum. Quod cum
fecisset digitis oris eius immisis-
sissimam radicem lingue presens eandem carnem
coniunxit et uniuersum sicque disparu-
it. Qui mox cum angelo in voce
laudationis erupisset. clara voce
clamauit. Ave Maria usque in
finem. Quam salutationem cum cre-
brius repeteret stupescere ac cur-

tere ministri. accesserunt et de
choro monachi. De tam puro et tam
iocundo miraculo deum eiusque ge-
nitricem glorificantes. Non imme-
mor collati sibi beneficii eleice
in eodem cenobio factus est mo-
chus. Cum Iohannes scolasticus
Xantensis circa idem tempus
esset in prouincia Albiensem cum ex-
ceratu domini audiens de tanto mi-
raculo. in reditu cluniacum venit
iam deum monachis sibi osten-
di petiuit et obtinuit linguam
vidit ab eius ore que deus sunt
audire. Sicut nobis retulit idem
Iohannes reliqua carne candi-
dior est in loco presenciam suam
retraxit. Dignus miraculi te-
stis est uniuersus cluniacensis con-
uentus usque hodie. **Capitulum xxx.**

Adam sacerdos et monachus
in Lucka cuius supra mei
in capitulo. xvij. considerans
me in huiusmodi miraculo de-
lectatus ex multa caritate michi de
seipso retulit quod dicturus sum
Cum inquit eum puer ita caput
habebat scabiosum ut pre fetore
putredinis eius mecum sedere vel
legere scolares recusarent Pri-
ma oratio quam didici saluatio
erat angelica adhuc puerulus sa-
tis eam frequentas Cum apud monaste-
rium Vuestfalie posset fuisse ad
praeceptum secundo ad scholas siue ad

matutinas quondam
per quod a ecclesia ouem
cessitate vice sine me
ante oratorium in bono
nitricis dedicati eius
nisi tunc fieri salutatio
et quidam putas ad hunc
fuisse compulsum fuisse
et circumfere ad iam dictum
cum oratorium c
tribus viabus secundum
dum genua flectendo di
iam angelico versiculo
Surgens vero inueni
tum et tanta erat in ecclesia
ut fulgori meridiano
ret. Quia cum stupidus
vidi ante maius altare se
tronas pulcherrimas
tres una in medio quod cete-
rice erat a sex hic in i-
ptis a tres a sinistris. A
vero me vocas cum appu-
fissim ait. Bone puer
adhibet cura capiti tu
poscente me domina satis
laborauerunt amica me
presertim fuisse illa. N
fime. Cum cum dicere non
vidit. Ego sum mater C
domina huius oratorij
mei memoria solutus e
nego tibi cura adhibe
praeceptum ligni fusilis a
tunc ex eo lauare capu

matutinas quod die transire
per quod a ecclesia ouetuale ex ne
cessitate vie: sine intermissione
ante oratorium in honore dei ge
nitricis dedicatum cum tribus ve
niss totide feci salutaciones. **Ro**
de quidam putas ad matutinas
fuisse compulsum surrexi tremens
et curvisses ad iam dictum moste
rium et oratorium clausum
tribus vicibus secundum consuetu
dinem genua flectendo dominam nost
ram angelico versiculo salutavi
Surgens vero inueni ostium ap
ertum et tanta erat in ecclesia claritas
ut fulgori meridiano assimila
ret. Quam cum stupidus intrasse
vidi ante maius altare septem ma
trones pulcherrimas residen
tes una in medio quam ceteris cla
rior erat et sex hic in tres a de
xtris et tres a sinistris. **Media**
vero me vocans cum propius acces
sissem ait: Bone puer. quare non
adhibes cura capiti tuo? **Res**
pondente me domina satis circa me
laborauerunt amici mei sed nihil
proferret sibi illa. **Posti** que
fimus. **Cui** cum dicerem non domina
respondit. **Ego** sum mater Christi et
domina huius oratorii. **Quia**
mei memoriam solitus es habe
re. ego tibi curam adhibeo. **Acci**
pe fructum ligni fusilis et fac tibi
hodie ex eo lauari caput tribus

vicibus ante missam in nomine pa
tris et filii et spiritus sancti statim
curabit. **Et** adiecit. **Ad** me ac
cede. **Ad** a feci. flectete me co
tra; ea genua manu super caput
meum ponens ait. **Ab** hac hora vi
que ad diem mortis tue non dolebo
caput. **Quae** vero cuidam fratri
qui me nutruerat omnia retulit.
Qui in vallem primam descen
dens et omnes fructus colligens
predicto modo caput meum lauit
statimque oualuit. **Dolor** vero ca
pitis nunc ab illa hora passus
sum. cum tamen hoc in ordine satis
sit miraculosum. **Apollonius**
Ut video medicina beate vir
ginis nihil efficacius nil salubri
us est. **Cesarius.** **Nec** mirum
ipsa medicum genuit. ipsa me
dicinam generis humani ex se pro
duxit unde scriptum est. **Bermi**
nam; terra herbam virentem sed genus
suum. **Maria** Christum homi
nem quem aiatum corpus fumens de vir
gine nasci dignatus est. **Item**
expressum in ecclesiastico. **Altissim**
de terra creauit medicinam. id est ex
carne virginis saluatorem. **Ihe**
sus interpretatur saluator siue sa
lutare. **Quia** saluator medicus
est. et salutare medicina est.
Quia Maria terra sit testis est.
Plagas que dicitur **Aperiat**ur terra
et germinet saluatorem. **Quia** de

Distinctio **S**eptima

hac terra creatus sit idē ap̄l̄ta
dicit in p̄sona patris **E**go dñs
creatus illū. **E**t apostolus dicit
eū f̄cūm ex muliere. **Q**uid er
go mirū si ap̄d ipsam sunt me
dicamēta sanitatū q̄ oēt⁹ est aro
matum? **D**ilect⁹ meus inq̄t des
cēdit in ortū suū idē in vterum
meū ad aureolā aromātū. **C**ō
sidera rupem amatois ⁊ alia lo
ca in honore ip̄i⁹ dicata ⁊ nō
miraberis si p̄ata fuerit ad me
dēdum ⁊ efficac⁹ ad sanandū.
Vnde in **M**ōtepeſsulano vbi
fons est artis phisice tātas o
patur sanitates in quadā sua
eccl̄a vt medici gracie inuēden
tes paup̄cul⁹ infirmatib⁹ ⁊ p̄
remedio sanitatū ad se cōflūē
tibus dicere soleant. **I**te ad ec
clesiā sancte **M**arie et deferte
ei lumen ⁊ recipietis sanitatē.
Et cum hoc promice dicāt pau
peres ab eis passi repullam ad
ipsā cōfugiūt ⁊ sanant⁹. **N**un
quid nō vides q̄ celerē sanita
tem consequant⁹ febricitantes
ieiuniū triū sabbatorum vsq⁹
post solis occasum ip̄i vōuen
tes? **A**pollon⁹ **V**ideo ⁊ ad
miro. **C**esarius. **C**onsidera
pconam ei⁹ in sardana⁹ que
in carnem versa oleū sine cessa
tione stillat. **Q**uī⁹ rei testes i
numeabiles sunt q̄uī de eodē

De sancta **M**aria

loco in instātū veniētes oleū q̄
in oculis ip̄orum de eadē sacra
ymagine receptū est tam nob⁹
q̄ ceteris religios⁹ distribuēt
In quibusdam vero ampull
te teste idē oleū incipit incarna
ri. **Q**z virtus nominis **M**arie
dēones fuget p̄esto sunt exē
pla. **C. Ca. xxvi.**

Retulit mibi **V**ualterus
de **H**irbach monachus
de clauſtro diabolū cui dā oū
so ordinis nostri ita fuisse infe
ſtum vt nō p̄ signacōnem nō
per aliquā oracionem ab illo
posſj liberari. **V**isibilē illi ap
parēs multis modis eū tertius
Suasum ē ei a quodā viro re
ligioso vt angelicam salutaci
onem contra occurrentem p̄
ferret. **Q**d cū feciſſj malignus
ſpiritus quāsi turbine impulsus
clamauit. **D**yabolus dentes ei
excuciat qui te hoc docuit. **S**ic
q̄ liberatus est ab eo.

Capitulum. xxvij.

In clusa quedā sicut in
retulit ſb̄prior noster q̄
illā nouit diu a demone ſb̄ ſpe
cie angeli illudebat. **E**lō ei dā
ta fuerat distinctio ſpitiū dya
bol⁹ ſepi⁹ falsa quadā cūſuſ⁹
claitate illi app̄uit ⁊ ſciam ſim
plicē familiari⁹ alloq̄ns die q̄
dā in huiusmodi yba prupit.

Distinctio septima

Nunc venio feminare te **R**e
quirit eo tpe a confesso suo q
mo habet; cu ei rnder; optime
sacerdos sicut vir prudens fidu
tiam rñsionis ei? ofideras cau
sam inquisiuit. **Q**ui cu cōfite
retur q ab āgelo dñi crebri?
visitaretur sciens ille do cete a
plo āglm tenebrar; se tñsfigu
rare in āgelū lucis rñdit. **Q**n
āgel? denovo visitabit te dices
Rogō dñe mī. ut dñam meam
mibi oñdas. **Q**d si fecerit visa
ea: genua flectes a dices **Aue**
Maria gñia plena ac. **E**t si tūc
sbtitit fictio nō est. **S**inaut
scias tibi a dyabolo illudi. **Q**
cu fecist; sicut fuerat edocta ait
dyabolus. **V**t quid desideras
vidē illā? **R**ñ tibi sufficere de
bi pñcia mea. **I**lla fortiter istā
te opre dyabolico virgo mīre
pulchritudinis se ocul ei? ob
iecit. **Q**ua visa mox ad pedes e
ius inclusa se puoluit a cōtra
fantasma āgelicā salutationē
pferēdo in turbīnez illud resol
uit. **Q**uā tamez inimic? euanes
ces in tm terruit vt amēs facta
vir post ānū dī mīdiū multor;
pābus adiuta sēsum recipet.
Vides nūc quanti sit pōderis
nomez **M**arie. **A**pollonius
Bene video a nō sine ammira
tione taz ex pñti q ex pñctis

De sancta Maria

exēplis virtutem eius ofidēdo
Cesarius Inuocatio huius
nominis nō solū corruptores
mētū. i. demones s; a corrupto
res corpū scilic; malos ac libi
diosos hoīes eneruat. **ca xxviii**

Matrona qdam cuiusdaz
honesti militis vxor isti
dyaboli militē aliū admisit
Que post tēp? aliqd mspirati
one diuina ducta pētere de crī
mine voluit a adultero pñsus
cōtradixit. **I**lle vero mariti ei?
absēciā obfūas domū illius m
trauit a cū solam rpiſſ; verbis
solitis ad crimē solitū eā mui
tauit. **Q**d cū illa rennuēt. vi re
nitētē opprimere mīsus est. **E**t
cū videret se illi nō posse rñstē
vtpote femina debilis ac delica
ta fortissimo militi ad totius
castitatis patrona; cōfugit dī
ces. **R**ogo te dñā. p illud scū;
Aue **M**aria qtinus in hac ho
ra liberes me. **A**d quod vbu;
virtus oīs in milite defecit et e
marcuit a femina se ab ei? am
plexibus excutēs incorrupta
euasit. **P**ostea requisita a mili
te de causa viriū sibi sbttracta
z rñdit illi. **E**lō mea virtute
s; gloiosi nominis dñe nostre
hoc actū est **Q**uod cū audiss;
ille territus est nec ampli? ad
ulteriū vbu; ad illā facē pñpsit

Distinctio Septima

Apollonius. Benedictum sit no-
m Maie. **C**esarus. Qz vni-
cula soluāt ei? vtute etiā p ex-
emplū tibi oñdā. **Ca. xix.**

Eodē tpe quo dñs Engel-
bertus Coloniē archie-
piscop⁹ edificauit castrū i fur-
stimb⁹ cōtra nobilē vir Ber-
nardum de Brubach Iuuenis
quidā miles de eius exercitu
Throdic⁹ noie facē sibi volēs
nomē an idē castrum captus ē
Dni ibidē in carceātus cū pecū-
am p sua solucōe dare spospo
disi⁹ extractus de carcē pōitus
est in domo supiore. Cui addi-
ta sūt vīcula a hui⁹ ad custodi-
am deputati. Habebat enī cir-
ca pedes anulos ferreos a circa
brachiū eiusdē generis manū-
cam. que annexa cathena pari-
eti caute satis eāt infixa. Nocte
quadam cū eēt dormiēs int⁹ sex
satellites tā se q reliquos cap-
tiuos custodiētes. a dñam no-
strā nec nō a alios scōs solito i-
uocass⁹ obdormiuit. Et ecce in
sōnis vidit se tñpositū i mōste-
riū nostrū de quo cūvell⁹ egre-
di sedēs in equo moze femineo
necitate viculorū dixerūt ei duō
ex mōchis nrīs Wonegūdus
scz a Henric⁹ ognati ei⁹ scdm
carnē. Polite egredi h reūtim
qz scā Maia de Hesterbach li-

De sancta Maria

teabit vs. Hoc etiā noie wca
fdomus nostra. Ad qd vbi il-
le euigilās gauisus ē et de visi-
one cogitās vtz nā eēt wā an
fantastica sciē volēs. mox vt di-
gitos amouit pē vnū sine dif-
ficultate extraxit. Sili facilita-
te manū a cathēa libeāuit. Se-
pi⁹ ista tētauerat h non pfecte-
rat. Cūqz ex motu viculorū vn⁹
seruorū euigilass⁹ territ⁹ miles
circulū reponē voluit nec potu-
it. Tūc p mū intelligēs tale mi-
raculum dei geitricis mētis cir-
ca se gestū suo rurū obdormi-
ente leuit⁹ surrexit a vīcula ad
huc suās in vno pē p līntxa
mē p fenestrā se dimisit a fugit.
Qd dū suus opiss⁹ clamore fu-
gam ei⁹ pdidit. h manus hūa-
na capere nō potuit quod virt⁹
diuina pterit. Multi enim tu-
bis a canibus insecuti sūt a cū
sepius in pximo sub fructis
latitaret inuenire eum non po-
tuerūt. Qui ad nos vniens
eosdem circulos p gratiarum
actōe sup altare beate vginis
optulit a qualis eius meritis
liberatus sit nobis p ordinem
recitauit. Acta sunt hxc anno
gratie. m. cc. xix. **A**pollonius
Quia eosdē circulos vidi am-
pli⁹ ei⁹ credā miraculo. Ce-
sari⁹. De hoc etiā q tiores pellic

Distinctio
nom Marie re quan
u tibi refert. Ca. xix.
Peloge vill.
Treueres sac
proctia regit vir se
possibilitate m te
tis atqz laudāde casti
huc eni corpe virgo e
dam quēdā ex cōuers
hospitio recipiens ait
Ordinē vestru plurim
go qz multū boni mib
p cū. Antiphōam illā
salutē. Salue regina
lo xpo. a quid mibi
cōtingit ad edificati
bis enarrato. Ad oēs
as illā dicē ofucui. cū
capū brauē trāhre qua
tare inclusā iuxta eccē
tariā habitantē orta fu
trua tam valida vt ict
succedēs vires abulā
admeret. Veniens tā
to labore ad ecclā ips
a corā altari me pste
ipsa tēpstate dñam
terpellauit. Et ecce ma
gna vltus magniqz
de altari ad me vniens
mirer q nā ess illa p
allocta est dicens. Q
phōnā. Salue regina
vbi libet ac frequent
mōtū tua neqz ful

nom̄ **M**arie rē quā nup audi
uī tibi referā. **Ca. xxx.**

In Peloge villa diocesis
Treuerēf sacerdos qdā
prochiā regit vir scdm suam
possibilitatē mltē hospitalita
tis atq; laudāde castitatis **A**d
huc enī corpe virgo est. **D**ie q
dam quēdā ex cōuerf nostris
hospitio recipiens ait ad illuz
Ordinez vstrū plurimum dili
go qz multū boni mibi cōtigit
p eū. **A**ntiphōam illā gloiōsā
scilicet **S**alue regīna mie: ab il
lo hō. a quid mibi apt' illaz
cōtingerit ad edificationem vo
bis enarrabo. **A**d oēs hōas me
as illā dicē ofueui. cū die qdaz
capū breuē trāfirē quādā visi
tare inclusaz iuxta eccliam soli
tariā habitantē orta sunt tom̄
trua tam valīda vt ictus ictui
succēdes vires ābulandi mibi
admeret **V**eniens tā dē cū mlt
to labore ad eccliaz ipsā intrūi
a corā altari me psternens p
ipsa tēpstate dñam nostrā in
terpellauit **E**t ecce matrona viz
ginei vltus magniq; decoris
de altari ad me veniens: cū ad
mirarer q nā esset illa priore me
allocuta est dicens **Q**uia anti
phonā **S**alue regīna mīscicor
die libēter ac frequent' decātas
nūq; tom̄trua neq; fulmina q

rū timorē sepi⁹ affligeis te ledet
Sicq; ad altare rediens in o
cul' meis disparuit **E**t statim intel
lexi qz ipsa eēt clemens illa pia
ac dulcis **M**aia **A**b illa enī hō
ra vsq; hodie a timorē p̄dicto tē
pestatur quo nīmīs afficiebar
meritis beate virginis liberat⁹
sum. **A**polloni⁹ **R**ntum ex
hac visione colligo videt' qz i
sequencijs cantilenis a ymnis
alijsq; cātibus in eius bonorē
dictatis plurimū delectetur
Cesari⁹ **D**oc certū est si tam
humilit' ac deuote eis laudetuz
Capitulum. xxxi.

Tempe quodā sicut ex illa
tione religiosorū didici
cū ouent⁹ scāmōmaliuz i **S**co
nauia sequenciā. **A**ue precla
ra maris stella in qdā solemni
tate sancte dei genitricis decan
tar; deuotissime. **V**enerabilis
virgo **E**lizabēth tūc ibide; ma
gistra mēt' excessum passa ad
illū versiculū. **A**udi nos **N**ā te
filius nībil negās hōrat **V**idit
dñaz nostram flexis genibus
p eodē cōuentu preces fūdēte;
Ab illa enī die vsq; hodie ex i
stitucōe iā dicte **E**lizabēth idē;
cōuent⁹ ad eūdem versiculū
cū sequentia decātatur veniam
petere ofueuit.
Capitulum. xxxij.

Distinctio Septima

In Eiflia
1208.

Abus monasteriū sancti
Crispini scolasticus qui
dā fuit nomine Daniel puer
illic instituens. Huic consuetu
do fuit diebus singulis ei de eccle
cripta intrare coram altari flex
is genibus predicta sequencia in
eius honore decantare. Hoc cum
per aliquod tempus actitasset ad illū
viticulum Oratio nos illo pane
celi dignos efficiat surgendo
veniam petet. die quā beatā virgo
super altare stans illi apparuit et
panem puillum melle candidiorem
manū tenens ut os aperiret precepit
Quē cum ori eius immisisset tāta
ex eo fecit dulcedinem ut omne
mel et favum superaret. Iuuenē hūc
dominus Daniel abbas. Beona
uie beatus novit qui mihi et ipsam
visionem recitavit. Vis nunc
scire quod nominis eius in uocatio
ecclie testamento conspiciat. Apol
lonius. Nec scire necesse est quod
tentaciones nos frequentē mo
lestant. Cesarinus. Dicam ti
bi quod audiui ab abbate nostro
et ipse se hoc didicisse. veraciter
lacone testatur. **Ca. xxxiii.**

Miles quidam etate adoles
cens cum quodam milite di
vite domino suo a quo benefici
atus erat habitabat. Et licet
etate florēt amplius tamen florebat
virtute virginitatis. Invidia

De sancta Maria

operante dyaboli ab uxore domini
sui gravissime cepit tentari. Qui
cum per annum eadem incessanter tem
tatione laboraret. iamque intolerabi
bilis esset sibi mota verrecundia do
mine sue quid pateretur aperu
it. A qua repulsam passus am
plius affligebatur. Casta eni
erat matrona et viro suo fidelis
Veniens ad quendam heremitam
de cuius consilio totus predebatur pas
sionem suam illi cum lacrimis con
fessus est. Cui vir sanctus fidu
cialiter respondit. Nihil aliud no
bis. Ego tibi dabo consilium ut
desiderium tuum consequatur effectum
Per annum istum singulis diebus si fi
ei poterit in ecclesia domini nostre dei
genitricis Mariam cecies cum totide
versus angelico vitulo salutabam
quicquid volueris per illam impetere. Si
erat enim quod castitatis amator iu
venē castus licet in errore positus
deserret. Cumque iuvenis in multa sim
plicitate domine nostre munus
obsequium impenderet. die quā se
des in mensa domini sui recordatus est
quod dies eadem terminus esset animi. Et
statim surgens ascendit equum suum
vicinamque intravit ecclesiam oratio
nes solitas explevit. Qui cum
exiret de ecclesia vidit matronam
pulcherrimam omnem decorem
humanum transcendente equum
suum per frenum tenente m.

Distinctio
Quidam quoniam nam esset illi
placet ne tibi spiritus me
te milite. nunc pulch
vidi. Illa sibi
tibi si me posses hab
Qui cum responderet
regi beatus sufficeret sp
beat? audiretur tuo
subicere illa. Ego, ero
Accede ad me da mi
tu. Et coegit cum dixit
mitate sunt nuptie et i
coram filio meo phicent
verbo cognovit eam. Et
domini cuius castitas
et gaudet integritati
denique strepitu equi cui
cedere precepi cum? auc
miles passus obediunt.
hanc tam plene a tentatione
liberatus est ut etiam vxo
ri sui miraretur. Nec cu
te recitasset per ordinem ille
cis dei pietate simul et hu
re admiratus respondit. Eg
ce volo diu nuptiarum
Interi de rebus tuis d
Et cum scisset a herem
let ad diem presens dixit
Sens aliquid doloris
te illo non. cum scdo post
ipm ab eo sciscitaret re
Quo scito. Qui post
agonias spiritus exal
alio thelamu pmissa

Quanti quod nati esset illa respondit placet ne tibi spes meas. Dicen-
te milite. nunquam pulchriorem te
vidi. Illa submisit. Sufficeret
tibi si me posses habere uxorem
Cui cum responderet. cuilibet
regi bene sufficeret spes tua et
beatus iudicaretur tuo consorcio
subiecit illa. Ego ero uxor tu-
a. Accede ad me et da mihi oscu-
lu. Et coegit eum dixitque. Modo
initiate sunt nuptie et in tali die
coram filio meo perficientur. Ex quo
verbo cognovit eam esse matrem
domini in cuius castitas humane
congaudet integritati. Apprehen-
densque streper equi eius ut as-
cenderet precepi cuius auctoritate
miles passus obediuit. Ab illa
hora tam plene a tectatione predicta
liberatus est ut etiam uxor domini
sui miraretur. Hec cum heremi-
te recitasset per ordinem ille geitri-
cis dei pietatem simul et humilitatem
admiratus respondit. Ego inter
esse volo dici nuptiarum tuarum.
Interi de rebus tuis disponas.
Ad cuius fecisset et heremita venis-
set ad diem prefixum dixit inueni.
Sedis aliquid dolois. Responden-
te illo non. cum secundo post horam id-
ipsum ab eo sciscitaret respondit.
Modo scio. Cui post paulu-
lu agonizans spiritum exalauit et
celestem thalamum permissas nup-

cias celebratur. ita uenit. **xxxviii**
Quedam scimonias uirgo
a quodam clerico uiribus lux-
uriis stimulata in tantum flatu be-
moth cuius abeliter etiam prunas
ardere facit succesa est ut corde
et ore petitioni eius consentiret per-
mittere quod deo completorio ueniret
ad locum predictum. Erat enim
custos ecclesie. Dicto completorio
cum conuictus ascenderet dormituri
um et illa exire uellet de oratorio
in ipso ostio Christum manibus
in cruce expandi stare conspexit.
Cui cum egressus non pateret ad
ostium quod erat in opposito cucur-
rit. Ita succesa fuerat in amore
clerici ut pene rationis expers
quid circa se diuinitus ageret
minime aduerteret. Ruidplura.
Oes ianuas adiit et crucifixum
in omnibus inuenit. Tunc ad se
reuersa territa dixit. forte uolun-
tas dei non est: ut usque vadas.
Solita fuerat eadem uirgo sin-
gulis diebus spiritalem quandam
orationem de passione domini dice-
re. quam dominus in tanto piculo remu-
nerauit uisione tam utili. Ruet-
tremes ante ymaginem beate dei
gemitricis se prostravit de pecca-
to suo veniam postulans. A qua
cum ymago faciem uerteret et illa
obnixus supplicatua perire acce-
deret ymago maxillam eius manu

percussit dicens. **Q**uo vis ire
 fatuavade in dormitorio tuu; &
 Tā fortis erat alapa vt i terraz
 ruēs sic iacer; vsq; ad tempus
 matutinale. **C**unq; signa i dor
 mitorio sonarēt illa in orato
 rio nō pulsaret. putantes ea;
 eē in oracōne vel p̄ressam sopo
 re intrātes a in multo defectu il
 lam repientes post q̄ refocilla
 ta loqui potuit om̄ia que circa
 se gesta sūt ad honorem dei cō
 sorzibus suis recitauit. licet
 ḡuis eēt alapa p̄orsus tamē a
 tentacōe p̄ illam fuit liberata
 dur⁹ morib⁹ durā req̄rit medi
 cinam. **A**pollonius. Valde
 accēdere debet sexū virilē i amo
 re dñe nōstre q̄ in milite tēta
 cōne; cōpescuit ip̄m deosculan
 do. i femina maxillā ei⁹ sciendo
 cū vtriusq; volūtas mala fuit
 ac perūsa. **C**esari⁹. Per hōc
 enī oñdit q̄ sexū; n̄m n̄ abhor
 reat p̄mo eq; vt fineū diligat
 Magis etiā dē; vt dñā acillaz
 peccatē castiget q̄ fūi. **A**pol
 loni⁹. Plac; qđ dicis. **C**esa
 ri⁹. Referā tibi aliud benignita
 tis ei⁹ iudiciū adhuc isto glo
 riosi⁹. **Ca. xxxv.**

In mōsterio qđā sc̄mōi
 aliū cui⁹ nom̄ ignoro añ
 nō mltos ānos vgo qđā dege
 bat nom̄ine beatrix. Erat ep̄m

corpe speciosa. mente deuota. a
 in obsequio dei genitricis feruē
 tissima. Quociens illi speciales
 oraōnes siue v̄mas secretius
 offerre potuit. p̄ maximis deli
 cijs reputauit. **F**cā vero custos
 hxc egit tāto deuoci⁹ quanto li
 berius. **Q**uā clericus quida;
 videns a cōcupiscēs procarice
 pit. **I**lla verba luxurie spernen
 te isto importunus instante f
 pens antiquus tā vehementer
 pectus eius succendit vt flam
 mam amoris ferre non posset.
Accedens vero ad altare beate
 virḡinis patrone oratorij sic
 ait. **D**omina quāto deuoci⁹ po
 tui serui tibi. ecce clauēs tu
 as tibi resigno. tentaciones
 carnis sustinere diuicijs nō va
 leo. **P**ositisq; super altare clau
 bus clam secuta est clericum.
Quā cum miser ille corrupisset
 post dies paucos abiecit. **I**lla
 cum non haberet vnde viuer;
 a ad claustrum redire erubē
 ceret facta est meretrix. **I**n quo
 vicio cum publice quindēcī
 ānos trālegisset. **D**ie quādā in
 habitu seculari ad portā venit
 monasterij. **Q**ue cū dixisset por
 tario nosti beatricem quādoq;
 hui⁹ oratorij custode; s̄ndit
Optie noui. **E**st enī dñā p̄ba
 ac scā a sine q̄rela ab infācia

Distinctio
 vsq; ad hāc diē in hō
 no cōuersata. **I**lla ver
 mis notās s; non in
 dū abire vellet mater
 die in effigie nota eiā
 ait. **E**go p̄ quindēcī ān
 tie tue officiū tuū sup̄
 tere nūc in locū tuū a p̄
 age; q̄ nullus hominū
 excessū tuū. **I**n forma
 et habitu illius dei genitricis
 egerat custodie. **Q**u
 igressa qđ dñū vixit grā
 cōfessionem circa se ge
 stas. **P**usillanimo
 oñtentur sublequen
 dit exemplū. **Ca. xxxvi.**
Miles quidā iuuenis
 licatus in dēmer
 paucos ānos est cōfūsus
 abulo. **D**enrie⁹. **F**actus
 clous diē quādā a qu
 cōmilitone suo requirētū
 a cōdo placet a quo h
 mōdit. **O**ptime mibi pl
 do a bene habetis p̄r t
 valde male habui. **I**n
 tus de causa q̄ hominē
 a edificare voluit s̄b
 p̄mo cōfūsus fū; ita g
 mit mibi solennes vig
 quotienscūq; oportebat
 ad matutinas t̄ore ac h
 lan tā corpe q̄ corde tab
 Alodis quādā deficiū

usq; ad hanc diem in hoc monasterio conuersata. Illa uerba hominis notas si non intelligens: dum abire uellet mater misericordie in effigie nota ei appares: ait. Ego per quindecim annos absentie tue offitium tuum supplens reuertere nunc in locum tuum et penitentiam age: quia nullus hominum nouit excessum tuum. In forma siquidem et habitu illius dei genitricis uices egerat custodie. Que mox ingressa quod diu uixit gratias egit per confessionem circa se gesta manifestas. Quod pusillanimes per eam confortentur subsequens ostendit exemplum. **Ca. xxxvi.**

Miles quidam iuuenis ac delicatus in Hemero de annos paucos est conuersus: uocabulo Henricus. Factus monachus cum die quadam a quodam comilitone suo requireretur quomodo ei ordo placeret et quomodo haberet respondit. Optime mihi placet ordo et bene habeo si per tempus valde male habui. Interrogatus de causa quod hominem dilexit et edificare uoluit subiunxit. Ratione primo conuersus fui: ita graues erant mihi solennes vigilie: ut quotienscumque oportebat me ire ad matutinas tunc ac tedio illarum tam corpore quam corde tabescere. Nocte quadam defectum passus

cum stare non possem a priore de choro fui eductus et in sede infirmorum positus conuerso ad custodiam mihi deputato. Mox in extasi factus contemplatus fui dominam clarissimam quam diuini ordinis persone precedebant per uiam que erat inter me et chorum incedente. Videbat in capite coronam diuersorum colorum et erat moerens iudayco uelata. Cum mihi apertum quasi ex necessitate me tangens ueste percussit et ecce subito confortatus: Ita omnis predicta temptatio conquieuit ut ab illa hora delitire in finitima ad matutinas. Spero quod domina nostrum fuerit quod pusillanimes confortat ne temptationi succubant. De his a me requisitus idem Henricus non negauit. Quod uero torpentes ad deuotionem excitet habes exemplum in distinctio ne quarta capitulo tricesimo de Christiano monacho nostro quem in oratione dormientem tetigit dicens. Non est hic dormitandum si orandum. **¶ Apollonius.** Bene recordor huius capituli. **¶ Cesarus.** Quod uero per suis uicibus de ordine eiectione beate uirginis misericordia reuocent: sequens sermo declarabit. **Ca. xxxvii.**

Eodem tempore quo Daniel monachus in Hemero de

Distinctio **S**eptima

vir simplex et cū vltimā nīci
dit infirmitatem laborabat in
eadē domo **P**dropisi ali⁹ qui
dem monachus **H**enricus no
mine ordine sacerdos nō tñ ad
huc locū decūtes s; ābulare suffi
ciens. **Q**uī ad lectū infirmatis
appropians hēc vba ab eodē;
Damiele audiuit. monach⁹ il
le multas habet beate virginī
referre grās. **A**udiēs hēc **H**en
ric⁹ mirat⁹ est et inq̄ri fecit ab
eo qđ in hīs vbis notare volu
erit. **Q**uī rñdit eū auxilio dñe
nostre fuisse receptū fucāt nā
qđ ob excessus qđdā moresq̄
p̄bos idē **H**enric⁹ eiecit⁹ de do
mo **V**n̄ nīmū dñs die noctu
qđ lacrimis et oracōibus īstite
bat īnuocare btām virginem
vt ipsa ei regressu; ad pp̄as do
mū donar. **T**pe generalis ca
pituli p̄ abbatē suū seniores ī
terpellauit. qđ vnanimīter ei cō
dixerūt: eo qđ in corrigibilis exi
steret. **A**d vbi cōpit iratus be
atē virginī omne seruitium
quod ei impendere consueue
rat subtraxit. **T**andem ductus
de hoc penitencia obsequium
neglectum resumpsit. et vale
faciēs portēibus ad claustrū
redijt misericordiā quēsiuit. s;
non inuenit. **S**uasit ei abbas
quī solus ei erat propicius vt

De sancta **M**aria

archiepiscopus; **T**reuerensem
adiret: et eius auxilio atq; in
teruentu ingressum optiner. **V**
trunq; factum est. **O**mmia
tam hēc circa illū gesta fuisse.
p̄ clemēciam beate dei genitricis
predicto **D**ameli reuelata sūt
Vis nūc nosse qđ sincero effe
ctu diligētes se diligit quātū
dilectos honoret et qđ mirificis
reuelacōibus eos dē glorificet
Apollonius. **T**alia audire
cibus mibi est. **C**esarius.
Que dicturus sum multorum
didici fida r̄lacōe. **C**arrr viij
Longobardia qđam
domo ordinis nostri que
Raritus dicitur ante paucos
ānos monachus quidam ex
stitit nomine **B**ertrammus.
Iste tam feruenti motu carita
tis dominam nostrā sanctā dei
genitricem amabat vt nō sine
magno cordis cruciatu audire
posset si forte dubitatie quis
diceret vel legeret de corporali
illius assumptione. **C**um iam
fecisset in ordine quīdecim an
nos adhuc iuuenis etate in vi
gilia assumptionis eius dē glo
rio se virginis rogauit abbatē
vt sibi liceret ire ad vicinam.
Brangiam dicens se non pos
se audire neq; sermones. **H**ero
mū in choro neq; sermonē in

caplo timens qđ dictū ē. **E**rat ei grāgiari? abbas sātate ei? turbare timens ānuū eius peticionē. Cūq; veniss; iuxta grāgiā angelus dñi mirabili modo illū rapiuit et ad spatū vñ? dī ete iux puam quandā; ecclā; vianā satis castro fratris sui carnal viri nobil deponens. disparuit. Equ? vero cui in sede rata seruus iuxta grāgiā dī missi sūt. **E**rat aut flui? q; sine naue tñsuadari nō potuit iter castrū et capellam. Cui cu; se deret admirās vbi nam eēt vel qliter ad illū locū deueniss;: inuenis quidam splendidus de ecclā exiuit. et q; dñā nza ipsi oc? ecclā; igredi mād ar; vce clara nūciauit. Ingress? ecclē siā vidit sātā dei geitricē i cor pore glorificato in sede miri de cois residentē. **S**edebant cir ca illa; diuerſi ordines sancto ru; patriarche videlicet pphe apostoli. martiēs. ofellores. v gines. vidue. cōiugati. **E**rat aut hora nona. Quē virgo beatissi ma salutās familiari? ait. **B**er trāme meliores smōibus. **I**heronimi h audies smones. **D**ic ta hona a circūsedētib; p int ualla dicte sūt et relique hore vspere videlicet cōpletorium. matutine laudes. pma. tertia

sexta. **E**ratq; psalmorū siue re liquorū cātūū melodia ta; sua iussima et vñ tāta cōcordia vt fmo nullus exprimere pos set. **D**einde vltū iocūdissimum exhibens: vce hylari ac dul ci sic ait. **B**eneficio bertrāme q re nūc egressus sis de claustro. **R**oueis p certo: me in vtraq; sstācia. i. corpe et anima gloi ficatā et die quadragesimo a mortuis suscitātā. **A**pollōi us. **D**ñs verbis concordat visio dñe **E**lizabeth de sconauia in q legitur sub eisdē verbis dñi na nostra ei resurrectionē suā; reuelasse. **C**esariū. **T**anto amplius fides adhibenda est huic visioni. **M**ox vt beata v go verba predicta ptulit con uētus ille celestis disparuit et monachus in loco sue sessio nis se solū iuenit. **R**utu diuino germanus eius de quo supra dictū ē adueniēs cum solū illū ibidem reperiss; et quid ibi sol? sederet vel vnde veniret iterro gass; omia que ēca se gesta sūt ne lap cū scādalisar; p ordmē recitauit. **T**unc ille. **E**xpectate hic frater donec equū nob ad ducam. **M**ira res festimante il lo ad castz āgelus dñi in mo mēto in locū de quo tulerāt illū reposuit. **R**euerſus miles cum

Distinctio **S**eptima

non inueniss[et] quē dimiserat. a
postata; siue eiectū illum esti
mans ad monasteriū cursita
uit ad qd dicto copletorio ve
niens abbate[m] uenit a ubi nā
frater suus eēt requisit[us] Cui
cū abbas signar[et] ut expectar[et]
vsq[ue] mane a turbatus rēderet
scio q[ui] eiecit[is] eū mīnaeturq[ue]
monasterio rupto silencio rē
dit abbas. p[er] licēciam meam
ad p[ri]mam **B**rangiam equi
tauit. non dubito quin ibi sic
ierūt simula in capella conuer
sorū orātem inuenerūt a og
nouerūt ex testimonio illorū
q[ui] eadem hora qua miles eum
iuxta cast[ri] reliquerat eandē
Brangia[m] intrauerit. **A**pollo
nius. In h[is] que dicta sūt pa
rē hunc iudico viz duob[us] an
tiquis p[ro]phetis **E**zechiel[is] scilicet
a **A**bacuc ex quib[us] vn[us] mīabi
liter uidit: que agebantur in
Iherusalem. **A**lt[er]o vero de iudea
s[er]uato trāslatus est in **B**abilo
nem. **C**esar[us]. Aliquid
amplius i[n] isto osidero **M**agis
miraculosum uidetur corpus
glorificatum siue celestes ordi
nes ocul[is] corporeis posse vidē
q[uam] i[n] spiritu. qualem uisionem
se **E**zechiel uidisse testatur **A**
Apollonius. **C**onsencio. **C**e
sarius. **M**aiore; iudico uisio

De sancta **M**aria

nem q[ui] seq[ui]tur. **D**ie quadā āge
lus dñi ex parte abbis signū
ei fecit ut ad portam ueniret. se
cutus est ille p[re]cedētem a cum
ad portā nō inueniss[et] abbate[m]
eodē signo āgelus eū traxit in
campum. **Q**ui cum miraret[ur] q[uod]
nam eēt iturus a ille signis ex
parte abbis sequēti nimis el[an]g
iportunus uenerūt ad q[ui]dam
montes s[an]cti. **Q**uib[us] trāsl
missis locu[m] i[n]g[re]ssi sūt amēnissi
mū arboribus a diu[er]si g[en]eris flo
bus nimis deliciosu[m]. **E**āt ei pa
dis[us] t[er]restris i[n]t[er] cetera q[ui] ibi de
dit duos flos splēdidos **E**noch
videlicet a **M**eliā osperit[us] rogo
uit. **T**enebātq[ue] i[n] maib[us] lib[ri]
maximū l[et]ris aureis scriptu[m] vno
t[em]p[or]e folio vacuo. **E**t dixit ei āge
l[us] dñi. **I**ste ē lib[er] p[re]destinacōis o
t[em]p[or]is o[mn]iū a no[m]i[n]a el[et]orū q[ui] ab i[n]i
o mūd[us] vsq[ue] ad diē hāc nati sūt
Cū āt foliū q[uod] vacuū ē mis[er] p[re]
ctū fuit mūd[us] o[mn]iū summabit[ur] **E**t
o[n]dit ei nom[en] suū. **Q**uod cū legiss[et]
letus adiecit **N**unq[uam] delebitur
nomē tuū de libro h[uius]. **I**ste est
lib[er] de quo **D**auīd dicit i[n] psalmo
Et i[n] libro tuo oēs scribent[ur] **E**t
dñs i[n] euangelio. **B**audete a
exultate q[ui] nomina v[est]ra scripta
sunt i[n] celo. **A**pollonius. **S**i
i[n] illo libro soli el[et]a scribunt[ur] q[uod]
ē q[uod] idē p[ro]ph[et]a de reprob[is] dicit

Delegantur de libro viventium.
Cesarius **P**salmista hic loquitur scdm spem illorū qui de sua psumentes iusticia putāt se ibi esse scriptos. **Q**uā autem nulli pborū i eo scribat mox oñdit cū sūgit. **E**t cū iustis nō scribatur. **A**polloni⁹ **P**la cet qđ dicis s; rogo vt si aliqd adhuc nosti de hoc beato viro dicere mibi nō differas. **C**esarius **T**pe quodā cū esset in oratione btām genitricē dei ex opposito sui sup cespitē virētē stāe cōspexit. **E**t ecce fons aurei coloris e regiōe cū impetu erū pens riuulū suū ad pedes ei⁹ digebat. **C**ui⁹ lapilli lapides erāt preciosi sinaragdi videlicet carbūculi. topazij. saphiri. iaci. **C**ūq; de visione miraretur ait illi dñā nra **N**osti **B**trāme qđ ista significat. **D**icēte illo n dñā respondit. fons iste aurei coloris ordo **C**isterciens est q sicut aurū reliq; metalla ita ceteros ordines tā dignitate q sātate pcellit. **N**ū iam ex magna parte fluentibus a me iste specialī quadā p rogatiā dilectōis nō cessat fluere ad me. lapilli preciosi q; vides in riuulo specialē amīci mei sunt in ordine aī obsequio meo plus ceteris feruētiores. **D**icq; dispā

fuit visio in ocul ei⁹. **O**mnia hęc recitata sunt ab bib⁹ tēpō capli general. **M**ulta alia viz iste beatus vidit et egit digna relatu q mibi non sunt recitata.
Apolloni⁹ **M**iror si aliq; vir tā sanctus habueit in ordi ne tentacōnes. **C**esarius **I**n pncipio cōfusiōis sue vt audiuit de cibis regularibus plu mū tentabatur sicut vir nobilis delicatus. **P**oc cū dixisset abbtī. intelligens ille ex mūdi cia cōscientie ei⁹ spm sanctū eē in eo rñdit. **R**oga dñū quod vis et non negabit tibi. **O**rauit ille et exauditus est. **A**b illo tēpōre in tm delectabatur in cibis regularibus vt de licencia maioris abstīencie abbtī for; ipotunus.
Apolloni⁹. **B**eatī sunt claustrales qui ad tātā familiāritatem dei genitricis admittūtur. **C**esarius. **N**on solū claustrales pmo etiā psonas seculāes se diligētes mater pulchre dilectiōis diligit et hōrat ex quibus occurrit beate memorie. **V**ualterus de **B**izbach cuius sup in diūb locis meminī. quem non solum infe rioris ordis homīes s; arges et pncipes nobiles q; venerabāt audiētes bñficia a matre mie illi cessa. **A**polloni⁹. **C**ui⁹

Distinctio Septima

fuerit p[ro]fessionis vir iste ex superioribus noui s[ed] quis fuerit vel qualē duxerit vitā a[n] conuersionem siue conu[er]sus i[n] ordine. scire d[e]sidero. ¶ **C**esarius. Quicquid de illi[us] actib[us] m[e]oria dignū noui. fida tibi p[ro]p[ri]a relatione. ¶ **C**ar. xix.

Igitur Vualterus de Birbach villa oriūdu[s] existit vir diues ac potens et nobilis valde cōsanguine[us] Henrici ducis Louanij. Qui cū esset milicie seculari adhuc etate flores deditus et in ea strenuus satis atq[ue] notatus dñam nostrā s[an]ctā dei genitricē sēp[er]q[ue] virginem Mariā. ab ipsa puericia cepit inuocare. et ex intio cordis affectu diligere atq[ue] ieiunij elemosinis et missar[um] celebracōib[us] hōrae. lic[et] ei corpe dedit[ur] eēt vt dictū est torneamētis corde tñ totus erat in obsequio b[eat]e virginis. Tpe quodā cū p[er]parari ad quoddā torneamētū milites hñs in cōitatu veniss[et]q[ue] ad eccliam quādā illos vt missam audire vellent hortabatur. R[ati]o cū recusaret mōrā tantam sibi piculosam eē p[re]tēdēt[ur]. ill[is] recēditibus ipse mansit missam de s[an]cta Maria sibi cātare fecit et obtulit sicq[ue] socios infecutus est. Cū cum aliq[ui] de torneamēto

De sancta Maria

occurrerēt a hōc ex rñsione illorum agnouiss[et] s[ed] iuxit. Est ne adhuc inceptū. Dicētib[us] illi[us] etiam rñt. Quis fortius ibi facit. Dñs Vualter[us] inq[ui]unt de Birbach ipse in ore omnū est omnibus p[re]f[er]r[et] et ab omib[us] laudatur. Alijs vero occurrētib[us] et si milia dicētib[us] stupēs admirabatur q[uo]d nā hoc portēder[et]. Actū est ineffabili pietate beate virginis vt milite deuotum in obsequio suo tardātem in torneamēto hōrar[et] ei[us]q[ue] absēciam mirabili q[uo]dam v[ir]tute suppler[et]. Vēiens tñ ad locū armavit se et intrauit s[ed] nihil magni illi cegit. Ludo vero expleto q[uo]dā ex militibus hospiciū ei[us] intrauerūt et vt secū mīcius agere dignaret[ur] deprecabant[ur]. Quibus cū diceret. Que ē causa p[er]icōmis vestre. Rñderūt. Hodie cepistis nos et rogamus vt bene nos tractetis. Vualtero negāte ac dicente ego vs non cepi rñderūt. In rei veritate nos hodie dexteras dedim[us] nos signa vestra militaria ibi vidim[us] nos v[er]b[is] vestra ibi audim[us]. Et agnouit statim hoc actū fuisse grā b[eat]e virginis quā hōraueat i[n] missa. ¶ **A**pollōi[us]. Cū sit mōle pcc[ati] inire exercē torneamēta quō b[eat]e virginis placē potuerit

Distinctio septima
omnino oblatio Vualter
Cesarius Duo ibi omittit
peccata mōlia. sup[er]bi
et inobedientia. Sup[er]bi
fit intinū laud[em] hūano
dientia q[uo]d fit cōtra phil
cecie Vnde i[n] torneamēto
cū certā cū mīeria fidelū
iūte. Cū autē obsequiū
dedit Vualtero potuit
mōrā i[n] vite eterne si fac
illet in caritate nūc transi
mercedem tēporalem Op
luna idē de genere bono
palū remuneratur. Vnde
am p[er] illā vt quidam ex
tuis p[ro]bant ab ille se rōd
gratiam suscipiendā. hō
te sequens p[ro]bat exemplū
alio quodā tpe nūdmā
mōrā abiles quereret i[n] mō
mōrā missam audiret f
mōrā vt in canoē calic[is] leu
mōrā aurea; s[ed] eius p[er]
p[er]it Cū annexa fuit can
mōrā otinens verba. Cruce
refer ex parte mea Mari
et matris Christi amice
Vualtero militi prope
bach. Quā cū sacros le
post opletionē missē pul
claudib[us] et clamauit Est n
quis hic miles q[uo]d v[er]b[is]
mōrā de birbach. Rñdent
quidā; et c[on]t[ra] iste est sac[er]

oratione oblatio **V**ualteri
Cesarius duo ibi omittuntur
 peccata mortalia • supbia scilicet
 et inobedientia **S**upbia quia
 fit intuitu laus humane et inobe
 dientia quod fit contra prohibitionem
 ecclesie **V**nde in torneamentis oc
 cisi extra cimiteria fidelium sepeli
 untur • **C**um autem obsequium predi
 cte misse **V**ualtero potuisset esse
 meritum vite eterne si factum fu
 isset in caritate nunc transiit in
 mercedem temporalem **O**pera enim
 bona idem de genere bonorum tem
 poralium remunerantur • **H**omo eti
 am per illam quidam ex scrip
 turis probant: ab illo se reddidit ad
 gratiam suscipiendam • hoc verum
 esse sequens probat exemplum • **C**um
 alio quodam tempore nuditas illas
 execrabiles quereretur inter mil
 ites stans missam audiret sacer
 dos ut in canone calicem leuauit
 crucem auream; **S**ed eius pedes con
 spexit **C**ui annexa fuit cartula
 habens otinens verba • **C**rucem hanc
 defer ex parte mea **M**arie scili
 cet matris **C**hristi: amico meo
Vualtero militi prope **B**ir
 bach • **Q**uam cum sacerdos legisset
 post operationem misse pulpitu
 ascendit et clamauit **E**st ne ali
 quis hic miles qui vocatur **V**ual
 terus de birbach? **R**espondentibus
 quibusdam ecce iste est sacerdos

eum secum duxit: crucem porre
 xit ubi illam inuenerit vel quod
 misit intimauit • **Q**uam letus
 suscipiens in **H**emero de conu
 fus eam abbas resignauit • **P**ro
 teo comissa **H**ollandie missis
 honestis nunciis eandem crucem
 sibi dari petiuit atali modo obtin
 it **C**umque conuentus nunciis responde
 re non possumus eam dare non sit
 voluntas fratris **V**ualteri spera
 tesque non anuer; requisitus de hoc
 respondit • **E**go nihil proprietatis ha
 beo penes abbatem est **S**icque do
 lentes illam miserunt • **C**uius aurum
 tanti fulgoris esset donec aurum in eis
 palleat opacoe **Q**uam comissa
 inter reliquias suas reposuit ea
 ut non audens • **C**onsideras **V**ual
 terus adhuc in seculo positus ta
 ta circa se beate dei genitricis ben
 eficia in tantum in illius amore accen
 sus est ut in quadam paupere
 ecclesia in eius hore dedicata con
 scio sacerdote fune collo suo in
 iecto seruum glebe se illi supalta
 tare offerret; soluens singulis an
 nis censum de capite suo: qualem
 serui **O**riginarij soluere consue
 uerunt • **E**t quod propter horem regi
 ne celestis se tam valde humiliavit
 ipsa suum dilectum etiam glorifica
 uit • **S**olitus erat in vigilijs o
 ium sollemnitate beate virginis
 ieiunare in pane et aqua et sepe

*Censuarium
 geta se ef
 fecit.*

Distinctio **S**eptima

ecia in sextis ferijs ob reuerencia
sabbidie qda seruus ieiunanti
vas puulu fictile cu aq optulit
qua eius maibus dñia vtus i
vinu optimu conuitt. **Q**ui cu
gustass; aqua vinu factu fuu
secrete vocauit et arguit dicens
sibi vinu pro aqua ministratu
Qd cum ille negass; asseres se
hausisse aqua de stula vas re
cepit et effudit sicq; aq purissi
ma impleta vt securus ess; pre
gustauit et optulit **D**e quo du
gustass; sicut prius vinu inue
nit et mox fuo iratus sic ait **V**t
quid mibi illudis: en scdo vi
nu p aqua offerendo. **A**d qd
verbu stupes fuus cum iuram
tis maximis negauit. **T**uc pri
mum intelliges ex mia dei gei
triciis hoc miraculum circa se ge
stu. eundem fuu adiurauit ne
illud vnq; alicui homi quo ad
uiuer; manifestaret **E**x quo col
ligitur qd no cupidus eat mais
glorie **S**eruus vero tati parti
ceps miraculi frat est **A**rnol
dus qui cum eo venit ad ordi
nem vir sanctus et multum or
diatus. **E**t in mote **S**trombg
sepultus. **A**nte qd more retur
ide miraculu ad dei gloria pub
licauit timens de thesauro oc
cultato post mortem reddere
raciõem. **A**udiens se predictus

De sancta **M**aria

Vualterus ordinem Cisterciensium
se bte vgm dedicatu oia q sunt
huius mundi diuicias videlicet
hõres et aicos ob illius amore
reliquit in claustro qd alio no
mine **H**emmenro de dz cuius fa
ma tuc tps sicut et hodie clari
sima fuit habitum regularẽ fuce
pit **I**n quo cenobio qd huius
sit confusus qd feruens fuerit et o
bediens et in obsequio bte vgis
deuotus testes sunt omnes mo
nachii eiusde mõsterij. **P**salte
riu wõynos cantica et alia de do
mia nra oraciones pluimas in p
bacoe didicerat q oia studio
sissime frequentauit. **M**isse q
tidiane dñe nostre sepe inter
eẽ voluit: quicqd pene loqbat
edificatoriu fuit. **Q**uia non so
lu vbis et aspectu ymo ecia odo
re fae ei? mlti edificabamgr
hospitu creatus e **T**pe qda du
ctus e ad mõsteriu spe cuacois
qda obcessus et i hoc spico recep
tus. **E**at ei rusticus diues satis
ac not? **Q**ui cu nullo remedio
possi sanai no reliqis scõz. no
oracoibus mõchoz sepe dñs
Vualterus auctoritate officij
frequent eu visitas oraciones et
richmos qd habat de dña nra
oscriptos sup caput hõis legit
sacras picturas ondit p q oia
demonem vt exir; adiurauit.

Distinctio

De quada; cu plalte
obfessi caput posuiss
clauis et fures in te
a quo exire cogebat
et allisit vt eadẽ in te
tuus dicitur **P**ost h
robus furem a dyat
lram clauis. **C**om
ro qui eadẽ huc in
et rustici furem serua
mibi reditauit. **V**aden
nus in domu suay post
tulum tẽpõis redit gr
trate virginẽ ei? qd se
curator hõ verbu aud
uentu adhiens **S**i mi
amplius reliquiaru
sterio isto preter huc
viru ei? meritis curati
ti loco sufficere de teret
lonus. **M**agna sunt qu
Celarius **N**on solu
hõ bruta aialia illius f
hõiebant. **E**rat mõste
ledrus pulcherrim? et
lonis vt ta episcopus
sis qd dur. **L**otharingi
ginta vt puto maras
offerret p illo. **S**ps
mi dextrarij i code erat p
Timens couentus alte
bre si vni videretur p de
Vualterz duobus ad
mors eundẽ equu comi
fide gns fmsit **V**gi

Die quadāz cū psalteriū super
 obfessi caput pofuiffi obfides
 clamās a furēs in tm homine;
 a quo exire cogebat turbauit
 a allisit vt cadēs in terrā; mor
 tuus diceretur. **P**ost horā ad se
 reuifus surrexit a dyabolo se li
 bratū elamitās. **C**onuerfus ve
 ro quā cūa cōm hūc interfuit
 a rusticiū fūrentē seruauit ista
 mibi recitauit. **V**adens ille sa
 nus in domū suā; post aliquā
 tulū tēpōis rediit grās agēs
 beate virgini ei? qz seruo suo
 curatori hoc verbū audiente cō
 uentu adhiēns. **S**i nihil esset
 amplius reliquiarū; in mona
 sterio isto preter hūc sanctū;
 virū cui? meritis curatus fū; to
 ti locō sufficere deberet. **A**pol
 lomius. **M**agna sūt que dicis
Cesarius. **N**on solū dēones
 sū bruta aialia illius sātati o
 bediebant. **E**rat mōsterio po
 ledrus pulcherrim? a tāti va
 loris vt tā episcopus **T**reuerē
 sis qd dux **L**otharighie quadri
 ginta vt puto marcas argenti
 offerret p illo. **S**pes em opti
 mī dextrarij i eodē erat poledro
Timēns cōuentus alterz offē
 dere si vni videretur p dominū;
Vualterz duobus adhibitis
 cōuers eūde equū comiti **D**ol
 ladie grās tūsmisit **V**ientib?

eis in quendā saltū; poledrus
 equariciā id ē gregez equaz
 deloge pascere aspexit qui sta
 tim hūmies atqz lasciuens ex
 ducentiū manibus se excussit.
 a cursu velocissimo ad equari
 ciā pperauit. **Q**uē cū ouerfū in
 sequerentur eqricia fugiente.
 magis poledrus ab eis elonga
 batur. **Q**uibus frustrato labo
 re reuif ait **V**ualterus. **P**roce
 damus equ? iste pditus ē nisi
 sancta **M**aria illū nob rdonet
Vix ad duo miliaia pcesserat
 a ecce poledrus velociter recuz
 rens q nondum satis dormitus
 fuit velut ouis mansueta du
 ctōz suoz manibus colla sū
 iecit. **Q**uia notus erat nobili
 bus terre a ab eis tū propter
 sanguinis nobilitatē tū prop
 ter vite sanctitatē venerabat
 sepe p mōsterij necessitatibus
 cōtra voluntatē suā emitteba
 tur. **T**empore quodā descēdēs
 cū naue domus q vīnū; porta
 bat. cū **Z**elandiam vniū; or
 ta tēpestas maxīma omī terre
 it a nauem inclinauit. **A**ccessit
 piculum piculo. **P**redones ad
 eos remigātes nauim depdai
 conati sūt. **E**t ecce iusto dei iudi
 tio duo vasa vi vtorū; ciecta
 nauicula; sūerterūt ipsosqz
 pōnes in pfundū dīmerferūt

Distinctio **S**eptima

Acta sunt hæc in vigilia sancti
Nicolay post mediā noctem
Singuli vite sue timētes deo
supplicabant. Ipse vero vir be
atus de gurgustio nauis egre
diens suo suo seorsum ducto
ofessionem fecit et intrauit. De
inde p̄magine scē dei genitricis
eburnea quā seper penes se ha
bebat corā se p̄rita añ illā se p̄
strauit. et orauit. atq; in illa o
ratione leuiter obdormiuit. Sta
tiq; visum ē ei qd̄ do minū Ar
noldū in claustrō viz sanctum
et probate vite tēpore psalmo
die cythariare audiret. sicq;
ex ip̄a dulcedine vocis ex p̄ge
factus est. Erat enī temp⁹ ma
tutinar. Intelligens p̄tīm⁹ qd̄
vir iustus eadē hōra p̄ ip̄s ora
r. letus exiuit om̄esq; cōsolant̄
hīs verbis ait. Nolite timere
nullū nobis periculum nocere
poteit. dñm Arnoldū de s̄cto
Seuerio mōrchū nostrū audi
ui cytharisan̄tē. Mor̄ virtute
diuina et meritis b̄tē virginis
quā inuocauerat et iam dñi Ar
noldi tempestas sedata ē. Nec
cū relata fuissent dño Hermā
no priori nūc abbati loci s̄acte
Marie statū dñm Arnoldū
hōz p̄orsus in scū vocauit. et
quid in nocte s̄acti Nicolay
infra matutinas cogitauit vel

De sancta **M**aria

quid ibi egerit interrogauit.
Cui ille rēdit. Credite mihi e
go cytharisan̄ ibi. Quali mo
do inquit? Et ille. Quādo non
possum habere deuocōnem s̄b
cuculla digito ad similitudinē
cytharisatis moueo et cordas
corde t̄ago. sicq; mētis torpore
ad deuocōnem excitō. Et mira
tus est prior nimis audiēs hæc.
Quia vir litterat⁹ est puto ex
emplo. Delisei hoc eū facere in
quo ad vocem psalterij excita
tus est spiritus p̄phcie. Ut enī
taceam de fratribus tante fuit
cōpassionis circa paupes ut in
via directus p̄tētes pueniret
ex nummis sibi ad exp̄sas da
tis illi porrigens. Cum die qua
dam scolais nudipes illi occur
reret et frigus eēt stare cum fē
et descēdit. calceosq; extractos
illi tribuit et nouis quos in sac
co habebat reindutis equum
ascendit et abiit. Nec me p̄se
te facta sunt. discordantes cō
cordabat inobedientes exora
bat iracundos et impaciētes
ad cor sepi⁹ reuocauit. tenta
tos exemplis plurimis que se
per ad manum habebat alle
uiauit. Vnde enī est qd̄ tem
pore quodam cum de quodā
verbo conferre cum illo. in
partē autem me traxit et ait.

Distinctio
Et ego magnas car
patior tentationes.
posset meceri p̄prias
tes illis non erubuit
Requie die quādā
priorē fuit ipse mī
quid in mensa cogita
nō intelligeret lectiō
Ego habeo ibi lectiō
Quā māduare incipio
p̄ me dei filius sit ab aq
natus: et in utero virgin
ritus factus conceptus: mē
do. sicq; p̄mū foliū ve
inde cogito quō angel
nō sit natus. et p̄mū
involutus in p̄lepio re
et ecce p̄lectū est foliū
In hunc modū trāscu
rione: aduentū magi
lationē eius in tēplo. bap
et ieiunium. passionē et r̄
onem ascensionē: et s̄a sp
aduentū extremū quid
Tal est lectio mea quā
cū? finis finis est p̄a
tali libro om̄es lege
batur lacrimas quas in
fudit. Plus enī delectat
sanctis meditacōib⁹
mullerionibus p̄s sp̄
replantis impedit. Nō
ut dixi in oratione vna
ut sitas vel sup̄ genua
et vltimū p̄s p̄prias

Et ego magnas carnis mee
 patior tentationes. **U**t alijs
 posset mederi proprias infirmita-
 tes illis non erubuit confiteri
Regit? die quadā a p̄dicto
 priore sicut ipse mihi retulit
 quid in mensa cogitaret eo q̄
 nō intelligeret lectionē r̄ndit.
Ego habeo ibi lectionē meam
Quā māducare incipio qualiter
 p̄ me dei filius sit ab āgelo nū-
 ciatus: et in utero virginis de spi-
 ritu factō conceptus: mēte retra-
 cto. sicq; p̄mū foliū verto. **D**e
 inde cogito quō angel' o cinnē
 tibi sit natus. et p̄mīs vilib9
 inuolutus in p̄sepīo reclinat9
 et ecce plectū est foliū secūdu9
In hunc modū trāscuro circū-
 cisionē; aduentū magorū. ob-
 lationē eius ī tēplo. baptisimū
 et ieiunū. passionē et r̄surrecti-
 onem ascensionē; et scā spiritus
 aduentū. extremūq; iudiciū.
Tal' est lectio mea q̄tidiana
 cui9 finis: finis est p̄adij. **Q**ui
 tali libro comedēs leger; testa-
 bātur lacrimae quas in mensa
 fudit. **P**lus em̄ delectabatur in
 sanctis meditacōib9 q̄ ī ge-
 nuflexionib9 p̄ q̄s spiritus cō-
 tēplantis impedit. **N**ō mltas
 vt dixi in oratione v̄nias pen-
 uit h̄ stās vel sup̄ genua iacēs
 erō vlti celos respicere osue-

uit. **A**nq̄ deus eum vocat; de
 hoc mūdo: cuiusdā monacho mi-
 rifica quedā visio relata est de
 illo. **E**xistente eo vilitre que do-
 mus est ordinis **C**isterciensis
 cū abbe suo domino **E**ustachio
 o cū dies eēt dominica totū cō-
 uentū idem abbs p9 cenā con-
 uocari fecit. **Q**uō cū factū fuisset
 et ipse diceret. **S**ūt ne fratres
 nostri mō hīc oēs. r̄n̄sū est ei.
Omnes dñe exceptis duobus
 iuuenib9 qui de **F**rācia hospī-
 tes huc missi sunt qui studiosi
 sunt valde circa silentiū maxie
 diebus quib9 cōmunicāt. **S**e-
 cūdo v̄ro ex parte eius vocatū
 cū v̄missent et eis abbs moram i-
 pperaret: humiliter se excusan-
 tes cōsederūt. **S**equenti die cō-
 uentus a labore rediens et an-
 portā facto p̄mo signo none.
 scdm expectās. senior ex eis cu9
 stās sup̄ fossoriū suū se reclina-
 ret. et nonā de dñā nostra dice-
 ret sic stādo leuūt' obdormiūt.
Et ecce ipsa dei genitricē diuer-
 sorū ordinū p̄sonis stupatā; in
 mira claritate int' se et portam
 t̄n̄sire cōspexit. **A** qua cū minie
 quasi ignot9 respiceret neq; **v**
 vocaretur: tristis ait intra se.
Dei mihi misero. quare me n̄
 vocat? **Q**ue cū paululū p̄cessi-
 sset miser ta illius monachū

Distinctio **S**eptima

familiari9 sibi adherentē remi-
sit dicēs. **V**oca mōchū illum.
Quē cum reūsus vocaret a di-
ceret vni dōmīna nostrī vocatē.
pre gaudio exp̄gefact9 est
Intrās a dñm **V**ualter9 cōfide-
rās dicebat ita se. **S**imilim9
est mōchus iste monacho per
quē hō die dōmīna nostra ī sō-
nis vocauit me. n̄ q̄ cuculla il-
li9 grisea. **Q**uius autē alba ē
et exaltauit visionem socio suo
Sequenti die cū dñs abbs a
Vualterus eēnt recessuri a
eis predī iuuenes ad portā vo-
cati **V**ualterusq; ī sua grisea
cuculla staret. alba q̄ sibi fue-
rat accommodata deposita. **A**it
mōch9 socio. **R**euera iste ē mo-
nachus. quī vocauit me vltē
agnosco. de p̄sona nō dubito
Post dies paucos idē **V**ualte-
rus cepit infirmari q̄ fide a cari-
tate plenus. cōfessus atq; otri-
tus btā dēi genitricē se vocante
de tenebris transiuit ad lucē
de fide ad sp̄ciē. de labore ad re-
quiem. de merito ad p̄m̄ium
de mūdo ad patriā **A**d quē nos
p̄ducit dēi fili9 dōmīn9 noster
Ihesus ex **M**aria v̄gīne natus
quī est via ī exēplo. veritas ī
p̄misso. vita ī p̄m̄io. **A**men
Cesarius vero vilariens a
īpe vocatus sicut fuerat ei p̄on-

De sancta **M**aria

sum. inter p̄ōtis paucis dieb9
m̄grauit ad dñm. **D**ec mibi r̄-
lata sunt a p̄edcō abbate **E**-
ustacio. **V**t aut ostendēz dōmī-
nus quanti apud ipsum esset
meriti matris sue dilectus. sig-
nis post mortem ipsum glori-
ficauit. **E**odem tempe **V**uine-
marus de **A**ldēdozp miles di-
ues a honestus lecto tot9 para-
liticus decubuit. **A**udiens hōi-
nem dēi vnice sibi dilectū ad dō-
minū m̄ḡisse mox nūciū ad
claustrum m̄isit per quē sibi
defuncti coturnos trāsmitti sup-
plicauit. **M**issi sunt ei noui a
mox remissi. eo q̄ intellexisset
os domini **V**ualteri nō fuisse
Mox p̄ eundē nūciū totiviri
dēi satī veteres m̄ittuntur quos
infirmus fide ad deuocionē sus-
cipiens statim vt manus p̄e-
mortuas imposuit beneficium
ex eis sēsit. **S**imile actum est ī
pedibus. **A**b illa enim hora ce-
pit manus leuare et pedes en-
gere et totius corp̄is vires se-
sim tamen recipe. **E**adem vero
calciamenta ob amorem beati
viria ocessum sibi per illa bene-
ficiū ī tātū v̄rabat vt ī castro
suo capellā edificar; atq; eos dē
coturnos ei9 altari ligneo ab-
be n̄ro p̄nte icludēt **A**li9 q̄dem
miles p̄iculosū hñs apostema.

Distinctio

Septima

in p̄dōe audies p̄ p̄-
alcos tātā m̄ **V**u-
virtutē factā vni sibi
petuit p̄ quem mox v-
lo en̄ trigit plene cor-
Apollonius. **S**atis
facto p̄batū q̄ beata
diligentes se diligat a
Cesarius. **N**on solu
lectores ac dilectos ad
igit eternam: p̄mo fre-
illo en̄ ad hōres p̄uch-
ales. **C**arl.

Post mortē abbs
Beuardi hui9
nis qui hō die abbatī
pud nos sacerdos quid
decepit **S**phidus no-
ritū aliq̄n vt nob̄ videt
lis p̄p̄ciat. **D**ie multis
an̄ celebrationē election
buldā secrete p̄dicar
minus **D**enricus tūc p̄-
bas eēt futur9 ī ecclia
rensi ī abbate osecrā
quī situs v̄n hoc scire
Dnam nostrā vidi an̄
terū ei9 dē ecclie videli-
tri virgā ei porrigere
lem. **M**od tñ visionis
dē vultū **Q**uid plura
corditer ī abbate el-
ri v̄stator m̄ratur
tānam̄ em electionē
le m̄si a dē. **E**t q̄ tū

in pectore audies p predictos
calceos tatam in Vumemaro
virtute facta vnu sibi tñsmitti
petiunt p quem mox vt vlcis
loqz tetigit plene conualuit.
Apollonius. Satis mibi ia
fatroz pbatu q beata Maria
diligentes se diligit a horet.
Cesarius. Non solu suos di
lectores ac dilectos ad vita di
ligit eternam: pmo frequent
illo etia ad hores puebit tēpo
rales. **Ca. xl.**

Post morte abbis nostri
Beuardi hui pdecesso
ris qui hodie abbatif. fuit a
pud nos sacerdos quida etatis
decepite **S**yfridus nomie spi
ritu aliqn vt nob videbat ha
les pphcie. **H**ic multis diebus
an celebratione electionis qui
busda secrete predixeat q do
minus **H**enricus tuc prior ab
bas eet futur? in ecclia Treue
rensi in abbate osecradus. **R**e
quisitus vn hoc sciret rndit.
Dnam nostraz vidi an presbi
teriu ei? de ecclie videlic; bti **P**e
tri virga ei porrigere pastora
lem. **M**od tñ visionis nemini
dicē voluit. **Q**uid plura? **T**am
corditer in abbate electus ē
vt visitator miraretur dicens
tāvnanimem electionē nō pos
se ēē nisi a deo. **E**t q tunc tēpo

ris ordines **C**olome fieri non
poterant prop captiuitatem
epi **B**runois. licetiatu ē ei a p
oribus ordinatione suam reci
pe ab archiepo Treuerēsi **J**o
hane diuulgatu nob fuerat qz
ordines solemnes celebratur?
eēt apud confluentia hic a fecit.
Assumptis secu electus noster
quibusda monachis qui erat
ordimandi pfect? est illuc. **E**t
dixi ego in corde meo. **B**onus
iste homo ab aliquo spiritu er
roris in pte deceptus est. **E**t qz
ea que diuinitus ordinata sūt
mutari nō possunt cu; dñs ar
chiepus clericos ordinass; et
valde fatigat? eēt ait abbi. dñ
ne abbi ml tu sum lassus in die
palmarz vmatas ad me **T**re
ueri a libent? ibi vos cōsecrabo
Qd a fecit. **E**t miratus sū valde
nihil deinceps dubitās de veri
tate visionis. **A**pollonius? **Q**uid
si male se habuerit in platuris
sic a beata vgrne p motis? **C**e
sarius. **S**icut ab ea misericor
diter exaltant? ita dictate eius
iustitia nō nūq humiliantur.
a hoc forte ad bonu suū. **A**
pollonius. **D**e hoc mibi dicas
exēplū. **C**esarius. **E**xēplum
non lōge querā. **Ca. xli.**

Mortuo pdicto Brunoe
a p? p?cissione **P**hilippi

1205.

1205

Index

Furragina
Geleniana
vii.

1208

Index

Furragina
Gelenij.

1215

Ottōe iā in regno cōfirmāto de successione in ecclesia Colo mēsi satis tractabat. **D**ermā nus decanus **B**ūnenf quī vir ē vt nōstī valde litteātus cum deū eiusqz genitricem sicut ipse mihi retulit. toto cordis affcū dēp caret quatinus tāte eccle sie dignus p̄ficeretur nocte in visu eadem virgo beata ei ap parēs a librū aureis litteis scri ptū porrigens ait. **D**efez librū istū **E**pō: mihī aliud in libro cōtinebatur n̄ āgelice salutaci ones. i. **A**ue **M**aria gracia ple na. **P**er librū em̄ intellexit ep̄a tum. **Q**uē cum ferre vellet **J**o hānī ep̄o **C**ameracēsi eo q̄ tā rex q̄ ipse illi fauerēt p̄bitatē illi? cognoscētes. reuocauit eū beata virgo dīcēs. **N**on **J**ohā nī s; **T**heoderico sactorū apo stolorum p̄pōito defcās illum **Q**uī in episcopatū non se bene habueit sicut p me illum adeptus est. **I**ta p me illo priuabit **S**emp in ei? obsequio idem **T**heodericus deuotus fueat et sicut mihi notum est quotidie misse eius quotidiane vlt int̄ eē nūmū offerēs singul dieb;. **T**pe elcōis cū rex pro ep̄o **C**ameracēsi intercedēt ei qz ab e lēonibus rñderet. q̄ p̄dēoma t̄ re ignoraret cessauit. **N**oc ip

sū p̄dixerat p̄fatus **D**ermān? **T**unc electores p̄sonis q̄tuor vta sua cōmiserūt. a q̄b? **T**he odericus in **A**ntistitem electus ē. **Q**uī post dies paucos a ma lis cōsiliariis in tantum de p̄ua tus est vt modicā haberet dese renciam inter p̄sonas laycas et eccl̄asticas inter rusticos et mō chos. **E**qz ab hīs vt ab alijs thxolonia recipiēs indebitis ex actionibus vtrosqz grauans. **H**īs alijsqz actibus malis dei gēit̄ irritata egit sic ex fugioi visio colligit vt idigne satis a **M**agūto deponēt ep̄o. emu lo ei? p̄ elcōez s̄bstituto **A**p̄ol loi? **Q**uī dur? fueit ordi nrō in ep̄atu satis itellexi. **C**elsai? **I**dēco merito ab illa delect? ē q̄ ordi? ē aduōta. **T**āta illi cura ē de ordie vt eccl̄a eos q̄ detrahūt illi sine correpcōe nō transeat verbi gratia. **C**a. xlii.

Olōre scolai? ē p̄e q̄tuor dēcānoz cui? dā cuius fi li? et eccl̄e scē **M**aie i capitolio canōic?. **I**ste miro mō ordiem nostz diligebat. **N**oc āno cū naues ordis p **B**eladiā tiore p̄donū tñsiē n̄ aud̄ rent rumor vit **C**olōiā q̄ oēs eēnt dēpda te **E**t dixerūt q̄dā. **I**uste actūō cū eis mōchi auai sūt mēatoēs de? illoz auaiā sustinē n̄ p̄t.

Distinatio **Sep**
 Omnismodi verbi p̄
 puer in t̄m itatus ē ut
 uerfus ordinem con
 gion detraheret nec co
 lo monachū huc cōue
 p̄icere possit. **N**ocē qua
 somni? an ymaginem
 trās sibi stare videbat
 cū illa seuen? m̄tueret
 tremor? facit ab eo auc
 dicens **M**ale puer opt
 as meis q̄s habeo in to
 to maledicā detrahē
 verbum ille bene intelli
 ex terrore euigilans a
 trinitū grā beate virg
 eius corde reaccendit.
 virgo p̄ssima sp̄rnet
 q̄ p̄nat humiliter ere
 duobus tibi dōdam. **A**
 memini tibi dixisse sup̄
 m̄tatorib? possessionē
 de **M**arie quos humili
 adhuc hūiliare n̄ desin
No p̄rito duo
 germāi. ministia
 latini comitis Rem ex
 vnus **S**ptw alt **B**
 rus vocabatur: multis
 sumptis armata m̄u
 in villam **C**ussule forū
 natu in odiū **V**ualam
 de **L**ut; ellenburg sp̄
 multa p̄cora aliqz d
 gneris spolia secū dēdu

Diuusmodi verbis predictus puer in tñ iratus ē ut odio aduersus ordinem concepto religionem detraxeret. nec equo oculo monachū siue cōuersū respicere possit. Nocte quadam in somnis an̄ ymaginem dei genitricis sibi stare videbat. Quē cū illa seueri⁹ intueret⁹ a puer tremere; faciē ab eo auertit sic dicens. Male puer optis amicis meis q̄s habeo in toto mūdo maledicis a detrahis. **Q**uod uerbum ille bene intelligens a ex terrore euigilans amorem extingū grā beate virginis in eius corde reaccendit. **Q**uā autē virgo piissima spernētes se qñ q̄s pūat a humiliet exemplis duobus tibi oñdam. **A**lia me memini tibi dixisse superius de inuasorib⁹ possessionū loci sante Marie quos humiliavit a adhuc hūiliare n̄ desinit. **xliij.**

Inno p̄tito duo milites germani. ministiales palatini comitis Remi ex quibus vnus Sybodo alē Baldemarus vocabatur: multis secū; asumptis armata māuenerūt in villam Cussule forū rex venatū in odiū Vualrami comitis de Lutellenburg spoliātes a multa pecora aliaq̄ diuerſi generis spolia secū deducētes

Erat enī in eadē die triplex solemnitās dies videlicet domini. natiuitas sancte dei genitricis a dedicatio ecc̄ie eiusdē uille. Nocte p̄cedētī cū dā militē ex coitibus Sybodomis talis uisio ostensa ē. Beata uirginē Christi pedibus uidit puolum tam a uoce clara dicentē. Conquero tibi domine fili de Sybodone a oplicibus ei⁹ qui de dicationē ecc̄ie mee turbauerūt hominesq̄ ad illā ofluētes spoliauerunt. nullū tue diei neq̄ mee natiuitati honorem deferētes. **Q**uod enī die eadē futurū sciebat iā pro facto reputabat. Miles de uisione tremefact⁹ cū Sybodomē eam recitass⁹. a ille p̄uipēdens recitata ipsum soniāse diceret: remittētem ut se sequeretur coegit. **D**ñs uero uirtutū qui de caldea adduxit Nabugodonosor per quem iudeorum supbiā humiliavit Vualramū inuenē per quem inūriā vindicaret: aduocauit. **N**am die eodē circa nonā inopināte cū armis a armatis militib⁹ cū fule intrauit. In dimidio enī anno illuc nō uenerat. **N**ij qui bona sua p̄diderāt querimonia de Sybodone facientes cum Vualramus q̄ is⁹ uel ubi ess⁹ interrogari: rñderunt. **O**pmie

ad quatuor miliaria in tali loco
secure quiescit. Tunc ille furore
suum dissimulans ait. Hodie fe-
ctum sancte Maie est. bellari no-
bis non licet. Iussit dextrarius tri-
dari pabulum. ut modicum qui-
escentes fortiores ad conflictum
redderent. Ante sol occasum
cum omnibus suis equis ascensum in-
secuti sunt hostes. et nocte super
securis irruens. alios cepit. a-
lios occidit. virque aliquis e-
uasit. presertim militem qui predam
viderat visionem. Vijs ita ge-
stis: dicebat mulier quedam
Vualamo Dne ecce capita pro
donum istorum quiescunt in tali lo-
co. Reverserant enim modicum a
villa in curiam quandam illic dor-
mientes. Vox illic omnes di-
vertentes cum sepes et portam cur-
tis incideret. Signumque militare
Vualam clamaret et hoc in-
timaretur. Sybardon ille terri-
tus cum fugere vellet; surgere non
potuit neque pedem movere de loco.
Cum cum Baldeniarum diceret; sur-
ge fratrem fugiamus respondit ille. Tu
fugas fratrem. ego enim fugere
non valeo. quia super genua mea
quasi massam plumbi setio. Ad
quod ille. Ego te fugiam tecum vo-
les manere. Sicque ambo cap-
ti sunt et occisi soluentes penam
sacilegi in dei genitricem com-

missi. **A**pollonius Satis ma-
nifesta fuit vindicta hec concor-
dans visioni et pene fecit in. Quil-
helmum de helpenstem sic dictum
est superius capitulo septimo.
Cesarus. Non solum matris in-
iuriam Christus vindicat in op-
ibus malis sed etiam in verbis con-
tumeliosis. **Ca. xliij.**

Legitur in libro miraculo-
rum clareuall de duobus
lutoribus terribile quid. Cum
vni male succederet fortune al-
terius iniunctis ut furori suo sa-
tis faceret in deum euomere cepit
verba contumeliosa. Quem so-
cius eodem maligno spiritu af-
flatus compescens ait. Bile tu ei
nescis maledicere. Stansque de-
um minimum blasphemans cum
in matris eius iniuriam erum-
peret. Vox de super audita est.
Neam iniuriam: quocumque
modo sustinui. matris autem
mee contumelias nequaquam po-
tero tolerare. Voxque super
ipsam tabulam vulnere visibi-
liter percussus spumans exspi-
rauit. Et quid dicam de verbis
contumeliosis cum etiam stul-
tiloquia sine felle malicie con-
tra sancte dei genitricis ymagi-
nem prolata nouerim in prese-
nti acriter satis punita.

Capitulum. xlv.

Capella castri
quedam vetus y-
teate virginis in fin-
lun non quidem per op-
mata multa virtute
Matrona quedam cu-
stri quod finis est in dio-
nisi die quadam in cap-
itumque yrona respiciens
ne indignans ait. et c.
stat vetus hec rubula
viro Maria matris mis-
chiam stultiloquia non
hoc apud filium; accusa-
tis pro culpa futura alter-
matrona predicat ait. C-
mina illa nomine ea de-
viciunt me ut re rubu-
pmita erit quoad iun-
pauis dies ab omnib-
tibus mobilibus animo-
illis pro electa misera-
tione visibilis die medica-
tis stultiloquijs. Ecce
virgo diligentes se-
tunc oremnes se-
tunc. **A**pollonius
na ymagines ceter-
tunc incurrit pena p-
tunc illas magna m-
pna. **C**esarus. Do-
tunc plenius cognosces.
Reprodicto castro
na quedam habitata
tunc destructa noie iutta

In capella castri Veldense
 quedā vetus p̄mago est
 beate virginis in sinu tenēs fi
 liū nō quidē; per opus bñ for
 mata; multa virtute dotata.
 Matrona quedā eiusdem ca
 stri qđ sita; est in dioceſi Tre
 uerēſi die quadā i capella stās
 ip̄a; qđ p̄conā respiciēs a sculp
 tūē indignans ait. vt quid ſi
 ſtat vetus hec rūbula? Beata
 vro **M**aria mat̄ miſericordi
 eſciā; ſtultiloquā non vt arbi
 troz apud filiū; accusans ſ; pe
 nā p culpa futurā alteri cui dā
 matrone. p̄dicēs ait **Q**uia do
 minā illa nomine eā deſignās
 vocauit me veterē rūbulā. ſem
 p̄ miſera erit quoad uiuet. **P**9
 paucos dies ab omnibus fuiſ
 bñsmobilib; a immobilib;
 a filio p̄po eiecta miſerabiliter
 ſatis vſq; hodie mēdicat penā
 lūēs ſtultiloqui. **E**cce ſic bea
 ta virgo diligētēs ſe diligit
 a hōrat otemnētes ſe pūit a
 hūiliat. **A**pollonius **S**i ſa
 cras p̄magines cōtemnentes
 tantā incurrūt penā puto qđ ve
 neratēs illas magnā mereant
 grātiā. **C**elarius **D**ec i ſeqn
 tib; plen; cognosces. **ca** xvi

In p̄dicto caſtro matro
 na quedā habitat hone
 ſta ac deuota noīe **I**utta. **D**ec

est illa cui beata virgo verba p
 broſa in ſuā p̄conā plata con
 queſta eſt **E**t mito **S**ūmo enī
 honore eādē; p̄maginē venera
 tur ſalutacōnes orationes mē
 taſq; venias corā; illa fatiens.
Tempe quodā cum filiā puu
 lam in villā primā nutriendā
 tradidiſſ; a infantula iam triē
 mis in area luder; lupus luden
 tem q̄buſdā aſpicientib; illa;
 per gulā rapuit: raptāq; in doz
 ſū ſuū mittēs filias vicinas pe
 tiuit. **Q**uē aliqui cū clamore
 inſecuti ſine erepcone puellule
 triſtes ſunt reuſi. **E**x quib; v
 nus in caſtrū cucurrit a matri
 in menſa ſedēti raptū; filie nūci
 ans ait. **D**ñā. lupus comedit
 filiam vſtram. **C**ui illa tur
 bata nimis rñdit. **C**erte lup;
 non comedit filiā meā. **M**ox
 tñ menſa amota ſurrexit a in
 mltā cordis amaritudie capel
 lam intrās p̄maginē; ſaluato
 riſ de ſinu matris euulſit ſtās
 qđ cōtra illam cū multis lacriſ
 in hec verba prupit. **D**ñā nun
 qđ relēbitis puez veſtrū; niſi
 mibi incolumē reſtituatis pu
 erū meum. **M**ira humilitas re
 gine celi. **Q**uaſi timeret carē
 filio ſuo ſi mulier nō rebaber;
 filiam. lupo p̄tinus imperauit
 a ille puellam dimiſit **I**nſecuti

Distinctio **S**eptima

plures de villa lupi vestigia cum
puelle reliquias ad tumultuandum
quererent iuxta quoddam frutectum
illa deabulante repierunt Cui
cum dicerent unde venis bona fi-
lia Respondit illa Mummart mo-
mordit me. Vestigia enim decem
lupi in gutture eius cute superfi-
cietenus incisa apparuerunt ite-
rimoniū tantū miraculi ad hoc
refuata. Tūc filiā ad matrem
ducentes mox ut illā vidit sa-
nam. effecit letissima cum gratia
actione ad ymaginem sacram
cucurrit et pueri sinu eius resti-
tuens ait Ruita restituisti mihi
filiā meam. en tibi restituo fili-
um tuū. Nec mihi elata sunt a
sepe deo Hermannō abbe loci
sancte Maie qui puellā vidit
et a matris ore que dicta sunt
audiuit. Cū adhuc prior esset
in Memmenrode et firmum ha-
beret propositum resignare po-
ratus officium predictā matro-
na ab abbate eius domino Eu-
stacio quem hospitio receperat
ut sibi eū transmitteret petiuit et
optinuit. Quē autem ymaginem
dei genitricis ducēs ne officiū
suū resignaret admonuit. De-
o inquit non placet si resigne-
tis. Cū cum ille diceret vñ hoc
noscis. Respondit illa. Nemo
mihi hoc reuelavit nisi domina

De sancta **M**aria.

ista digito ymaginem ostendens
Multa siquidem eide deuote scie-
re p sacram illam ymaginem re-
uelant plurima p illa beneficia
consequitur. **A**pollonius. Re-
sciu hacten⁹ tātas eē consolaci-
ones in ymaginibus sanctorū
Cesarius. Multas scī in su-
is et p suas ymagines virtutes
operant maxime in illis locis ubi
veratur. Nunquid nō recordaris
iuuenis apostate iuxta floressia
quod p ymaginem beatę virginis osecu-
t⁹ est indulgentiam. Similiter
et scīmoial que ab eis ymagie
alapa suscepta piculosa euasit
tētaconē. **A**pollonius. Vtri-
usque bñ memini primi videlicet
miraculi in distinctōe scda. ca-
xxij. et scdi in distinctōe pñti. ca-
xxij. et stupor inuadit me cū
in legis auditiō vocem ad loquē-
dū. manus ad feriendū. corpo-
ris incuruacionem erconē. lesi-
onem et reliquos motus vitales
Magis hec admiror quā loquā
Asine con Balaā. Illa enim ani-
mam habebat motabilem. in
lignis. lapidibus siue metallis
nullus spirit⁹ est. **C**esarius
diuinus spiritus in omni crea-
tura est p eēciā et p potēciā cui
nihil impossibile ē et nihil mīacu-
losū quod ad hōrēs cōp suoz hec et
hōi similia quod die operatur.

Distinctio
De ymagine vero be-
refra tibi quando v-
rificā. q an hoc tri-
est. **C**arden
Introitu frifi
uitate Brumpe
bui quoddam scīmoial
nostri de nouo costru-
culo posse. Ruc duc
a prior loci eiusdem au-
tore dem tēp⁹ ymagi-
podi a missa corā ipsa
et scīmoial angelico
religpta effigiem rep-
hate virginis filiū in gre-
natis die quada cū cul-
tum que an illa ardeb-
illa et in illis a duo car-
et comitū propter op-
tates illam reacēsam
fuit dixerut prior dñ
monens custode; ut cau-
ca pñti chonem huius
comitū p dētis Omnia
pta sunt altare salice
et pñti Voata est
pta negauit et erit
et tēnuo ingressi cū
delam rursū ardere
et mox hoc prior p
tus dire satis inue-
tem. Quā certus effe-
tus eius de extingūe.
et pñti et tēnuo; ill
et tēnuo quid hoc pñti

De p[ro]p[ri]e v[er]o beate virgis
refera tibi quanda[m] visione[m] m[ir]a-
bilis. q[uod] a[n] hoc trienni[u]m facta
est. **Ca. xlvii.**

In introitu frisie iuxta ci-
uitate[m] Brumingen ceno-
biu[m] quoddam sc[ri]ptoria[m] ordi-
nari de nouo co[n]structu[m] e[st] vo-
cabulo p[er]esse. Rue ductur[us] su[us]
a prio[r]e loci eiusdem audiuit
circa idem t[em]p[us] p[ro]p[ri]e ipsa[m]
vidi[tu]r missa[m] cora[m] ipsa celebrari
Est eni[m] ope angelico decen[t]
exsculpta effigiem rep[re]sentans
beate virgis filiu[m] in gremio te-
nentis die quadam cu[m] custos ca-
delam que a[n] illa ardebat de ca-
missa extirp[er]et a duo carpenta-
rij oratoriu[m] propter opus suu[m]
intra[n]tes illam reaccesam repe-
rissent dixeru[n]t prio[r]i d[omi]ne m[is]e-
re moneatis custode[m] vt cauta sit
circa extinctionem huius cade-
le oratoriu[m] p[er]detis Omnia eni[m]
ligna sunt altare scilicet cade-
labru[m] pietas Vocata est illa a
culpata negauit a extirp[er]it Car-
penta[r]ij de nouo ingressi cu[m] predi-
cta cadelam rursu[m] ardere viderent
a mox hoc prio[r]i p[ro]didit
set iratus dure satis inuectus e[st]
in illam. Qui certus effect[us] ex
verbis eius de extinctio[n]e iussit
ne deinceps extingueret illa[m] sci-
re volens quid hoc portederet

Tota illa die a sequenti nocte
cora[m] p[ro]p[ri]e predicta ardebat
cadelam in mane vix ad longi-
tudinem dimidij articuli ma[n]u
fuerat co[n]sumpta In festiuitate
beati Andree apostoli cu[m] vnus
ex prefatis carpenta[r]ijs vir sim-
plex ac deuotus mo[n] in eode[m] ceo-
bio co[n]u[er]sus ad missas staret
a sacerdos euangeliu[m] inciperet
p[ro]p[ri]o saluatoris ipso intuen-
te de sinu matris i[n] quo sedebat
se erigens corona[m] de capite e-
ius tulit. eaq[ue] suo capiti ipso
it dicto v[er]o euangelio cu[m] v[er]it[us]
fuisset ad illu[m] locu[m] simboli Et
homo factus est corona[m] ma-
terno capiti restituit a reledit
Hec cu[m] simplex ille homo vi-
disset a de nouitate visionis ex-
pauis[us] ait intra se. Melius est
vt taceas si dixeris no[n] credetur
tibi. Cu[m]q[ue] in festo sancti Nico-
lai eade[m] visionem eode[m] modo
quo prius vidisset diuinam te-
mens offensa[m] incurrere si tace-
ret p[ro]p[ri]o visa p[er] ordinem recita-
uit. Et q[uod] locu[m] repositio[n]is co-
rone exp[re]ssimere non poterat vt
pote lapis interrogatus de
hoc r[ati]o[n]it. R[ati]o[n]e nominata fuit
Maria. Mox prio[r]i occurrit
q[uod] in festo o[mn]iu[m] s[an]cto[r]u[m] ecc[lesi]a Credo
in vnu[m] deu[m] dicere no[n] o[mn]i[n]e
V[er]o casq[ue] locu[m] suu[m] ait Dixisti

Distinctio **S**eptima

vos missam in orientu in die sa-
cti Nicolay: ipse tunc domini non
erat hunc deinde illo. etiam subiunxit
dixistis credo in unum: Dixi inquit
Et prior. Non recte fecistis. non
enim apostolus fuit. Ad quod verbum
ille respondit. Certe ego sanctum
Nicolau equalē habeo multis
apostolis. Sicque prior de visi-
one certificatus est. **A**pollo-
nius. Misterium huius visionis
nosse desidero. **C**esarius de
adem a regium videtur hoc loco
signare carnem virginis glorio-
sa quam de semine traxit regio christi
vero coronam maternam capiti
apud imposuit. cum per sacramentum
incarnationis carnem de virginis super
tam sue diuinitati uniuert. Unde
ad considerationem tanti misterij
spiritus sanctus nos inuitas di-
cit in canticis canticorum Egre-
dimini filie Iherusalem et videte regem
Salomonem. id est christum rex paci-
fi cum in dyademate hoc est car-
ne humane quo coronauit eum
mater sua virgo Maria in die
dispensationis eius quoniam angelo
nuntiante in eius utero celestes
celebrate sunt nuptie inter natu-
ram diuinam et humanam per hoc
autem quod ad illa verba Et homo
factus est coronam materno
capiti deposuit dicere videbat
Mater sicut ego per te princeps

De sancta **M**aria

factus sum humane substantie sic
tu per me princeps facta es nature
diuine. Christi enim qui deus est
et homo corpus sumus et mem-
bra. Nec de perfectorum consolacione
dicta sint per sanctam eius ymagi-
nem. Audi nunc aliud genus con-
solacionis de hoc quod in exordio
huius distinctiois deum apud
ipsam esse electuaria conforta-
tione. **C**a. xlviii.

Erit in ordine nostro quidam
philosophus magis bitu quam a-
ctu monachus. Occasione medi-
cine per prouincias discurrens et vix
vix non incipiens festiuitatibus
ad monasterium reuertens In quodam se-
culi generitricis sollemnitate. cum no-
cte staret cum alijs ad psallendum
ipsa virgo beatissima multa clai-
tate circumfusa chororum ipso viden-
te intrauit. psallentes circumcuiuit
et de pignore quam in manu porta-
bat electuarium per coclear havi-
ens singulis in os mittebat ad
ipsum vero veniens cum pertransiret
et diceret tu de meo electuario non
indiges quod medicus es et plu-
mas tibi impendens consolaciones. ille
tristis transiuntem oculum sequeba-
tur culpam recognoscens. Ab illo
enim tempore non nisi per obe-
dientiam coactus de monasterio
egredi consensit omnes corpo-
rales consolaciones sibi tempore aut.

In proxima sua solēmitate do-
mina nostra predicto modo fa-
mulos suos visitans p⁹ q⁹ ad
medicū venit gradū fixit et ait.
Quia te emendasti: tuis medi-
camentis mea preferēs ecce de
meo electuario sicut ceteris tibi
impartior. **De** quo ut gustavit
mox tū dulcedinis ac deuocio-
nis concepit ut deinceps stabilē
in cōgregacōne maneret et oīa
carnis cōmoda tāq⁹ stercore re-
putaret. **Electuariū** istud grā
deuocōis intelligit^r cui⁹ v⁹ tute
psallentes cōfortātur cui⁹ dul-
cedine laborū vigiliarū vertitur
in delicias. **Cui⁹ spēs** aromati-
ce sunt memoria cōpūctiua do-
minice ocepōis natiuitatis
et reliquorū sacramentorum
Christi que omnia melliflua
spe futuē retribucōis odiū^r et
meitis bte⁹ ygm⁹ psallētib⁹ in-
fidūtur. **Apollonius**. **Plac⁹**
q⁹ dicis. **Cesari⁹** **Q⁹** apud
beatā genitricē dei vnguenta
sunt sanatiua testatur sponsus
in canticis dicens. **Meliora** sunt
vltera tua vīno. odor vnguen-
torū tuorū sup⁹ omnia aromata.
Et in alio loco in psona illius
Sicut Cynamonū et **Balsa-**
mū aromatizās odorē dediit.
Ante virtutis et gratie eade⁹
sunt vnguenta: sequens decla-

tabit exēplū. **Ca. xlii.**
Qontigit ante ānos pau-
cos in quodam cēnobio
factimomialiū ordinis nostrē
satis mihi noto res valde dele-
ctabilis. **Est** ibi q⁹dam soror
et ipsa mihi nota vite pbabilē
multūq⁹ feruēs in obsequio be-
ate virginis. **Hec** cū in genu-
flexione nimio impellēte feruo-
re tēpore quodāz genu vel ty-
biā vulnerass⁹ atq⁹ meridie in
infirmatorio dormiret visa ē in
sommis ei astare beata virgo
Maria. **Dixit**q⁹ vnguentū por-
tans in manu sua. **Immissis**q⁹
digitis de eodem vnguento p-
unxit vulneratam tibiā virginis.
Stati tāta fragratia affuit vt
sorores in proximo dormiētes
odore illi⁹ excitare surgerent.
et ad lectū eūs venientes eo q⁹
maior ibi setiretur virtus odo-
ris dormientem excitaret. **Cui**
cū signassent quis vel vñ eēt
odor tātus: illa cause nō ignara
p⁹mo p eadē signa iā de veritate
visionis certior effecta: nihil il-
lis dicere vel resignare voluit
tū innuens vt irēt dormitum.
Que cū rursū obdormiūss⁹
iterū affuit mater domini secūz
illam per visionem ducens in
pomeriū. **Cui** manū sub men-
to ponēs dixit. **Modo** dimitte

te sup genūa tua. Qd cū feciss
dñā nostra sibiūxit. De cetero
sic modeste a disciplinate dñs
petere vniām: instruēs illā. Et
adiecīt. Singul diebus seqn
ciā. Ave dei genitrix mibi ad ho
norē dicere dñs a ad singulos
versus vniām petere. Multū
enī in ea delcōr. Sanctimonia
lis vero euigilans vt expiētur
si eēt aliquis in visione effcūs
tibiā cōspexit. quā nō sine mul
tā admiracōe sanatā inuenit.
Apollomius. Quātū ex hac vi
sione cōiūcio mīn⁹ placet btē
virginī in oracōibus feruor in
discretus a in genuflexionib⁹
motus indisciplinatus. **Ce
sarius.** Nō otradico vt em de
p̄sona beate dei genitricis taceā
nomē eius nō tā sciētijs q̄ vi
uis exēplis dulcē super mel oñ
dam. **Ca. l.**

Iuxta ecclesiā sancti. Se
uerin in Coloia inclusus
quidam habitabat. Marci⁹
nomine. in tuscā ad sactū. Se
bastianū qñq epus. a tēpore
scismatis qd fuit int Alexādr
a paschalē ab ipso Alexādro
depoit⁹. Hūc cū matrone ciui
tatis frequētarēt vna ei cōfes
sa fuiss q̄ dñe nre nom dicē n
possj sine qdā mira dulcedīne
de causa tante gratie requisita

rñdit. Singul diebus in ho
nore eius quinquaginta. Ave
Maria cū totidē vnijs dicere
confueu p que tātā dulcedi
nem merui. vt omīs oris mei sa
liua orōis tpe in mel videat
conūsa. Qd cū audissj iam di
ctus inclusus exēplo deuote fe
mine vix p sex ebdomadas an
gelicā salutacionē p̄fato mo
do a numero cōpleueāt. ecce
tātā dulcedīnem sentire cepit
in illi⁹ dulcissime salutacōis
placōne i ore a guttūe. vt mel
lis dulcedīnem longe transcē
deret ipsa dulcedo. Tandē dulce
dīnem meruit de ordie nostro
quidam monachus exemplo
illius prouoca tus. Hec mibi
relata sunt ab eodem incluso.
Ecce hīs tribus exemplis sa
tis ostensum est nomen eius
esse super mel dulce. et q̄ herē
ditas eius sit super mela fauū
Apollomius. Vt quidap
pōit⁹ est hereditas eius sup
mela fauū. **Cesarius.** Re
petitio confirmacio est. Quod
hereditam⁹ hoc frequentamus
In fauo cera est a mel. Cera q̄
tenax est pertinet ad memori
am. Mel exprimit dulcedīnem
Non nisi per iugem memoriā
nominis genitricis dei premis
sa dulcedo poterit adipisci.

Cera enim illuminat: mel abbat
et inebriat. **Rom** Marie in co
pore odoris factum opus pigment
tarum. In omni ore quasi mel in
dulcabitur et ut musica in conui
uium vini. **Utrūq;** enim illuminaco
nem scilicet et refectorem sancti
huius nominis inuocatio opera
tur sicut in supradictis consue
tū est exemplis. **Apollom?** Ex quo
tanta bona per nomen beate virginis
conferuntur peccatoribus et in
stis de cetero memorie mee testat
ur inlaxabit. **Cesaris** Hoc
si feceris in fine tuo consolatio
eius experieris. **De** vero mori
entibus assistat eisque sua melli
flua penitentia ostendat prelo sunt
exempla. **Cal.**

In domo quadam **Dis** pāi
e cordis nostri quod **Pum**ā
ne vocatur duo adulescentes fuit
conuersi et tam laudabiliter in ea
conuersati: ut vita illorum esset alijs
in exemplum. **Ex** quibus vnus in ob
sequio beate virginis ita feruens
extitit ac deuotus. **I**ta in horis
eius decantandis morosus et
intetus ut non solum in singulis
versibus sed etiam in singulis verbis
memoria ipsius haberet; sicque bo
na hore cum maximis laboribus
pene continuaret. **Qui** cum an
nos decem et septem fecisset in or die
gentiter infirmatus est et misit

uit ei socius suus ex licencia po
ris. **Sciens** eum virum sanctum et in
fuitio dei genitricis deuotissimum
ut aliquid sibi diceret ad edi
ficationem intuitu mutue carita
tis flagitauit. **Cui** cum ille nihil
negare posset nec velle respondit
Veri domina nostra visitauit me
et quod die septimo ad dominum suum
migraturus predixit et adiecit.
Quia per cunctis mortalibus in
mentibus fuisti et ego tibi fatia
quod non dum alicui feci. **Collum**que
meum brachijs suis stringens de
dit mihi osculum. **Apollom?**
Hec legentibus oriri potest scru
pulus quod superius dictum est capi
tulo xxxiij. quod tentato osculo
dederit. **Cesaris?** Visio ista
illa tempore precessit. **Cum** autem ago
misaret die et hora predicta vir
sanctus prior dormiens cellam in
qua iacebat turbam candidatorum
introidre vidit qui se propter ani
mam illius deducenda aduenisse
dicebant. **Statisque** ad percussio
nem tabule excitatus surrexit
et accurrere quod celestis esset exer
citus a quibus deuotus genitri
cis dei famulus foris deducendus
minime dubitauit. **Hec** dominus
Arnoldus abbas **Cisterciensis**
Treueri positus multis recita
uit dicens veraciter in domo in qua
per me abbas fuerat gestum. **Cal.**

In domo quē **V**ulgarī no-
mine **H**emmenrode dicitur.
conuersus quidā fuit vōbulo
Hermānus: memorali anatro
cuiusdā **B**rāgie deputatus. **E**-
rat autē sincerissime vite et mē-
tas a dñō cōsolacōnes secreto
p̄cipiebat ex quibus p̄pauce ad
nostrā puenerūt noticiā. **I**s in
officio suo hēbat int̄ alios bo-
ues iuuencū ferro cē ac sup̄bum
quē ad opus vix ac nullaten⁹
sine magno labore adducebat
Hūc ergo cū vice quidā iugo vel-
let colligare et mōis omnibus re-
calcitrantē neq̄ret cōpescē cōmo-
tus animo in siluam diuertit et
fustē ad rebellem taurū ferien-
dum incidit. **C**ui minacit̄ cum
nocte venienti nescio quō spū
ductus taurus occurrit pedib⁹
q̄ eius p̄stratus lic; nō verbis
gestu tñ hūiliati corpis veniā
flagitauit. **Q**uo viso vir dei
placatus ait. **M**iam q̄ris: mise-
ricordiā tibi nō denegabo. **S**ur-
ge et caue ne me de cetero inq̄e-
tes. **A**b illa autē die taurus idē
omnem deposuit feritatem. et a
deo vt in gratia māfuetudinis
nullo cōiugalīū suoz inueniē-
tur inferior. **I**sdē frater alio tē-
pore cū dñis laboribus fatiga-
tus p̄t̄ cōpletorium pausatū
rus in suo stratu se collocaſſet

subito recordatus est q̄ ip̄o di-
e vnā horam quam decanta-
re solebat in hōre beate virginis
pro instantia occupationis di-
stulerat et dilatam obliuione
intercedente neglexerat. **E**xilīe
ergo de stratu suo vt quō neg-
lexerat vel tūc suppleret. **S**ed
eius miserata labores: domina
mūdi repente astitit ei: impās
vt quiesceret et ipsa p̄ eo horā
neglectam sup̄lere dēter; **C**.
Quando autem dominus deus
iustam laboribus eius remūe-
rationē reddere decreuit immisit
ei infirmitatem corporis sed ai-
mū gaudium et consolacionem
spiritus non subtraxit. **I**gitur
cum p̄ aliquot dies egrotass; **V**-
enit abbas **H**ilbertus tā cū
q̄ ceteros infirmos visitare.
Cui cum dicer; non erubescas
frater **H**ermāne q̄ frat̄ **B**o-
defridus erit prior tuus in reg-
no celorum demonstrato quo-
dam conuerso ibidem infirmo
qui triennium vix perfecerat i-
ordines. **R**espōdit. **P**ō domine
sed quid quid bonū ei deus facē
voluerit bene cupio ei. **D**ixit ei
abbas. **O** tu semper rides. **F**a-
cies enī eius naturaliter quasi
ad ridēdū disposita erat. **D**ate
hēcīā eūdi ad clor et ad op⁹
tuū. **R**nt ego ibi q̄ dē voluerit

Distincho septima

Et quo inquit **R**ndit ab re
lor regnu. **N** ergo ait mori
eris. **A**t ille post biduū. **N**am
a tertia post hac die incipien
te missa hic ero. a incipiente euā
gelio hic adhuc ero. **S**i anteq̃
finatur in regno celoz ero. **E**t
videtur mibi hoc triduū proli
gius eē a amplius me grauat:
q̃ totū temp⁹ vite mee qd feci
super terraz. **U**nde inquit ista
nostri. **R**ndit ille **B**eata virgo
dñā nostra hic fuit a cōsolata
est me. **S**ed a ego raptus suz
in celū ubi etiā videre merui be
atitudinem quā deo largiente
bitur⁹ suz. **A**b illo ergo die fre
quentissime eū abbas visitauit.
Iam aduenerat dies tertia a i
stante hora misse accessit ad eū
felicitis memorie frater **T**heode
ricus de cellario minister eius.
a dixit frat. **H**ermāne potero
ne ego ire ad missaz. **E**rāt enī
dies quadagesime. **Q**ui ait.
Non. **S**imite alios ire vs au
te; manete meū a preparate
aquaz calidā vñ lauari debet.
Et p⁹ paululū stermitē mattā
a aduocate duos fratres qui
vs adiuuēt tēp⁹ est migran
di. **P**ulsata igitur tabula circa
pncipiū euāgelij conuētus oc
currit a ipse ab̃ inter primos
sicq; sancta illa anima sicut p

De scā Maria

dixerat ante finem euāgelij so
luta est. **A**pollonius. **N**on
miror si iustus desiderauit mor
tem quē auctrix vite cōsolata
est an mortē. **C**esarius. **N**ō
soluz presētia ei⁹ infirmis dat
fiduciam moriendi s; etiā mo
riētibz risum excitat quī ē sig
nuz magne leticie. **C**a. liij.

Conūsus quidam adole
scēs etate friso natione in
lucka cui⁹ sup̃ memin⁹ gūiter
infirmabatur. **D**educt⁹ ad ex
trema in ip̃a agoia sicut mibi
retulit monachus qui vidit a
presēs fuit redire cepit. **C**ui cū
dicerz vnus ex circūsedētibz
Paue. hoc ei nom̃ eāt cur mō
rides rñdit. **C**ur n̄ rideas. **E**cce
dñā nostra pñs est aia animā
meam suscipiet. **V**idetur mibi
in isto: versiculus poete imple
tus. **I**ncipe pue puer risum cog
noscere matrē. **P**uer erat virtu
te idem conūsus qz simplex a
purus. puus qz hūilis a man
suetus. **N**aud dubiū qñ beata
virgo moriēti maternos ex
hibuerit gestus qz non risum
s; timorē vultus excitat seuerus.
Ca. liij.

Simile contigit **C**olome i
eccīa sacti **M**auricij. **C**ū
quedā sactimomal bone vite
in extremis ibidem laboraret a

sozores morientē circūstarent
illa serenata facie s'brideo cum
etis audientibus in hec v'ba p
rupit. **N**on veniat dulcissima do
mina mea bene veniat. **S**icq;
rep'ssis labijs expiravit. **M**ul
tū enim illā diligebat vñ a hī
hora illa terribili dīlcam vidē
meruit: vīsam salutare atq; p
eam a cum ea celestē thalamū
intrare. **A**pollonius **S**pero q;
demonēs qui etiam viris s'cti
simis in exitu nimis sunt impoz
tū. in pñcia tāte maiestatis
s'bsistere nō possunt **C**esari
us. **H**oc tibi oñdere v'lo per
exemplum. **C. Ca. lv.**

1220.

Circa hoc triennū mona
chus quidam **D**uerne
rūs nomīne in **E**terbacho defū
ctus est. etate quidē adolescēs
cūm verbis hī mente canus **D**ic
cum ante horā exit⁹ sui sicut ab
eius abbate didici dēones t'ca
se videret illoz importunitate
valde turbatus clamare cepit
Scā **M**aia libera me ab istis
vilissimis crebrius hec repetēs
Audientes huiusmodi clamo
rē hī qui circa eum erant satis
mirabant. scientes eum eē taci
turnū a vix ad interrogata rñ
dere. **P**ostmodū respirās a icli
nans. ait. **B**ene veniat carissima
dñā mea bene veniat. **V**oxq;

manū contra demones leuans
a eis insultans subiūxit. **N**odo
iacete vs ibi. mō iacete vs i
bi. **S**icq; post modicū placido
vltu exspiravit: āgelis gaudi
um faciens in celo hī non modi
cū dolorē fratribus in mōstio
fuerat em̄ adolescēs bonus a dis
ciplinatus virgo corpe a men
te. **N**ec dubitādum est quā
in aduentu regie celi omnis illa
turba spiritūū malignoz im
pulla sit a deiecta sicut in ortu
solis nebula spargitur matuti
na. **C. Apollonius.** **S**i domia
nostra clementissima in morte
peccatoz sicut sup' dictum est
ca. ix sola sua mīa dēonū cati
nos op'scuit. n̄ miror si i obitu
hui⁹ iusti terrores illoz idebi
tos rep'ssit. **C. Cesarius.** **N**ō sē
tis dignū erat vt mat' totius
castitatis ecīā ante mortē i su
o famulo tā iocūda visitaciōe
remūeraz; v'tutē v'gitatis. **N**ec
hoc miror dē p'fco mōcho cū ob
eādē v'tutē noueri suā pñciam
cuidā scl'ari clerico moriēti dei
genitricē exhibuisse. **C. Ca. lvi**

Vidā canōic⁹ maioris
eccē i **C**oloia cū in extre
mis agēt btām **M**ariā pñtē vi
dit a agnouit. **Q**uā visionē cū
t'cūstātib⁹ recitass; alapā s'fē
bilē iuvisibl'z recepit **A**pollōi⁹

Que fuit ibi culpa? **C**esari? Puto qz inanis gloria q̄ mox p eādem alapā est sanata. **V**ocabatur em̄ **Albē** et licet corpore fuerit castus satis tñ extitit secularis et delicatus atqz in vestibus curiosus. Ne tñ causari possis qz vniūb̄ domina tātum claustralibus virginib⁹ vel cōtinētibus decedētib⁹ suam pñciam visibiliter impendat eos qz ad vitā eternā pducant: psonā laycā et vxoratā tibi proponam. **Ca. lviij.**

Quis qdā de tulpe to vir honestus **C**uno nomine in hac extrema expēdiōe signatus: cum alijs pegrinis ad mare vsqz puenit. Ibi grauit̄ infirmatus cū moritur⁹ eēt cepit mirabilē iocūdari. **R**equirētibus socijs de causa leticie. **R**ndit. Quare nō gaudeam? **E**cce dñā nostra. **S**ācta **M**aria hic pñs est et hxc mibi dixit **C**uno qz reliquisti vxorem filios et omnia tua ppter honore filij mei periculis te exponens ego bene et plene tibi retribuā. **Q**ui statim exclamauit. **E**n video celū aptū et in eo sedēz in preparatā ad quam celerit⁹ sū ascēsurus. **M**oxqz sacro oleo postulans se iungi. et viatico domūci corpis mūiri. hominē

pegre deposuit et sicut ver⁹ pegrin⁹ in celesti patria laboris sui pmiū suscepit. **A**polloni⁹ us. **N**on miror si homo iste iustus vel potius p crucis signacione iustificatus tā mirifica vidit et pmeruit. s; si nosti dic vnde mirer. **C**esari⁹ **D**uo tibi dicā exēpla dñe pietatis eiusqz genitricis que te non solū in admiracionē ymo etiā in stuporem merito conuertant. **Ca. lviij.**

Miles quidā nobilis s; criminofus tpe quodā ab inimicis suis captus est. **E**tqz mōles erāt inter eos inimicitie visum est eis expedire vt in instanti occideret. **C**ernens vir nobil⁹ sibi mortē imminē et nē lum adeē remediū vite. supplīci vce dixit ad illos **R**ogovos intuitu dei ut ab modicu mor tē meaz differre dignemini q̄tinus alicui sacerdotum peccata mea possim cōfiteri. **R**nderunt illi. **N**on eēt nob̄ hxc dilacō tanta **C**ontingere possit vt ognati et amici tui veniētes eriperēt te de manibus nostris et esset error nouissimus prior priore. **C**ui cū pcepissent vt se pster neret ad decollationem dixit hoc verbū. **D**eus tu scis voluntatem meam. **E**t sibi iuxit. **A**nima

Distinatio Septima

meam comendo virginis filio.
Sicq; decollatus est. **E**at tunc
temporis obsessus quidam in vici
mo. Cui cum dicerent quidam audi
ta morte tanti tyranni. mo mag
num habetis gaudium propter ani
mam militis illius facinorosi.
Iugum vobis respondit. Nequaquam.
Unum enim verbum moriens potuit
habeat propter quod saluatus est.
Naud dubium quoniam ope beatę virgi
nis cuius filio animam occiden
dus commisit. penitus iherosolimitane sit sub
tractus. et cum latrone confitente
Paradisi gaudium addidit. Ali
ud tibi referam unde amplius mi
reris quod mihi abbas ordinis
nostri retulit circa hoc quicquid
mihi dicens illud otigisse. **Ca. lix**
In vicina ciuitate Tride
tine sicut mihi retulit qui
dam abbas. latro nominatus
versabatur a quo multi depre
dabantur et qui se defendere voluerunt
nec potuerunt occidebant. **D**ic
cum die quadam monachum quendam
ordinis nostri obuium habere
sperans quod pecuniam portaret ait.
Elisi voluntarie sequaris me
occidam te. Quem cum monachus
sequeretur et quereretur in via quis
esset vel quid opis haberetur. **R**es
pondit ille. Ego sum latro ille famo
sus nomen suum exprimens.
Cui cum monachus diceret iam

De sancta. Maria.

incipitis canescere et non timeatis
animam vestram. respondit ille. **N**on potest
quod peccus. **E**t tacuit monachus
Veniens in speluncam illius ait
intra se. **S**i posses hominem hunc
convertere. magnam deo prestares
obsequium. **D**ixitque ad latronem
Si licet mihi aliquid vos inter
rogare. Respondente illo licet. mo
nachus subiunxit. Qualis existit
vita vestra a principio. Respondit
ille. **P**essima. **Q**uoniam puer eram cum
omnibus meis coetaneis conten
debam. scilicet adolescens furtis o
pera dedi. deinde in virum perficiens
latrocinia exercui. in quibus a
deo profeci ut hodie caput et ma
gister sum omnium latronum huius
provincie. **A**d quod monachus
Numquid non timeatis penas e
ternas. huiusmodi opibus pre
paratas. **D**icite illo de anima nul
la mihi questio est eorum perdi
ta sit. **M**onachus respondit. Quid
si possem vobis ostendere viam salu
tis velletis in acquiescere nec
ne. **A**it latro. **E**ciam vobis consen
tirem. **E**t ille. **I**eunate unum di
em in ebdomada in honore san
cte Marie genitricis dei et nullum
in illa ledatis et sciatis pro tanto quod
genitrici apostoli filium vobis optinebit.
Respondit latro. **H**ec reuera fatia et iam
voveo. **N**ihil ea die comedam ne
lucum depredebatur nullum ledam.

Elegitq; diē sabbati: nibili il
lo mali opans: pmo plurimos
a sociorū manibus dēdādos si
ue occidēdos: ob honore; beate
virginis eripiēs. **E**odē tempore
tridentū ab hostibus p circuitū
infestabat: aereutes satellites
ciuitatis cū hostes diē sabbati
insequerētur. iā dictū latrone;
inermē propt̄ sabbatū euz ce
teris cepunt. **E**t euz eēt fortissi
m⁹ nō se defendebat cū caperēt
non se excusabat. nec loquū
luit interrogatus cū duceret.
Veniens in ciuitatem morv̄t
cognit⁹ ē: patibulo ad iudica
tus est. **M**utu tñ vt creditur be
ate virginis sup pulchritudi
nē corpis eius iudices moti: in
hoc cōuenerūt vt puincia ab
iunata viueret. **Q**d cū ille abnue
ret a diceret. nō fatiā: meli⁹ est
enī vt hic peccata luam: q̄ i fu
turo: rñderūt. **S**ime tunc vt de
colleris. **N**on curo inquit qua
lis sit pena: dūmodo occidat.
Et illi. **V**is vt vceatur tibi sac
dos? **R**ndit. **N**on est necē. **O**m
nes enī **C**hristiani estis. omni
bus vobis peccata mea ofiteor.
Qd euz fecit cū multa cōtricio
nemihil se bōi vñq; fecisse testa
batur preter illud ieiunū; qd a
monacho didicerat. **S**icq; ex
tra ciuitatē decollatus est. a iū

eodē loco sepultus. **N**octe eadē
vigiles portarū ēca ei⁹ tumultū
luminaria viderūt. **R**ñq; enī
matrone corpus effodientes.
et caput corpori adaptātes. po
suerūt in feretro mē textuē pur
pura supiecta. **E**x quibus qtu
or singulares cādelas ardētē i
manib⁹ habētes. per quatuor
partēs feretrū tollentes. qnta
que clarissima omnū erat. euz
cādelas sequēte ad portam vsq;
venerūt ibi corp⁹ deponentes.
Custodes ista vidētes timuerūt
putātes eē fantasma. **Q**uibus
illa dicebat. **D**icite epō vestro
vt capellanū meū a vobis decol
latū in tali loco ecclē honoifice
sepeliat. mīnas addens si negli
geret. **E**t nominauit se. **M**ane
cum epō nūciata eēnt. cū clero
et populo exiēs purpurā depo
suit. caput precisū corp⁹ vntū
videns expauit. texturāq; pur
pure hūanū artificiū excedēte
admiratus. relatis credidit. ho
minēq; cū timore et hōre mario
nō vt latronē. s; sicut **C**hristi
martirē in loco designato sepe
liuit. **A**b illo tēpore vsq; hodie
vix aliquis adultus in illa pro
uincia inuenitur. qui eius exē
plo diē sabbati in honore do
minē nostre non ieiunet. **A**
pollom⁹. **C**ū ppera bona extra

caritate; facta mortua sic quo
 iumum siue aliud opus fm
 genus bonum: tēpore latroci
 nū gestū: dei genitrici placere
 potuit. **C**esarius. Per obse
 quū quod beate virginī impē
 dit: abilem se reddidit gratie.
 per finalem contricionem scūs
 est filius glorie. Per tempale;
 mortem quam libent' ac paciē
 ter sustinuit: purgatorij penā
 euasit. Non enim punit de⁹ bis
 in idipsum: n̄ medicina cōtēp
 natur. Non alit' audeo diffimē
 Legim⁹ em̄ in vitaspatrū cui
 dam latroni oūlo pietatis op
 a: que in latrocinio egit recitā
 ti: sanctū r̄ndisse. **P**afunciū. Nū
 q̄ aliquid tale legi id ē tā m̄g
 num in vita mea. **A**pollon⁹
 Distozia h̄c tā mirabil' valde
 accendere debet peccatores in a
 more scē dei genitricis. **C**esa
 ri⁹. Adhuc vnū supē capitulū
 quod omnes ordm̄s nostri p
 fessores magis omnibus. que
 adhuc audisti: in illius amore
 accendit: propt' qđ p̄nti disti
 ctionē p̄ cōclusionē illud refer
 uauit: qđ nouissimo loco dī
 citur: memorie forcius impri
 mitur. **C**a. ix

Monachus quīda mori
 nis nostri dñam nostrā;
 plurimū diligens: atē paucos

ānos mente excedens ad contē
 placionē glorie celestis dedu
 ctus est. **V**bi cū diūlos ecclē
 triumphantis ordm̄s viderē
 āgelorum videlicet: p̄iarcha
 rum: p̄phaz: apostolorū: mar
 tirum: confessorum: 7 eosdem
 certis caracteribus distinctos
 Itē canonicos regulaes: p̄mō
 strateneses siue cluniacenses: de
 suo ordm̄e sollicitus cum star;
 a cū cūspicer;: nec aliquam de
 illo p̄sonam in illa gloria repi
 ret: ad beatā dei genitricē cū ge
 mitu respiciens ait. Quid ē s̄a
 ctissima dñā qđ de ordie Cister
 censi ne inem hic video? Qua
 re famuli tui tibi tā deuotibūē
 tes: a cōsorcio tāte beatitudinis
 excludunt? **V**idēs eū turbatū
 regina celi: r̄nt. Ita m̄ dīlā ac
 familiāres sūt h̄j: qđ de ordie Ci
 ster censi sūt: ut eos etiā s̄b ul
 nis meis foueā. **A**piensq; pal
 liū suū qđ aicta uidebat qđ mē
 eāt latitudinē: innumēabilē mē
 titudinē monachorum cōnū
 sorū: scimōmaliū illi ostēdit.
Quī nimis exultās 7 gr̄as refe
 rens ad corpus redijt: 7 qđ uī
 derit qđ uī audierit abbti suo
 narrauit. **I**lle uo i seqnti. ca. lxx
 referēs abbti⁹ oēs letificauit
 ad āpliozem s̄acte dei genitri
 cis amorem illos accendens.

Igitur qz virginē beatā . pmo
speculū virginitatis . cui⁹ meri
ta ⁊ gloria oēm scōrū multitu
dinem tñscēdunt . laudare nō
sufficio . quasi imperitus orator
illam laudando defitio . Ipsam
ergo tuis adiut⁹ oracōib⁹ de
precor vt defectū meū ipsa sup
pleat . ⁊ que scripta vel scribē
da sunt fructuosa fatiat . Amē

Explīcit septīa distīctio

Incipit capitula octaue
distīctionis .

Ratio quare in octaua di
stīctione de diuersis visio
nibus tractetur . **Ca. i.**

De sacerdote cui natitas Chri
sti in somnis reuelata ē . **Ca. ii.**

Item de sorore Christina ⁊
eadē natiuitate . **Ca. iii.**

De diuersitate somnōz . ⁊ visi
onē spiritali . **Ca. iiii.**

De monacho qui Christū q̄
recēter natū vidit cum Mari
a ⁊ Ioseph . **Ca. v.**

De p̄ore qui vidit stellā in o
cte dominice natiuitatis sup cā
tates . **Ca. vi.**

De Richmūde que i epipha
nia Christū vidit in presepio
patris vocē audiēs de sup . **vii.**

De virginē cui Christ⁹ appa
ruit in etate tēnni . **Ca. viii.**

De predcā Richmūde . q̄ dñm
vidit in domo p̄tīfīcis inter p

secutores . **Ca. ix.**

De virginē cui Christ⁹ frēqn
ter vigilāti apparz in cruce . **x.**

De Daniele mōcho cui Chri
stus apparēs in cruce otulit gr̄
tiā lacrimaz . **Ca. xi.**

Quomō intelligēdū sit . Per
cussit petrā ⁊c . **Ca. xii.**

De Petro monacho de clau
stro . **Ca. xiii.**

Item de monacho eiusdē ce
nobij tentato in cui⁹ aspectu
crucifixi vlnera perūcta sunt
Capitulū . xiiii.

De Christina mōcha cui Chri
st⁹ crucifix⁹ apparuit ⁊ senex
pungēs vlnera ei⁹ . **Ca. xv.**

De sanctimomiali tētata quā
Christ⁹ oplexus est . **Ca. xvi.**

De duob⁹ conūsis claustrī q̄
viderūt Christum in aere pen
dentē in cruce . **Ca. xvii.**

Item de conūso de Lucka . q̄
vidit Christū cū quīndcā reli
giōs i aere crucifixū . **Ca. xviii.**

De crucifixiōe religiosoz . **xix.**

De Conrado conuerso . q̄ in ex
thasi factus Christum vidit i
cruce . **Ca. xx.**

De milite cui crux inclinauit .
qz inimico suo pepercerat ob
illius amorē . **Ca. xxi.**

De sc̄momiali cui crucifixus te
nebras tēperauit . **Ca. xxii.**

De nouitio cui⁹ frōti crux in